

การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

.

พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

AN APPLICATION OF APARIHANIYADHAMMA PRINCIPLE FOR ADMINISTRATION OF THAPO SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, SADOA DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE.

PHRA KRISADA THITITAMMO (KAEWPRAYOON)

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อสารนิพนธ์	:	**การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครอง**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....
(พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....
(พระครูอรุณสุตาลังการ, รองศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....
(รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว)

กรรมการ/อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....
(ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร)

กรรมการ .....
(พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร, ดร.)

กรรมการ .....
(ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา)

(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

Thematic Topic	:	An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province
Student's Name	:	Phra Krisada Thititammo (Kaewprayoon)
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Government
Anno Domini	:	2023
Advisor	:	Assoc. Prof. Dr. Kantaphon Nuthongkaew
Co-Advisor	:	Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Political Science (Government)

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phrakhrupaladsuwatthanaphromajariyakhun)

Thematic Committee :

Chairman .....
(Phrakhruarunsutalangkarn, Assoc. Prof. Dr.)

Member (Advisor) .....
(Assoc. Prof. Dr. Kantaphon Nuthongkaew)

Member/Co-Advisor .....
(Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon)

Member .....
(Phramaha Ekkawin Piyaweero, Dr.)

Member .....
(Dr. Sitthipong Sitthiphataraprabha)

(Copyright of Mahamakut Buddhist University)

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	:	**การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครอง**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**รองศาตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร**

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 82 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (σ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (μ) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ทั้ง 7 ด้าน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (μ= 4.40, σ = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด (μ= 4.76, σ = 0.38) รองลงมา คือ ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (μ= 4.53, σ = 0.43) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (μ= 4.31, σ = 0.55)

2. แนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา พบว่า ควรมีการประสานงานกับบุคลากรและมีการประชุมกันอยู่เป็นประจำ ควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรมากขึ้นเพื่อที่จะทำให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยพร้อมเพรียงกัน ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรในด้านการกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรเพิ่มมากยิ่งขึ้นเพื่อที่จะส่งเสริม

ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรและผู้บังคับบัญชา ควรมีการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชายโดยการมอบหมายการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับเพศ ควรมีการส่งเสริมและรักษาประเพณีวัฒนธรรมให้กับบุคลากรในองค์กรมากขึ้นและควรมีการส่งเสริมสนับสนุนโดย ให้การอารักขาคุ้มครอง ป้องกัน ศาสนาและมีการทำนุบำรุงศาสนาให้มากขึ้น

คำสำคัญ : หลักอปริหานิยธรรม, การบริหารจัดการ

ABTRACT

Thematic Topic	:	**An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province**
Student's Name	:	**Phra Krisada Thititammo (Kaewprayoon)**
Degree Sought	:	**Master of Political Science**
Program	:	**Government**
Anno Domini	:	**2023**
Advisor	:	**Assoc. Prof. Dr. Kantaphon Nuthongkaew**
Co-Advisor	:	**Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon**

The objectives of this research are as follows: 1) an application of Aparihaniyadhamma principle for the administration of Thapo subdistrict administrative organization, Sadoa district, Songkhla province, 2) to analyze problems and guidelines for the development of Aparihaniyaharma principle for the administration of Thapo subdistrict administrative organization, Sadoa district, Songkhla province. It is mixed research (Mixed Method Research). It consists of quantitative research and qualitative research. The sample used in the research was 82 persons and 5 key informants. The research tools were questionnaires and interviews. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. and analyzed qualitative data by descriptive analysis.

The results of the research were found that:

1. An application of Aparihaniyadhamma principle for the administration of Thapo subdistrict administrative organization, Sadoa district, Songkhla province, all 7 aspects were averaged at a high level (μ= 4.40, σ = 0.37) When considering each aspect in order of average from highest to lowest, it was found that the aspect with the highest average is the obedience to the average commander was at the highest level (μ = 4.76, σ = 0.58), followed by Honoring and protecting women the mean was at a highest level (μ 4.53, σ = 0.43) and the side with the mean the lowest is the promotion and preservation of good culture and traditions, the mean was at a high level, (μ = 4.31, σ = 0.55)

2. The guideline for administration of Thapo subdistrict administrative organization, Sadoa district, Songkhla province found that there should cooperate with personel and meeting more, in various activities in organization, should create

knowledge and understanding for personnel in the field of rules and regulations, activities should be organized within good relationship between personnel and supervisors and there should have right between men and women by delegating operations to culture to personnel in the organization and protection of religion and traditions should be promoted and preserved and supported by providing protection.

Keywords: Aparihaniyadhamma Principle, Administration

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการศึกษาด้านการปกครอง ระดับปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดีและคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิตสาขาการปกครอง และขอขอบคุณประธานและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในเล่มสารนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้วและ ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และได้ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูบวรชัยวัฒน์ ดร., ดร.สิทธิพงศ์ สิทธิภัทรประภา, นายประสิทธิ เรืองเนียม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณ นายประสิทธิ์ เรืองเนียม, นายสุธี มณีสว่าง, นายชัชวาล ไพจิตร, นางสมใจ พรหมเมฆ, นางสาวิตรี มุณีแนม, ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยดีและขอขอบคุณครอบครัวและญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา

คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของบิดา มารดา และครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วยเทอญ

พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร)

สารบัญคำย่อ

อักษรย่อพระไตรปิฎกในสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 ในการค้นคว้าและอ้างอิง โดยมีคำย่อและคำเต็มดังนี้

คำย่อ	คำเต็ม			
พระสุตตันตปิฎก				
ที.ม.	สุตฺตนฺตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.สตฺตก. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
อรรถกถาพระสุตันตปิฎก				
ที.ม.อ.	ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	มหาวรรคอรรถกถา	

ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เลขที่เกี่ยวกับพระไตรปิฎก มีดังนี้ เลขหน้าเป็นเล่ม เลขกลางเป็นข้อ และเลขหลังเป็นหน้า เลข/ข้อ/หน้า เช่น ที.ม./10/134/81 หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎก เล่มที่ 10 ข้อที่ 134 หน้าที่ 81 เป็นต้น

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ช
กิตติกรรมประกาศ..... ฌ
สารบัญคำย่อ..... ญ
สารบัญ..... ฎ
สารบัญตาราง..... ฐ
สารบัญแผนภูมิ..... ฑ
บทที่ 1 บทนำ..... 1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
1.2 คำถามการวิจัย..... 2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย..... 4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 6
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม..... 6
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร..... 21
2.3 บริบทพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์..... 40
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 45
2.5 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย..... 49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 50
3.1 วิธีและขั้นตอนในการวิจัย..... 50
3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย..... 51
3.2.1 การออกแบบการวิจัย..... 51
3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย..... 51
3.3 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง..... 51
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 52
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 53
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 53
3.7 สรุป..... 55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	**56**
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	56
4.2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	59
4.3 สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	67
4.4 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	68
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	**80**
5.1 สรุปผลการวิจัย	80
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	86
5.3 ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	**97**
ภาคผนวก	**102**
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	103
ภาคผนวก ข บุคลานุกรม	105
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ	107
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	111
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	114
ภาคผนวก ฉ หนังสือจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	125
ภาคผนวก ช แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	127
ภาคผนวก ซ ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	137
ภาคผนวก ฌ ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)	149
ภาคผนวก ญ รูปภาพประกอบผู้ให้การสัมภาษณ์	152
ประวัตผู้วิจัย	**156**

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงรายชื่อ ตำแหน่ง ผู้ให้สัมภาษณ์	52
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	57
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	59
4.3	แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์	60
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม	61
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ	62
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	63
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี	64
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	65
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม	66
4.10	สรุปข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	67

สารบัญแผนภูมิ

ตารางที่ **หน้า**

2.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย..... 49

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการองค์กรเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ต้องมีการบริหารจัดการองค์กรเนื่องจากการบริหารจัดการองค์กรนั้น เป็นการวางแผนหรือกำหนดทิศทางขององค์กรว่าจะดำเนินไปในทิศทางใด เปรียบเสมือนหางเสือเรือที่คอยควบคุมเส้นทางทำให้บุคลากรในองค์กรเห็นวิธีการและเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้การทำงานง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการของภาครัฐที่เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารประเทศตั้งแต่ส่วนกลางส่วนภูมิภาคจนถึงระดับท้องถิ่น ความสำเร็จของประเทศก็ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการนี้และสิ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาการบริหารจัดการ คือ การพัฒนาบุคลากรให้ความรู้ความสามารถให้ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม มีการวางข้อปฏิบัติที่ดีแก่บุคลากรในองค์กรอย่างหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นไปตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ประเด็นการส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐ โดยสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาระบบข้าราชการบุคลากรและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางความคิดให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง พร้อมกับยึดมั่นในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาลมีสมรรถนะและความรู้ความสามารถ พร้อมต่อการปฏิบัติงาน ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจและความผูกพันในการทำงาน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจะต้องสนองตอบต่อระบบทุนนิยมที่เน้นการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความต้องการ การบริหารจัดการสมัยใหม่ยังขาดอะไรบ้างที่เป็นนามธรรมที่เกี่ยวกับมนุษย์ที่จะต้องอยู่ร่วมกัน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงและมีผลกระทบต่อสังคมและองค์กร (ทองดี ศรีตระการ, 2559)

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้และเป็นกลไกสำคัญในการกระจายทรัพยากรการพัฒนาของรัฐไปสู่ชนบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่และมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเองอย่างการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จากโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์การเป็นจำนวนมากทำหน้าที่บริหารและรับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ในองค์การหลายแบบมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาการทุจริตต่อหน้าที่ขาดความรับผิดชอบเอาใจใส่ดูแลประชาชนและไม่มีความโปร่งใส ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ทำ

ให้เกิดการก้าวก่ายการทำงานกันและกัน การจัดแผนพัฒนาตำบลการใช้จ่ายงบประมาณผิดประเภท การขาดประชุมและการไม่สามารถควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการบริหารได้ เป็นต้น (โกวิทย์ พวงงาม, 2553 หน้า 258-259)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เกิดช่องว่างในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและบุคลากร และอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความห่างเหินจนกลายเป็นความไม่เข้าใจในการทำงานร่วมกันและทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานขับเคลื่อนในทิศทางที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพในการบริหารงานต่าง ๆ สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปกครองและการบริหารสำหรับผู้บริหารที่สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมของผู้บริหารการจัดการชุนชนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักอปริหานิยธรรม คือ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4) เคราพนับถือผู้ใหญ่ 5) ไม่ข่มเหงล่วงสตรี 6) เคารพสักการบูชาเจดีย์ 7) จัดให้อารักขา คุ้มครองป้องกัน อันชอบธรรม ซึ่งหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการนี้เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในองค์กรให้มีใจเป็นอันหนึ่งอันเดียกัน มีความสามัคคีปรองดองประสานใจกันให้เป็นหนึ่งเดียว การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสามารถทำงานกันเป็นทีมได้เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับองค์กรเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เพื่อต้องการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักอปริหานิยธรรม 7 ประการซึ่งหลักธรรมนี้พระพุทธเจ้าทรงตรัสแก่เจ้าวัชชีผู้ปกครองโดยระบอบสามัคคีธรรมและเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ในการบริหารจัดการองค์กรและผลการศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในการปรับปรุงการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และหน่วยงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ประชาชนและบุคลากรต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับใด

1.2.2 แนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีการกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้ หลักธรรมคือ หลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ คือ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4) เคราพนับถือผู้ใหญ่ 5) ให้เกียรติ และคุ้มครองสตรี 6) เคารพสักการบูชาเจดีย์ 7) จัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

1) เชิงปริมาณ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มประชากร ได้แก่ บุคคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จำนวน 82 คน

2) เชิงคุณภาพ

ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ หัวหน้าสำนักงานปลัด และนักพัฒนาชุมชน

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) รายได้ต่อเดือน ของบุคคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ตัวแปรตาม คือ ความเห็นของบุคคลกรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ คือ 1) การประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม 3) ไม่บัญญัติหรือล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ 4) การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา 5) ให้เกียรติและคุ้มครองสตรี 6) การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม 7) จัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1.4.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

วันที่ 1 เดือน สิงหาคม พ.ศ.2565-วันที่ 28 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2566

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1.6.2 ทำให้ทราบถึงแนวทางในการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1.6.3 เพื่อจะได้นำผลของการวิจัยมาพัฒนาปรับปรุงในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ทักษะที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการ เพื่อให้งานตามบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของแต่และองค์กรเป็นภาระหน้าที่ของผู้นำและบริหารโดยตรงในการจัดการทรัพยากรภายในองค์กรทั้งตัวบุคคลากรภายในองค์กรและทรัพย์กรที่ไม่ใช่มนุษย์ ให้การดำเนินงานเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการหลัก ๆ ดังนี้ การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงาน การอำนวยการการจัดบุคลากร การประสานงาน การประเมินผล และการรายงานผลการปฏิบัติงาน

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

อปริหานิยธรรม 7 ประการ หมายถึง หลักธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม 7 ประการ ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะเป็นไปเพื่อความเจริญ โดยนำมาประยุกต์กับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1. การประชุมเป็นนิตย์ หมายถึง การประชุม การปรึกษาหารือ การพูดคุยกันอยู่เป็นประจำ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2. การพร้อมเพรียงกันประชุม หมายถึง การประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรม ที่ควรทำโดยพร้อมเพรียงกัน การลงมติเห็นชอบร่วมกัน ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมภายในองค์กร ทำให้เกิดความสามัคคีภายในองค์กร

3. การไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ หมายถึง การบัญญัติหรือไม่ล้มเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรหรือกฎระเบียบข้อบังคับอื่น ๆ ตามความต้องการของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือตามความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มคนหนึ่งหรือตามอิทธิพลได้อิทธิพลหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องและชอบธรรม

4. การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและนโยบายขององค์กรเพื่อให้บรรลุพันธกิจขององค์กรและเพื่อให้บรรลุภารกิจที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้ ด้วยความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร ความเคารพเชื่อฟัง และให้เกียรติผู้บังคับบัญชา

5. การให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี หมายถึง การเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมและบริหารภายในองค์กร โดยมีบทบาทหน้าที่ตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรในสัดส่วนที่ทัดเทียมกับผู้ชายและได้รับความคุ้มครองโดยชอบธรรมตามกฎหมาย

6. การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม หมายถึง การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นที่มีความสำคัญ การปลูกฝังความจิตสำนึกให้กับประชาชนรักท้องถิ่นของตน การสนับสนุนความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

7. การอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม หมายถึง การคุ้มครอง การปกป้อง และและการดำรงรักษา พระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไปโดย การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยการถวายปัจจัยสี่ด้วยการสนับสนุนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนาการสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร วารสาร หนังสือ ตำราทางวิชาการโดยมีตามลำดับดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

2.3 บริบทพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม

2.1.1 ความเป็นมาของหลักอปริหานิยธรรม 7

หลักอปริหานิยธรรมที่ปรากฏในมหาปรินิพพานพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกายมหาวรรค ไว้ว่า วัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์ แคว้นมคธ ทูลถามเรื่องพระเจ้าอชาติศัตรูเวเทหิบุตรมีพระประสงค์จะเสด็จไปปรามแคว้นวัชชีพระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกพระอานนท์มาตรัสถามเรื่องอปริหานิยธรรม ทั้ง 7 ข้อ คือ 1) เจ้าวัชชีหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) เจ้าวัชชีพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกัน เลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงกระทำ 3) เจ้าวัชชีไม่บัญญัติสิ่งที่ มิได้บัญญัติไว้ไม่ล้มล้างสิ่งที่ บัญญัติไว้ 4) เจ้าวัชชีเคารพนับถือผู้ใหญ่ในแคว้นวัชชี 5) เจ้าวัชชีไม่ฉุดคร่าขึ้นใจกุลสตรีหรือกุลกุมารี 6) เจ้าวัชชีสักการเคารพนับถือบูชาเจดีย์ในแคว้นวัชชี 7) เจ้าวัชชีจัดการรักษาคุ้มครองป้องกันพระอรหันต์ทั้งหลายด้วยความชอบธรรมตราบใดที่พวกวัชชีรักษาราชอปริยหานิยธรรม ทั้ง 7 ข้อนี้ เจ้าวัชชีจึงได้แต่เจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลย (ที ม./10/78)

มหาปรินิพพพานสูตร คัมภีร์ทีฆนิกาย มหาวรรคได้กล่าวถึงหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ 5 หมวด ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลายในสมัยใกล้จะดับขันธปรินิพพาน นอกจากนี้แล้วหลักอปริหานิยธรรมยังปรากฏอยู่ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต ข้อความที่เป็นข้อธรรม เหมือนกันทั้ง 5 หมวดตรงกับข้อความที่มาในมหาปรินิพพานสูตร มีข้อแตกต่างกันตรงที่ข้อความ ปรารภการแสดงอปริหานิยธรรมในมหาปรินิพพานสูตรเป็นข้อความต่อเนื่องจากการที่พระพุทธองค์ประทับอยู่บนภูเขาคิชฌกูฏ พระเจ้าอชาตศัตรูทรงส่งวัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์มาเข้าเฝ้ากราบ ทูลเรื่องที่พระองค์จะยกทัพไปย่ำยีพวกวัชชี แล้วพระพุทธองค์ทรงแสดงราชอปริหานิยธรรม (ที.ม./10/78/81) แก่พระอานนท์เมื่อวัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์ทูลลากลับไป พระพุทธองค์มีรับสั่งกับพระอานนท์เพื่อแจ้งให้ภิกษุทั้งหมดที่พักอยู่ในกรุงราชคฤห์มาประชุมที่อุปัฏฐานศาลาแล้วท่านพระอานนท์ได้นิมนต์ภิกษุทั้งหมดมาประชุมกันจากนั้นได้เข้ากราบทูลให้พระพุทธองค์ทรงทราบพระองค์ ได้เสด็จไปยังอุปัฏฐานศาลาแสดงอปริหานิยธรรม (ที.ม./10/87/88)

แก่ภิกษุทั้งหลายเป็นข้อความที่เป็นเหตุการณ์ติดต่อกันส่วนในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต พระสังคีติกาจารย์ท่านกล่าว แบบกว้าง ๆ ว่าพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่ภูเขาคิชฌกูฏได้แสดงอปริหานิยธรรมแก่ภิกษุทั้งหลาย อปริหานิยธรรม 7 ประการ 5 หมวดพระสังคีติกาจารย์ได้แยกเป็น 5 สูตรตั้งชื่อสูตรว่า (1) ปฐมสัตตกสูตร (2) ทุติยสัตตกสูตร (3) ตติยสัตตกสูตร (4) โพชฌังคสูตร (5) สัญญาสูตรต่อจากวัสสการสูตร คือข้อความตอนที่ วัสสการ พราหมณ์มหาอำมาตย์เข้าเฝ้าซึ่งท่านจัดเป็นสูตรหนึ่งเรียงลำดับไว้ก่อนระบุสถานที่แสดงเฉพาะปฐม สัตตกสูตรส่วนสูตรที่ 2-5 ไม่ระบุคล้ายกับเป็นต่างเหตุการณ์ต่างวาระกัน (พระครูประสิทธิสรคุณ), (บุรินทร์ ฐิตธมโม) 2545, หน้า 76-77)

2.1.2 ความหมายของหลักอปริหานิยธรรม

อรรถกถาทีฆนิกายมหาวรรค ได้ระบุความหมายของหลักอปริหานิยธรรมว่าธรรมที่เป็นเหตุให้เกิด ความเจริญโดยส่วนเดียว ไม่มีความเสื่อม มี 2 ประเภท คือ ราชอปริหานิยธรรม และภิกขุอปริหานิยธรรม (ที.ม.อ./2/116-128)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2554, หน้า 211) ได้ให้ความหมายของอปริหานิยธรรมว่า “เป็นธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวสำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง”

พระพรมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2554, หน้า 359) คือ การถือธรรมเป็นใหญ่ธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญ ฝ่ายเดียวไม่มีเสื่อมเลย

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2554, หน้า 119) ได้อธิบายเสริมความว่า อปริหานิยธรรม คือ ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวมี 7 อย่างที่ตรัส สำหรับภิกษุ ภิกขุอปริหานิยธรรม ยกมาแสดงหมวดหนึ่งดังนี้

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

2. เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุมเมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิกและพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ

3. ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้นไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้วสมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้

4. ภิกษุเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้นเชื่อฟังถ้อยคำของท่าน

5. ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น

6. ยินดีในเสนาสนะป่า

7. ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีลซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ) (2544, หน้า 67) ได้อธิบายถึงหลักภิกขุ อปริหานิยธรรมไว้ว่า ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 พูดถึงการประชุมของคนที่อยู่เป็นหมวดหมู่กันจำเป็นจะต้อง มีการประชุมปรึกษาในกิจการงานและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามหน้าที่การประชุมจึงต้องมีบ่อย ๆ เพื่อให้สามารถติดตามศึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที ในการเข้าร่วมประชุมนั้นต้องพร้อมเพรียงกันประชุมเพราะกรรมในพระพุทธศาสนาที่ถือว่าถูกต้องจะต้องพร้อมเพรียงกันกระทำไม่ใช่ต่างคนต่างทำหรือว่าคนหนึ่งทำคนหนึ่งไม่เห็นด้วยและเมื่อประชุมไปแล้วก็ต้องอยู่ในระเบียบวินัยไม่ใช่นึกจะลุกไป

กลางคันก็ลุกไปแต่จะต้องประชุมกันจนตลอดไปนอกจากเกิดเหตุ สุดวิสัยขึ้นมาจริง ๆ จึงออกไปตามมติของสงฆ์ได้แต่จะต้องยอมรับมติต่าง ๆ ซึ่งสงฆ์ได้ลงไปในขณะที่เราไม่อยู่ในที่ประชุมกิจการอันใดที่เป็นภาระของหมู่คณะไม่ว่าภายในบ้านหรือว่าภายในวัดหรือว่าภายในสังคมตลอดถึงประเทศชาติก็ตามจะต้องพร้อมเพรียงกันปฏิบัติภารกิจเหล่านั้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและพร้อมเพรียงกันทำงานอันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหมู่ของคณะนั้น ๆ ไม่ให้มีความบกพร่อง

หลักภิกขุอปริหานิยธรรมในข้อ 3 นี้ พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงหลักการประพฤติปฏิบัติพระพุทธศาสนาก็คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งและคำสอนของพระองค์ ดังนั้น เรื่องอะไรที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ก็ถือประพฤติปฏิบัติไปตามนั้นไม่มีการบัญญัติเพิ่มเติม ไม่มีการแก้ไขสิ่งที่ทรงบัญญัติไว้ทรงบัญญัติไว้ว่าอย่างไรก็ต้องยึดถือประพฤติปฏิบัติไปอย่างนั้นถ้าหากว่าไม่พอใจหรือไม่อาจปฏิบัติได้ก็สึกออกไปเป็นฆราวาสไม่ใช่จะมาแก้ไขดัดแปลงพระธรรมวินัยเพื่อให้ตนปฏิบัติได้โดยไม่ยอมรับนับถือหลักที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้สิกขาบทบางอย่างถึงแม้ว่าในยุคในสมัยนี้ได้มีอะไร เปลี่ยนแปลงไปมากก็ตามแต่ก็ต้องยึดถือประพฤติปฏิบัติไปตามนั้น

หลักภิกขุอปริหานิยธรรมในข้อที่ 4 อีกว่า ในหมู่ในคณะที่อยู่ร่วมกันมีผู้หลักผู้ใหญ่ที่ลดหลั่นกันลงมาจำเป็นจะต้องให้ความเคารพนับถือต่อท่านที่เป็นใหญ่ในที่นั้น เช่น ภายในวัดก็ให้ความเคารพนับถือต่อเจ้าอาวาสและพระเถระผู้ใหญ่ที่เหนือตนขึ้นไปข้อความที่ท่านแนะนำ สั่งสอนแม้จะมีการดุด่าตำหนิไปบ้างแต่ถือว่าเป็นคำสอนที่เกิดขึ้นโดยเจตนาดี ผู้ที่อยู่นำนักของท่านจะต้องเชื่อถือและปฏิบัติตาม

หลักภิกขุอปริหานิยธรรมข้อ 5 นี้ เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์คนเรานั้นเหมือนกับนกที่ตายเพราะเหยื่อหรือปลาที่ตายเพราะเหยื่อคนก็มีลักษณะอย่างเดียวกันคือถ้าปล่อยให้ความอยากได้อย่างนั้นอย่างนี้ อย่างโน้นครอบงำใจแล้วโอกาสหนึ่งก็เป็นอันตรายเพราะความอย ากเหล่านั้นการพยายามควบคุมจิตใจไม่ให้ทำอะไรไปตามาอำนาจของความอยากทุกอย่างจึงเป็นทางเจริญของบุคคลเหล่านั้น

หลักภิกขุอปริหานิยธรรม ข้อ 6 เรื่องของเสนาสนะที่อยู่อาศัยทรงสอนให้หาเสนาสนะที่เป็นปัจจัยโน้มน้อมไปเพื่อหาความสงบโดยเน้นไปที่เสนาสนะป่า ซึ่งห่างจากเสียง รบกวน ไม่มีเสียงอึกทึกครึกโครม ซึ่งเป็นอันตรายต่อการกระทำความสงบแต่ว่าในชั้นของการปฏิบัตินั้นเราจะอยู่ที่ไหนก็ตามถ้าหากว่ามีเสียงรบกวนมาก ก็อย่าไปใส่ใจ สนใจต่อเสียงรบกวนเหล่านั้นให้มากกว่าก็จะทำจิตใจให้เกิดความสงบได้

หลักภิกขุอปริหานิยธรรม ข้อ 7 สุดท้ายถือว่าเป็นหลักสำคัญของคนที่อยู่ร่วมกันวัดหรือศาสนสถานในทางศาสนานั้นถือว่าเป็นคุณสมบัติกลางของพระศาสนาพระภิกษุสามเณรทุกรูปที่บวชมาถูกต้องตามพระธรรมวินัย มีศีล มีความคิดเห็นตรงต่อหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาจึงมีสิทธิที่จะเข้าอยู่ในอารามนั้นในวัดนั้นดังนั้นใครจะอยู่ในวัดใดก็ตามก็ต้องสร้างความรู้สึกพร้อมที่จะพบเห็นเพื่อนภิกษุสามเณรที่ยังไม่ได้อยู่ในวัดของเราก็ขอให้มาที่มาแล้วก็ขอให้อยู่เป็นสุขซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของการสร้างความรู้สึกทั้งนั้นแม้จะไม่ลงมือประพฤติปฏิบัติคือไม่ลงมือช่วยเหลือเกื้อกูลอะไรก็ตามแต่เป็นการแสดงออกถึงความไม่เห็นแก่ตัวความไม่หวงที่อยู่ความไม่อิจฉาริษยาคนอื่นซึ่งแต่ละอย่างนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องที่ทำได้ง่าย

อุดร จันทวัน (2547, หน้า 37) ได้ให้ความหมายของคำว่า อปริหานิยธรรม ไว้ว่า อปริหานิยธรรม ในความหมายนั้นหมายถึงธรรมที่ประพฤติปฏิบัติแล้วจะไม่ทำให้องค์กร และสังคมนั้น ๆ เสื่อมทรามลงคือมีแต่ความเจริญฝ่ายเดียว

พระทวีป กลฺยาณธมฺโม (2552, หน้า 92-93) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับหลักปริหานิยธรรมว่าเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม 7 ประการ ซึ่งธรรมทั้ง 7 ประการนี้เป็นเพื่อความเจริญ ดังนี้

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์การอยู่ร่วมกันการทำงานร่วมกันของคนในสังคมจะต้องมีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมในทุกกรณี เช่น ในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มีอะไรพูดกัน ปรึกษากันลูกก็จะอบอุ่น ปัญหาลูกไปติดยาเสพติดก็จะไม่เกิดขึ้น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทุกครั้งงานก็จะราบรื่นหากมีข้อผิดพลาดทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

2. พร้อมเพรียงกันประชุมเลิกประชุมและกระทำกิจที่ควรทำเพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่รวมกัน ไม่กินแหนงแคลงใจกันจะทำงานอะไรก็สำเร็จได้ เช่น ในครอบครัวมีอะไรปรึกษาหารือกันก็ต้องอยู่พร้อม ๆ กัน เพื่อทุกคนจะได้ยอมรับในสิ่งที่จะทำลงไปด้วยความเต็มใจจะทำลงไปด้วยความเต็มใจ

3. ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกล้มสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว เช่น บ้านเมืองจะสงบสุขได้ ทุกคนจะต้องบัญญัติและไม่ล้มเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคณะและสังคมตามความพอใจของตนหรือของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องตัวอย่าง เช่น นักเรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบของโรงเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยจะแต่งกายตามใจตนเองไม่ได้

4. เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มามากกว่าประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำถ้าเราให้การเคารพและเชื่อฟังผู้นำ สังคมก็จะไม่วุ่นวาย เช่น ถ้าลูกเชื่อฟัง พ่อแม่ ก็จะเป็นคนดีได้เพราะไม่มีพ่อแม่คนไหนอยากลูกตนเองให้ชั่ว

5. ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติให้การยกย่อง ปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใด ๆ ผู้หญิงถูกฉุดคร่าข่มขืนมากขึ้นความเสื่อมก็จะเกิดกับสังคมนั้น

6. สักการเคารพเจดีย์ หมายถึง การให้ความเคารพและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันและระลึกถึงกันเช่นการเคารพพระปฐมเจดีย์

7. ให้การอารักขา คุ้มครอง อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ คือการคุ้มครองบรรพชิตซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป เช่นการทำบุญด้วยปัจจัย 4 เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความหมายของหลักอปริหานิยธรรม นั้นเป็นเครื่องแสดงถึงคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะหลักอปริหาธิยธรรม ซึ่งได้แก่ ความไม่เสื่อมหรือความเจริญก้าวหน้าและลักษณะสำคัญของหลักอปริหานิยธรรมที่ทำให้ผู้นำในการปกครองมีความเจริญโดยที่จะไม่มีทางเสื่อม แต่ผู้ปกครองนั้นต้องประกอบด้วยหลักที่สำคัญ ๆ 3 ประการ ได้แก่ ผู้นำหรือผู้บริหารเป็นผู้มีธรรมผู้ที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนเป็นผู้มีธรรมและมีหลักการวิธีการในการบริหารการปกครองที่ดีหลัก

อปริหานิยธรรมที่กล่าวมาข้างต้นจะเป็นหลักที่ผู้บริหาร ผู้ปกครองและประชาชนควรยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติและเป็นหลักธรรมที่จะเป็นการสอนให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบต่อตนเองและมีความผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

2.1.3 ประเภทของการของอปริหานิยธรรม

1. ราชอปริหานิธรรม อปริหานิยธรรมเป็นหลักธรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อม เป็นไปแต่ความเจริญเท่านั้นเพื่อให้ เกิดความสามัคคีที่กล่าวไว้ในพุทธศาสนาเถรวาทอีกข้อหนึ่งที่ครอบคลุมการปฏิบัติสามัคคีธรรมทั้ง ทางกาย วาจาและทางจิตใจได้อย่างดีที่สุดประการหนึ่งก็คือหลักอปริหานิยธรรม แยกออกเป็น ประเภท ดังต่อไปนี้

สมัยนั้น ท่านพระอานนท์ยืนถวายงานพัดพระผู้มีพระภาคอยู่ ณ เบื้องพระปฤษฎางค์พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกท่านพระอานนท์มาตรัสถามว่า (ที.ม. (ไทย) 10/133/78.)

1. อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชีหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ประชุมกันมากครั้งท่านพระอานนท์ทูลตอบว่าข้าแต่พระองค์ผู้เจริญข้าพระองค์ได้ยินว่าพวกเจ้าวัชชีหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ประชุมกันมากครั้งพระผู้มีพระภาคตรัสถามว่าอานนท์พวกเจ้าวัชชีจึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ประชุมกันมากครั้ง

2. อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชีพร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกประชุมและพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พวกเจ้าวัชชีจะพึงทำข้าแต่พระองค์ผู้เจริญข้าพระองค์ได้ยินว่าพวกเจ้าวัชชีพร้อมเพรียงกัน อานนท์พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังพร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกประชุมและพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พวกเจ้าวัชชีจะพึงทำ

3. อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชีไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้แล้วถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรมที่วางไว้เดิม ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ ยินว่าพวกเจ้าวัชชีไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นตาม วัชชีธรรมที่วางไว้เดิม อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้แล้วถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรมที่วางไว้เดิม

4. อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชี สักการะ เคารพ นับถือ บูชา เจ้าวัชชีผู้มีพระชนมายุมากของชาววัชชี และสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง ข้าแต่ พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า พวกเจ้าวัชชี สักการะ เคารพนับถือ บูชาเจ้าวัชชีผู้มีพระชนมายุมากของชาววัชชีและสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียัง สักการะ เคารพ นับถือ บูชาเจ้าวัชชีผู้มีพระชนมายุมากของชาววัชชีและสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง

5. อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชีไม่ฉุดคร่าขึ้นใจกุลสตรี หรือกุลกุมารีให้อยู่ร่วมด้วย ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า พวกเจ้าวัชชีไม่ฉุดคร่าขึ้นใจกุลสตรีหรือกุลกุมารีให้อยู่ร่วมด้วย อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้า วัชชียังไม่ฉุดคร่าขึ้นใจกุลสตรีหรือกุลกุมารีให้อยู่ร่วมด้วย

6. อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชี สักการะ เคารพ นับถือ บูชาเจดีย์ในแคว้นวัชชีของชาววัชชีทั้งในเมืองและนอกเมืองและไม่ละเลยการบูชาอันชอบธรรมที่เคยให้เคยกระทำ

ต่อเจดีย์เหล่านั้นให้เสื่อมสูญไป ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า พวกเจ้าวัชชี สักการะ เคารพนับถือ บูชาเจดีย์ในแคว้นวัชชีของชาววัชชีทั้งในเมืองและนอกเมืองและไม่ละเลยการบูชาอันชอบธรรมที่เคยให้เคยกระทำต่อเจดีย์เหล่านั้นให้เสื่อมสูญไป อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียัง สักการะ เคารพ นับถือ บูชาเจดีย์ในแคว้นวัชชีของชาววัชชีทั้งในเมืองและนอกเมืองและไม่ละเลยการบูชาอันชอบธรรมที่เคยให้เคยกระทำต่อเจดีย์เหล่านั้นให้เสื่อมสูญไป

7. อานนท์ เธอได้ยินไหมว่า พวกเจ้าวัชชีจัดการรักษา คุ้มครอง ป้องกันพระอรหันต์ทั้งหลายโดยชอบธรรมด้วยตั้งใจว่า ทำอย่างไร พระอรหันต์ที่ยังไม่มาพึงมาสู่แว่นแคว้นของเรา ท่านที่มาแล้วจึงอยู่อย่างผาสุกในแว่นแคว้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินว่า พวกเจ้าวัชชีจัดการรักษาคุ้มครอง ป้องกันพระอรหันต์ทั้งหลายโดยชอบธรรมด้วยตั้งใจว่า ทำอย่างไรพระอรหันต์ที่ยังไม่มาจึงมาสู่แว่นแคว้นของเราท่านที่มาแล้วพึงอยู่อย่างผาสุกในแว่นแคว้น อานนท์ พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบ เท่าที่พวกเจ้าวัชชียังจัดการรักษา คุ้มครอง ป้องกันพระอรหันต์ทั้งหลายโดยชอบธรรมด้วยตั้งใจว่าทำอย่างไร พระอรหันต์ที่ยังไม่มาจึงมาสู่แว่นแคว้นลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งกับวัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์แคว้นมคธว่า พราหมณ์สมัยหนึ่ง เราอยู่ที่สารันทเจดีย์เขตกรุงเวสาลีได้แสดงอปริหานิยธรรม 7 ประการนี้ แก่พวกเจ้าวัชชีพวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังมีอปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการนี้ อยู่และใส่ใจอปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการนี้อยู่ เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้ วัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์แคว้นมคธได้กราบทูล ดังนี้ว่า ข้าแต่ท่านพระโคดมพวกเจ้าวัชชีมีอปริหานิยธรรมแม้เพียงข้อเดียวก็พึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อม เลยไม่จำต้องกล่าวว่ามีครบทั้ง 7 ประการ ข้าแต่ท่านพระโคดม พระราชาแห่งแคว้นมคธพระนามว่าอชาตศัตรูเวเทหิบุตรไม่ควรทำสงครามกับพวก เจ้าวัชชี นอกจากจะใช้วิธีปรองดองทางการทูตหรือไม่ก็ทำให้แตกสามัคคีกัน ข้าแต่ท่านพระโคดมถ้าอย่างนั้นบัดนี้ ข้าพระองค์ขอทูลลากลับเพราะมีกิจมากมีหน้าที่ ที่จะต้องทำอีกมาก พระพุทธเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคตรัสว่าพราหมณ์ขอท่านจงกำหนดเวลาที่สมควร ณ บัดนี้เถิด จากนั้นวัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์แคว้นมคธมีใจยินดีชื่นชมพระดำรัสของ พระผู้มีพระภาคแล้วลุกจากที่นั่งจากไป (ที.ม./10/134/81)

2. ภิกขุอปริหานิยธรรม เมื่อวัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์แคว้นมคธจากไปไม่นาน พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกท่านพระอานนท์มาตรัสว่า “อานนท์ เธอจงไปนิมนต์ภิกษุที่เข้ามาพักอยู่ในกรุงราชคฤห์ทุกรูปให้มาประชุมกันที่หอฉัน” ท่านพระอานนท์ทูลรับสนองพระดำรัสแล้วนิมนต์ภิกษุที่เข้ามาพักอยู่ใน กรุงราชคฤห์ทุกรูปให้มาประชุมกันที่หอฉันแล้วเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับถวายอภิวาทแล้วยืนอยู่ ณ ที่สมควร ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญภิกษุสงฆ์ประชุมกันแล้วขอพระผู้มีพระภาคจงกำหนดเวลาที่สมควร ณ บัดนี้เถิด พระพุทธเจ้าข้า” ลำดับนั้นพระผู้มีพระภาคทรงลุกจากพุทธอาสน์เสด็จเข้าไปยังหอฉันประทับนั่งบนพุทธอาสน์ที่ปูลาดไว้แล้ว รับสั่งเรียก “ภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่าภิกษุทั้งหลายเราจะแสดงอปริหานิยธรรม 7 ประการแก่เธอทั้งหลายเธอทั้งหลายจงฟังจงใส่ใจให้ดีเราจักกล่าวภิกษุเหล่านั้นทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสดังนี้ว่า” ภิกษุทั้งหลาย (ที.ม. (ไทย) 10/135/81.)

1. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ประชุมกันมากครั้ง

2. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุมและพร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์จะพึงทำ

3. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังไม่บัญญัติสิ่งที่เรามิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่เราได้บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นตามสิกขาบทที่เราบัญญัติไว้แล้ว

4. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังสักการะ เคารพ นับถือ บูชาภิกษุผู้เป็นเถระ เป็นรัตตัญญู บวชมานาน เป็นสังฆบิดร เป็นสังฆปริณายกและสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง

5. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังไม่ตกอยู่ในอำนาจแห่งตัณหาก่อให้เกิดภพใหม่ที่เกิดขึ้นแล้ว

6. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังเป็นผู้มุ่งหวังเสนาสนะป่า

7. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังตั้งสติไว้ในภายในว่าทำอย่างไรเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายผู้มีศีลงามที่ยังไม่มาจึงมาท่านที่มาแล้วพึงอยู่อย่างผาสุก (ที.ม.10/136/81)

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุพึงหวังไว้ได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังมี อปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการนี้อยู่และใส่ใจอปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการนี้อยู่

หลักอปริหานิยธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในสารันททสูตรและมหาปรินิพพานสูตรแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ราชอปริหานิยธรรมหรือวัชชีอปริหานิยธรรมซึ่งตรัสไว้สำหรับกษัตริย์แห่งแคว้นวัชชีซึ่งปกครองกันแบบสามัคคีธรรมและภิกขุอปริหานิยธรรมซึ่งตรัสไว้สำหรับภิกษุธรรมสำคัญ 2 หมวดนี้ พระพุทธเจ้าตรัสกับเจ้าลิจฉวีที่สารันททเจดีย์ใกล้พระนครเวสาลีและตรัสเนื่องจากทรงปรารภพระดำริของพระเจ้าอชาตศัตรูกษัตริย์ผู้ครองแคว้นมคธจะทำสงครามกับแคว้นวัชชีได้ทรงส่งวัสสการพราหมณ์มาเฝ้าพระพุทธเจ้าขณะประทับอยู่ที่ ภูเขาคิชฌกูฏ เขตกรุงราชคฤห์ เพื่อขอทราบความเห็นของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับการทำสงครามกับแคว้นวัชชีซึ่งอปริหานิยธรรม 2 ส่วนนี้สามารถแยกออกได้ดังนี้ (พระปลัดสุรพงษ์ ฐิตญาโณ (แก้วกอ) 2555, หน้า 101-102)

1. ราชอปริหานิยธรรม เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าแสดงแก่เจ้าลิจฉวีแคว้นวัชชีเพื่อป้องกันความเสื่อมจากความสามัคคีที่มีมานานจนทำให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองไม่มีแคว้นใดกล้าที่จะเข้ามารุกรานได้ซึ่งอปริหานิยธรรมที่พระพุทธเจ้าแสดงแก่เจ้าลิจฉวีทั้งหลายในพระไตรปิฎกเรียกว่า “ราชอปริหานิยธรรม” หมายถึง อปริหานิยธรรมสำหรับพระราชาผู้ปกครองบ้านเมืองหรือวัชชีปริหานิยธรรมหมายถึงอปริหานิยธรรมสำหรับชาววัชชีที่ปกครองด้วยหลักสามัคคีธรรม

2. อปริหานิยธรรม เป็นที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในสารันททสูตรแก่เจ้าลิจฉวีทั้งหลายแห่งแคว้นวัชชีซึ่งปกครองกันแบบสามัคคีธรรมและวัสสการสูตรทรงตรัสแก่วัสสการพราหมณ์อำมาตย์ผู้ใหญ่ในมคธรัฐดังมีรายละเอียดที่กล่าวถึงธรรม 7 ประการในสารันททสูตรว่า “เจ้าลิจฉวีทั้งหลายเราจักแสดงอปริหานิยธรรม 7 ประการ แก่ท่านทั้งหลายท่านทั้งหลายจงฟังจงใส่ใจให้ดีเราจักกล่าว”

เจ้าลิจฉวีเหล่านั้นทูลรับสนองพระดำรัสแล้วพระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสเรื่องนี้ว่า “เจ้าลิจฉวีทั้งหลาย อปริหานิยธรรม 7 ประการ อะไรบ้าง คือ

1. พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ประชุมกันมากครั้ง

2. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุมและพร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์จะพึงทำ

3. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังไม่บัญญัติสิ่งที่เรามิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่เราได้บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นตามสิกขาบทที่เราบัญญัติไว้แล้ว

4. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังสักการะ เคารพ นับถือ บูชาภิกษุผู้เป็นเถระ เป็นรัตตัญญู บวชมานาน เป็นสังฆบิดร เป็นสังฆปริณายกและสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง

5. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังไม่ตกอยู่ในอำนาจแห่งตัณหาก่อให้เกิดภพใหม่ที่เกิดขึ้นแล้ว

6. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังเป็นผู้มุ่งหวังเสนาสนะป่า

7. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังตั้งสติไว้ในภายในว่าทำอย่างไรเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายผู้มีศีลงามที่ยังไม่มาจึงมาท่านที่มาแล้วพึงอยู่อย่างผาสุก

พวกเจ้าวัชชีพึงหวังได้แต่ความเจริญไว้ได้อย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่พวกเจ้าวัชชียังมี อปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการนี้อยู่และใส่ใจอปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการนี้อยู่”

แคว้นวัชชี ตั้งอยู่ทางเหนือของแคว้นมคธมีแม่น้ำคงคาเป็นแดนแบ่งเขตเมืองหลวงของแคว้นชื่อเวสาลีหรือไพศาลีในสมัยพุทธกาลแคว้นวัชชี้เป็นแคว้นที่รุ่งเรืองมากแคว้นหนึ่งมีระบบการปกครองแบบคณะราชย์ หรือสามัคคีธรรมซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยในลักษณะ หนึ่ง คือ ปกครองแบบไม่มีกษัตริย์เป็นประมุขทรงอำนาจสิทธิ์ขาดมีแต่ผู้ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่เป็นประมุขแห่งรัฐแล้วบริหารงานโดยการปรึกษาหารือกับสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกแห่งเจ้าวงศ์ต่าง ๆ ที่รวมกันเป็นคณะ ผู้ปกครองแคว้น เจ้าหรือกษัตริย์วงศ์หรือตระกูลต่าง ๆ ที่สลับ สับเปลี่ยนกันขึ้นมาบริหารงานมีจำนวนทั้งสิ้น 8 ตระกูล คือ ตระกูลวิเทหะ ตระกูลวัชชี ตระกูลลิจ ฉวี ตระกูลชญาตริกะ (ชฺญาตฺริก) ตระกูล อุคระ (อุคฺร) ตระกูลโภคะ (โภค) ตระกูลไอกษวากะ (ไอกฺษฺวาก) หรือ (อิกฺษวากุ) และ อีกตระกูลหนึ่งน่าจะได้แก่ ตระกูลหนึ่งน่าจะได้แก่ ตระกูลนาฏยะ (นาฏย) ตระกูลกษัตริย์ 8 ตระกูลนี้เปลี่ยนหมุนเวียนกันปกครองแคว้นวัชชีตามวาระที่ได้รับคัดเลือกจึงทำให้แคว้นวัชชีอยู่ในฐานะสหพันธรัฐ (Confederacy) ซึ่งเทียบได้กับการปกครองของประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน

เมืองเวสาลีได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่มั่งคั่งอุดมสมบูรณ์เมืองหนึ่งการติดค้าขายกับแว่นแคว้นต่าง ๆ ทำได้สะดวกเพราะตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำคงคาทางเหนือติดกับแคว้นมคธซึ่งเป็นแคว้นที่เจริญรุ่งเรืองเช่นกันจัดได้ว่าเมืองเวสาลีเป็นเมืองที่มีเศรษฐกิจดีเมืองหนึ่ง ในสมันตปาทิกา กล่าวว่าเมืองเวสาลีเป็นเมืองถึงความไพบูลย์โดยประการทั้งปวงกว้างขวางด้วยเครื่องกั้นรายล้อมคือมีกำแพง

ถึง 3 ชั้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บรรณรุจิ ได้บรรยายว่า เป็นเมืองที่มีผู้คนอยู่มากสง่างาม ด้วยปราสาท 7,707 หลัง เรือนยอด 7,707 หลัง สวน 7,707 สวน และสระ โบกขรณี สระบัว) 7,707 สระ อีกสิ่งหนึ่งที่ยืนยันความมั่งคั่งของเมืองนี้ คือ การจัดตั้งผู้ “หญิง คณิกาประจำเมือง” หรือ “นครโสเภณี” วัชชีเป็นแคว้นแรกที่มีตำแหน่งนี้โดยสภาของเมืองแต่งตั้งนางอัมพปาลีเป็นหญิงงามเมืองนางเป็นหญิงที่สวยงามมีหน้าที่ให้ความอภิรมย์กับเจ้าชายทุกพระองค์โดยจ่ายค่าตัวให้นางคืนละ 50 กหาปณะต่อมาสภาแห่งแคว้นวัชชียังอนุมัติให้ประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสร่วมอภิรมย์กับนางด้วย โดยจ่ายค่าตัวให้นางคืนละ 50 กหาปณะ เช่นกันกษัตริย์เมืองเล็กเมืองน้อยได้ทราบข่าวว่าที่ นครเวสาลีมีนางนครโสเภณีที่เป็นสมบัติของทุกคนต่างก็ขนเงินมาทิ้งที่เมืองนี้กันปีละจำนวนไม่น้อย ๆ ไม่เว้นแม้แต่พระเจ้าพิมพิสารแห่งแคว้นมคธซึ่งอยู่ไม่ไกลกันนัก (องฺ.สตฺตก. (ไทย) 23/23/37-38.)

การปกครองในแคว้นวัชชีเป็นการปกครองแบบสามัคคีธรรมพระพุทธเจ้าเสด็จมายังแคว้นวัชชีนี้เป็นครั้งแรกโดยการที่สภาแห่งรัฐวัชชีได้มีมติให้กษัตริย์อาวุโสของวัชชีชื่อ “มหาลิ” เป็นผู้อาราธนานิมนต์ในขณะที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่แคว้นมคธเมื่อพระองค์เสด็จมาแล้วก็ได้ทรงแสดงธรรมชื่อ รัตนสูตร อันเป็นธรรมพื้นฐานของชาวพุทธและแสดงหลักรัฐศาสตร์ในการปกครองตามแนวพุทธสำหรับการปกครองแบบสามัคคีธรรม ซึ่งเรียกว่า “อปริหานิยธรรม 7 ประการ” ทุกครั้งที่พระพุทธเจ้าได้เสด็จมายังแคว้นนี้กษัตริย์ลิจฉวีจะนิมนต์ ให้เสด็จมาแสดงธรรมในรัฐสภาวัชชีเมื่อกษัตริย์อาวุโสสิ้นสุดการฟังธรรมแล้วยุวกษัตริย์ที่อยู่ในวัยศึกษาศิลปวิทยา ก็จะมาเฝ้าเพื่อฟังธรรมต่อไปด้วยการอบรมอย่างใกล้ชิดทั้งในด้านรัฐกิจและด้านคุณธรรมมาตั้งแต่เยาว์วัยกษัตริย์ของลิจฉวีจึงเพียบพร้อมด้วยคุณภาพและคุณธรรมบริหารรัฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพแต่ในตอนหลังถูกพระเจ้าอชาตศัตรูแห่งแคว้นมคธส่งวัสการพราหมณ์เข้ามายุแย่จนเกิดแตกความสามัคคีกันทำให้แคว้นวัชชีถึงกับลุ่มสลายไปในที่สุด

อปริหานิยธรรมนี้พระพุทธเจ้าตรัสแก่เจ้าลิจฉวีจำนวนมากที่เข้าเฝ้าพระองค์เมื่อประทับที่สารันทเจดีย์เมืองเวสาลีเจ้าลิจฉวีจัดการปกครองโดยสามัคคีธรรมมีสภาเป็นที่ประชุม เมืองเวสาลีเจริญรุ่งเรืองยืนนาน ประชากรเพิ่มพูนขึ้นต้องขยายกำแพงเมืองหลายวาระ เมื่อเจ้าลิจฉวีเข้าเฝ้าถึงที่ประทับพระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักความมั่นคงฝ่ายบริหารแผ่นดิน 7 ประการ เมื่อครั้งที่วัสสการพราหมณ์ไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าและ พระพุทธเจ้าทรงตรัสถามพระอานนท์ว่าชาววัชชียังคงปฏิบัติตามอปริหานิยธรรมอยู่หรือไม่ซึ่งกล่าวถึงในมหาปรินิพพานสูตร (ที.ม. (ไทย) 10/8/7 - 8) ซึ่งผู้ศึกษาวิจัย ได้อ้างไว้ในหัวข้อของหลักคำสอนเรื่องอปริหานิยธรรมข้างต้นแล้ว

สรุปได้ว่า หลักธรรมข้างต้นจะเห็นได้ว่า แคว้นวัชชีได้มีการปกครองแคว้นหรือเมืองด้วยหลักอปริหาธิยธรรมที่ที่ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและมี่ความมั่นคงและเริ่มมีประชากรเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีการขยายอาณาเขตอยู่เรื่อย ๆ และมีความมั่นคงอย่างมากแคว้นหรือเมืองอื่น ๆ ก็ไม่สามารถที่จะทำให้แคว้นวัชชีเกิดความแตกสามัคคีได้ ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับวัสสการพราหมณ์ที่ได้มาเข้าเฝ้าต่อหน้าพระพักตร์ ตอนหนึ่งว่า

วัสสการพราหมณ์กราบทูลว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญชาววัชชีประกอบด้วย อปริหานิยธรรมแม้แต่ละอย่างก็พึงหวังความเจริญได้แน่นอนไม่พึงหวังความเสื่อมเลยจะกล่าวไยถึงชาววัชชีผู้ประกอบด้วยอปริหานิยธรรม 7 ประการเล่าข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ อนึ่ง ชาววัชชีอันพระเจ้าแผ่นดิน

มคธพระนามว่า อชาตศัตรูเวเทรีบุตรไม่พึงทำการต่อยุทธ์ด้วยได้เว้นเสียจากการเกลี้ยกล่อมเว้นเสียจากการยุยงให้แตกกัน (องฺ.สตฺตก. (ไทย) 15/20/21.)

ในคำกราบทูลของวัสสการพราหมณ์ ที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การที่จะทำลายรูปแบบการปกครองหรือการบริหารแบบสามัคคีธรรมโดยยึดหลักอปริหานิยธรรมในการปกครองลงได้นั้นมีเพียงการ เกลี้ยกล่อมให้เข้าพวกแตกกันหรือยุยงให้แตกความสามัคคีกันในหมู่คณะเท่านั้นแต่ถ้าหากยังคงยึดมั่นในหลักอปริหานิยธรรมอยู่ความเสื่อมถอยของความสามัคคีในรัฐหรือในองค์กรก็คงไม่มีมีแต่ความเจริญฝ่ายเดียวซึ่งวิธีการนี้นั้นเองที่ทำให้วัสสการพราหมณ์ได้ใช้เป็นอุบายเพื่อทำลายแคว้นวัชชีให้ล้มสลายไปในที่สุด

สรุปได้ว่า ประชากรในแคว้นวัชชีในสมัยนั้นได้รับสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันอย่างถ้วนหน้า ถึงแม้ว่าเรื่องราวทั้งหมดที่ยกตัวอย่างข้างต้นจะเกิดขึ้นกับนางอัมพปาลีผู้เดียวซึ่งกษัตริย์และสภาเมืองอาจจำต้องมีความเกรงใจนางอยู่บ้างในฐานะนครโสเภณีก็ตามแต่ก็ทำให้เห็นเราได้เห็นภาพรวมของสังคมในแคว้นวัชชีในสมัยนั้นซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแคว้นอื่นแล้วประชากรชาว วัชชีอยู่ในบริบทวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีกว่าแว่นแคว้นอื่น ๆ อย่างมาก

2.1.4 ความเสื่อมของพระภิกษุสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกา

พระพุทธเจ้าทรงตรัสกับพระภิกษุถึงเหตุแห่งความเสื่อมของภิกษุในทุติย สัตตกสูตร อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาตไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงอปริหานิยธรรม 7 ประการแก่เธอ ทั้งหลายอปริหานิยธรรม 7 ประการ อะไรบ้าง คือ

1. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังเป็นผู้ไม่ชอบการงาน ไม่ยินดีในการงานไม่หมั่นประกอบความเป็นผู้ชอบการงาน

2. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังเป็นผู้ไม่ชอบการพูดคุย

3. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังเป็นผู้ไม่ชอบการนอนหลับ

4. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังเป็นผู้ไม่ชอบการคลุกคลีด้วยหมู่

5. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังเป็นผู้ไม่มีความปรารถนาชั่วไม่ตกไปสู่อำนาจของความปรารถนาชั่ว

6. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังไม่มีมิตรชั่วมีสหายชั่ว มีเพื่อนชั่ว

7. ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังไม่ถึงความหยุดชะงักเสียในระหว่างเพียงเพราะได้บรรลุคุณวิเศษ (องฺ.สตฺตก. (ไทย) 23/24/38 – 39.)

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียวไม่มีความเสื่อมเลยตราบเท่าที่ภิกษุยังมีอปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการนี้อยู่และใส่ใจอปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการนี้ อยู่ ๆ ในพระสูตรดังกล่าวจะเห็นได้ความเสื่อมถอยของภิกษุผู้ยังต้องศึกษาอยู่นั้น ภิกษุทั้งหลายธรรม 7 ประการ นี้ย่อมเป็นไปเพื่อความไม่เสื่อมแก่ภิกษุผู้เป็นเสขะ คือ

1. ความเป็นผู้ไม่ชอบการงาน

2. ความเป็นผู้ไม่ชอบการพูดคุย
3. ความเป็นผู้ไม่ชอบการนอนหลับ
4. ความเป็นผู้ไม่ชอบการคลุกคลีด้วยหมู่
5. ความเป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย
6. ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภค
7. กิจที่สงฆ์จะต้องทำมีอยู่ในสงฆ์

ภิกษุผู้เป็นเสขะเห็นประจักษ์ในกิจนั้นอย่างนี้ว่า “พระเถระผู้เป็นรัตตัญญูบวชมานานเป็นผู้รับภาระมีอยู่ในสงฆ์ท่านเหล่านั้นจักปรากฏด้วยกิจนั้น” จึงไม่ต้อขวนขวายด้วยตนเองภิกษุทั้งหลายธรรม 7 ประการนี้แล ย่อมเป็นไปเพื่อความไม่เสื่อมแก่ภิกษุผู้เป็นเสขะ (องฺ.สตฺตก. (ไทย) 23/29/44.)

2.1.5 เหตุแห่งความเสื่อมของอุบาสกอุบาสิกา

สำหรับอุบาสกอุบาสิกาย่อมมีความเสื่อมจากคุณสมบัติของอุบสกอุบาสิกาเช่นเดียวกันดังที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในมหานิสูตรและวิปัตติสัมภวสูตร อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาตไว้ว่าภิกษุทั้งหลาย ธรรม 7 ประการนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความเสื่อมแก่อุบาสก ธรรม 7 ประการ คือ

1. ละเลยการเยี่ยมเยียนภิกษุ
2. ทอดทิ้งการฟังสัทธรรม
3. ไม่ศึกษาในอธิศีล
4. ไม่มีความเลื่อมใสมากในภิกษุผู้เป็นเถระ ผู้เป็นนวกะ และผู้เป็นมัชฌิมะ
5. ฟังธรรมอย่างคอยคิดโต้แย้งเพ่งโทษ
6. แสวงหาผู้รับทักษิณานอกศาสนานี้
7. ทำอุปการะนอกศาสนาก่อน

ภิกษุทั้งหลาย ธรรม 7 ประการนี้แลย่อมเป็นไปเพื่อความเสื่อมแก่อุบาสกและผู้ยังไม่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาขาดความศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเสื่อมถอยไปด้วย (องฺ.สตฺตก. (ไทย) 23/29/45.)

ความเสื่อมถอยในอปริหานิยธรรมและความล้มสลายของแคว้นวัชชีเริ่มปรากฏเค้าจากการที่ พระเจ้าอชาตศัตรูได้ส่งวัสสการพราหมณ์ไปทูลถามพระพุทธเจ้าในเรื่องการจะเข้าตีแคว้นวัชชีของพระเจ้าอชาตศัตรูแล้วแต่หากพระพุทธเจ้าทรงตรัสแก่วัสสการพราหมณ์ว่าแคว้นวัชชีถือปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรมทำให้ไม่มีอริราชศัตรูใด ๆ เข้ามาทำลายลงได้ทำให้วัสสการพราหมณ์คิดหาอุบายเพื่อธรรมลายความสามัคคีนั้นลงซึ่งพระพุทธเจ้าทรงตรัสแก่วัสสการพราหมณ์ตอนหนึ่งจนเป็นเหตุให้วัสสการพราหมณ์คิดอุบายได้ ดังมีข้อความกล่าวไว้ว่าการส่งเครื่องบรรณาการมี ช้างม้า รถ เงิน และทองเป็นต้น สงเคราะห์กัน ด้วยกล่าวว่า พอกันที่สำหรับการขัดแย้งกันพวกเราสามัคคีกันเดี๋ยวนี้เถิดดังนี้ ชื่อว่า การเจรจากัน กระทำการสงเคราะห์กันอย่างนี้ก็อาจยึดเหนี่ยวกันไว้ได้ด้วยความสนิทสนมอย่างเดียวนอกจากทำให้แตกกันเป็นสองฝ่ายก็อาจจับเหล่าเจ้าวัชชีเหล่านั้นได้พราหมณ์ได้นัยแห่งพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วจึงกล่าวคำนี้ถาม ว่า ก็พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบว่าพราหมณ์ได้นัยแห่งพระดำรัสนี้หรือ ตอบว่า ทรงทราบสิถามว่าเมื่อทรงทราบเหตุไรจึงตรัส ตอบว่า

เพราะทรงอนุเคราะห์ ได้ยินว่าพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นทรงพระดำริว่าแม้เมื่อเราไม่กล่าว 2-3 วัน พราหมณ์จักไปจับเจ้าวัชชีเหล่านั้นแต่เมื่อเรากล่าวพราหมณ์เมื่อจะทำลายสามัคคีก็ต้องใช้เวลาถึง 3 ปี จักมีชีวิตอยู่เพียงเท่านี้ก็ประเสริฐแล้วด้วยว่าเหล่าเจ้าวัชชีเป็นอยู่ได้เพียงนี้ก็จักทำบุญเป็นที่พึ่งของตนกันได้ (ที.ม.อ. (ไทย) 13/339.)

ดังนั้นข้อความดังที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า เจ้าลิจฉวีนั้นมีการช่วยเหลือ ด้วยช้าง ม้า เงิน ทอง มีการเจรจากันและมีการพูดคุยกันอยู่เป็นประจำ การที่จะจับเจ้าลิจฉวีได้นั้นจะต้องทำให้แตกความสามัคคีเกิดความไม่ปรองดองกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งในที่นี้จะเป็นการตรัสของพระพุทธเจ้าที่ทำให้วัสสการพราหมณ์ ได้ใช้เป็นแนวทางและวิธีการ กลอุบายในการที่จะทำลายแคว้นวัชชีให้เกิดการล่มสลาย กลอุบาย วิธีการที่ได้กล่าวมาทำให้วัสสการพราหมณ์ได้ไปเข้าเฝ้าสกราบทูลแก่พระเจ้าอชาตศรัตรูหาวิธีการที่จะทำให้แคว้นวัชชีเกิดความแตกสามัคคีเกิดความไม่ปรองดองกัน ดังมีเรื่องอรรถกถากล่าวไว้ว่า

พระราชา (อชาตศัตรู) ตรัสถามพราหมณ์นั้นว่าอาจารย์พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่ากระไรพราหมณ์ทูลว่า พระดำรัสของท่านพระสมณโคดมบ่งชี้ว่าใคร ๆ ไม่อาจจับเหล่าเจ้าวัชชีได้แต่ว่าอาจจับได้ด้วยการเจรจา 1 ด้วยการทำให้แตกสามัคคี 1 พระราชาตรัสถามพราหมณ์นั้นว่า ช้าง ม้า เป็นต้นของเราจักพินาศด้วยการเจรจา เราจักจับเหล่าเจ้าวัชชีด้วยการทำลายสามัคคีเท่านั้นเราจักทำอย่างไร พราหมณ์ ทูลว่า พระมหาราชเจ้าถ้าอย่างนั้นขอได้โปรดปรารภแคว้นวัชชี ยกเรื่องขึ้นตรัสในที่ประชุมแต่นั้น ข้าพระองค์จักทูลว่าพระมหาราชเจ้า พระองค์จะทรงประสงค์อะไรด้วยสมบัติของเจ้าเหล่านั้นเจ้าเหล่านั้นจงทำกสิกรรมและพานิชยกรรม เป็นต้น เลี้ยงชีพอยู่เถิดแล้วทำที่จะหลบหนีไปต่อนั้นพระองค์จึงตรัสว่าเหตุไรหนอ ท่าน พราหมณ์ผู้นี้จึงคัดค้านเรื่องแคว้นวัชชีที่ปรารภกันตอนกลางวันข้าพระองค์จักส่งเครื่องบรรณาการไปถวายเจ้าวัชชีเหล่านั้นแม้พระองค์ก็จงให้จับข้าพระองค์นั้นยกโทษของข้าพระองค์ไม่ทำการจองจำและเฆี่ยนตีเป็นต้นหากแต่โกนหัวอย่างเดียว เนรเทศออกไปจากพระนครเมื่อเป็นดังนั้นข้าพระองค์จักกล่าวว่าข้าพระองค์ให้สร้างกำแพงและคูในพระนครของพระองค์ข้าพระองค์จะรู้ถึงสถานที่มั่นคงและอ่อนแอและสถานที่ตื้นและลึกบัดนี้ข้าพระองค์จักทำพระนครนั้นให้ตรงไม่นานเลยพระองค์ฟังคำนั้นพึงตรัสสั่งไลให้ไปดังนี้พระราชาก็ได้ทำทุกประการ (ที.ม.อ. (ไทย) 13/340.)

เมื่อวัสสการพราหมณ์ได้ทำอุบายนี้แล้วพระเจ้าอชาตศัตรูก็ได้ให้ดำเนินการตามแผนนั้นด้วยการให้จับวัสสการพราหมณ์เฆี่ยนตีแล้วจับโกนศีรษะเพื่อประจานและให้ขับออกจากเมืองเมื่อพระเจ้าอชาตศัตรูได้ไล่วัสสการพราหมณ์ออกจากเมืองไปแล้ววัสสการพราหมณ์ก็ได้เดินทางมุ่งหน้าไปยังแคว้นวัชชีดังเรื่องที่อธิบายไว้ในอรรถกถาทีฆนิกายตอนหนึ่งว่า

เหล่าเจ้าลิจฉวีทรงสดับการเนรเทศพราหมณ์นั้นแล้วตรัสว่าพราหมณ์โอ้อวดท่านทั้งหลายอย่าให้พราหมณ์นั้นข้ามแม่น้ำคงคาไปได้บรรดาเจ้าลิจฉวีเหล่านั้นเมื่อเจ้าลิจฉวีบางพวกกล่าวว่าเขาว่าพราหมณ์นั้นถูกเขาทำอย่างนี้เพราะเขาพูดปรารภพวกเราเจ้าวชีอีกพวกหนึ่งกล่าวว่าพนายท่านอย่าได้ให้พราหมณ์เข้ามา พราหมณ์นั้นไปพบพวกเจ้าลิจฉวีถูกถามว่าท่านได้ทำผิดอะไรจึงเล่าเรื่องนั้นพวกเจ้าลิจฉวีกล่าวว่าพราหมณ์ทำผิดเล็กน้อยไม่ควรลงโทษหนักอย่างนี้แล้วจึงถามว่าในนครนั้นท่านมีตำแหน่งอะไรพราหมณ์ตอบพราหมณ์ตอบว่าข้าพระองค์เป็นอำมาตย์ฝ่ายวินิจฉัยเจ้าลิจฉวี ตรัสว่าท่านจงดำรงตำแหน่งนั้นนั่นแลพราหมณ์นั้นก็ทำหน้าที่วินิจฉัยเป็นอันดีราชกุมาร

ทั้งหลายพากันศึกษาศิลปะในสำนักของพราหมณ์นั้นพราหมณ์นั้นทรงคุณวันหนึ่งพาเจ้าลิจฉวีองค์หนึ่งไปที่แห่งหนึ่งถามว่าเด็ก ๆ ทำนากันหรือ เจ้าลิจฉวีองค์หนึ่งตอบว่า เออ ทำนา ถามว่าเทียมโคคู่หรือ ตอบว่า เออ เทียมโคคู่ พราหมณ์กล่าวอย่างนี้แล้วก็กลับไป จากนั้น เจ้าลิจฉวี องค์อื่นจึงถามเจ้าลิจองค์นั้นว่าอาจารย์พูดกระไรและไม่เชื่อคำเจ้าลิจฉวีองค์นั้นบอกคำว่าเจ้าลิจฉวีองค์นั้นไม่บอกเราตามเป็นจริงก็แตกกับเจ้าลิจฉวีองค์นั้นแม้ในวันอื่น ๆ พราหมณ์ก็พาเจ้าลิจฉวีองค์หนึ่ง ไปที่แห่งหนึ่งถามว่า ท่านเสวยกับอะไร แล้วก็กลับ เจ้าลิจฉวีองค์อื่นไม่เชื่อก็แตกกันอย่างนั้นเหมือนกัน แม้ในวันต่อ ๆ มาพราหมณ์ก็พาเจ้าลิจฉวีอีกองค์หนึ่งไปที่แห่งหนึ่งแล้วถามว่า เขาว่าท่านจนนักหรือ ย้อนถามว่าใครพูดอย่างนี้ พราหมณ์ตอบว่าเจ้าลิจฉวีชื่อโน้น พราหมณ์ก็พาเจ้าลิจ ฉวีองค์อื่น ๆ ไปที่แห่งหนึ่งแล้วถามว่าเขาว่าท่านขลาดนักหรือย้อนถามว่าใครพูด อย่างนั้น ตอบว่าเจ้าลิจฉวีชื่อโน้นพราหมณ์กล่าวถ้อยคำที่เจ้าลิจวีอีกองค์หนึ่ง มิได้ กล่าวต่อเจ้าลิจฉวีอีกองค์หนึ่งด้วยอาการอย่างนี้ 3 ปี จึงแยกเจ้าลิจฉวีเหล่านั้นออกจากกันแล้วกระทำโดยประการที่เจ้าลิจฉวีทั้ง 2 ฝ่าย ไม่เดินทางเดียวกันจึงให้ดีกลองเรียกประชุมพวกเจ้าลิจฉวีกล่าวกันว่าผู้เป็นใหญ่จงประชุมกันผู้กลัวจงประชุมกันเถิดแล้วก็ไม่ประชุมกันพราหมณ์จึงส่งข่าวถวายพระราชาว่าบัดนี้ถึงเวลาแล้วโปรดรีบเสด็จมาเถิด

พระราชาสดับแล้วก็โปรดให้ตีกลองเรียกไพร่พลเสด็จกรีธาทัพออกไปชาวเมืองเวสาลี ก็ตีกลองประกาศว่าพวกเราจักไม่ยอมให้พระราชาเสด็จข้ามแม่น้ำคงคาชาวเมืองเวสาลีฟังประกาศนั้นแล้วก็พูดว่าคนเป็นใหญ่จงไปกันเถิด ดังนี้ เป็นต้น แล้วก็ไม่ไปประชุมกันชาวเมืองเวสาลีก็ตีกลองประกาศว่าพวกเราจักไม่ให้พระราชาเสด็จเข้าพระนครจะปิดประตูอยู่เสียไม่ไปประชุมแม้แต่คนเดียวพระราชาเสด็จเข้าทางประตูตามที่เปิดไว้ทรงทำเหล่าเจ้าวชีทั้งหมดให้ถึงความย่อยยับแล้วเสด็จไป (ที.ม.อ. (ไทย) 13/341-342.)

จากเรื่องราวที่ได้กล่าวมาของแคว้นวัชชี จะเห็นได้ว่า สาเหตุที่ทำให้เจ้าลิจฉวีในแคว้นวัชชีเกิดความล่มสลายและได้พ่ายแพ้ในการทำสงครามกับพระเจ้าอาชาตศัตรูก็เพราะสาเหตุมาจากการถูกยุยงของวัสสการพราหมณ์ที่ได้ปลอมตัวมาเพื่อที่จะทำลายความปรองดองและความสามัคคีของแคว้นวัชชีจนสามารถที่จะทำได้สำเร็จสาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญ คือ ชาวแคว้นวัชชีขาดการประชุมกัน ขาดการปรึกษาหารือกัน ถึงเหตุการณ์บ้านเมืองเพราะชาวแคว้นวัชชีได้ถูกวัสสการพราหมณ์ยุยงเมื่อถึงสงครามแก่บ้านเมืองก็ไม่พร้อมเพรียงกันประชุมและมีการถกเถียงกันโดยไม่ฟังถ้อยคำของผู้นำในหมู่คณะจนในที่สุดก็ได้ถูกพระเจ้าอชาตศัตรู ยกทัพมาทำลายบ้านเมืองจนล่มสลาย

สรุปได้ว่า ปริหานิยธรรมหมายถึงธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมมีแต่ความเจริญฝ่ายเดียว แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ราชอปริหานิยธรรมหรือวัชชีอปริหานิยธรรมและเป็นธรรมที่ใช้สำหรับในหมู่คณะหรือผู้บริหารองค์กรต่าง ๆ ในการบริหารบ้านเมืองมีอยู่ 7 ประการ และภิกษุอปริหานิยธรรมเป็นธรรมสำหรับภิกษุทั้งหลายมีทั้งหมด 6 หมวด หมวดละ 7 ประการและภิกษุอปริหานิยธรรมบางหมวดมี 6 ประการ

2.1.6 สาระสำคัญของหลักอปริหานิยธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษา สาระสำคัญของหลักอปริหานิยธรรม ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ประการ โดยได้ทรงแสดงแก่กษัตริย์ลิจฉวีที่ใกล้เมืองเวสาลี (อง.สตฺตก.23/17/17-18) ซึ่งจะกล่าวได้ว่า

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พบปะปรึกษาหารือกิจการงาน (ที่พึงรับผิดชอบตามระดับของตน) โดนสม่ำเสมอ

2. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน

3. ไม่ถืออำเภอใจต่อความสะดวกบัญญัติวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติวางไว้และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้วถือปฏิบัติมั่นอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมนูญ

4. ท่านผู้ใดเป็นผู้ใหญ่มีประสบการณ์ยาวนาน ให้เกียรติเคารพนับถือท่านเหล่านั้น มองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึงรับฟัง

5. ให้เกียรติและคุ้มครองกุลสตรี มิให้มีการข่มเหงรังแก

6. เคารพบูชาสักการเจดีย์ปูชนียสถานอนุสาวรีย์ประจำชาติอันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำเร้าให้ทำดีและเป็นที่รวมใจของหมู่ชนไม่ละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี

7. จัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลธรรมบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชนเต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2554, หน้า 211) ให้ความคิดเห็นหลักอปริหานิยธรรม ว่า “เป็นธรรมที่ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวสำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง”

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

2. พร้อมเพรียมกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึ่งทำ

3. ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้

4. ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชุมชน (ชาววัชชี) เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำ ของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง

5. บรรดากุลสตรี กุลกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมถูกข่มเหง หรือฉุดคร่าขึ้นใจ

6. เคารพสักการบูชาเจดีย์

7. จัดให้ความอารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย

พระทวีป กลฺยาณธมฺโม (2552, หน้า 92-93) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับหลักปริหานิยธรรมว่าเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม 7 ประการ ซึ่งธรรมทั้ง 7 ประการนี้เป็นเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและสงฆ์

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์การอยู่ร่วมกันการทำงานร่วมกันของคนในสังคมจะต้องมีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมในทุกกรณี เช่น ในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มีอะไรพูดกันปรึกษากันลูกก็จะอบอุ่นปัญหาลูกไปติดยาเสพติดก็จะไม่เกิดขึ้น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทุกครั้งงานก็จะราบรื่นหากมีข้อผิดพลาดทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

2. พร้อมเพรียงกันประชุมเลิกประชุมและกระทำกิจที่ควรทำเพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่รวมกัน ไม่กินแหนงแคลงใจกันจะทำงานอะไรก็สำเร็จได้ เช่น ในครอบครัวมีอะไรปรึกษาหารือกันก็ต้องอยู่พร้อม ๆ กัน เพื่อทุกคนจะได้ยอมรับในสิ่งที่จะทำลงไปด้วยความเต็มใจจะทำลงไปด้วยความเต็มใจ

3. ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกล้มสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว เช่น บ้านเมือง จะสงบสุขได้ ทุกคนจะต้องบัญญัติและไม่ล้มเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคณะและสังคมตามความพอใจของตนหรือของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องตัวอย่าง เช่น นักเรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบของโรงเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยจะแต่งกายตามใจตนเองไม่ได้

4. เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มามากกว่าประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำถ้าเราให้การเคารพและเชื่อฟังผู้นำสังคมก็จะไม่วุ่นวาย เช่น ถ้าลูกเชื่อฟัง พ่อแม่ ก็จะเป็นคนดีได้เพราะไม่มีพ่อแม่คนไหนอยากลูกตนเองให้ชั่ว

5. ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติให้การยกย่อง ปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใด ๆ ผู้หญิงถูกฉุดคร่าข่มขืนมากขึ้นความเสื่อมก็จะเกิดกับสังคมนั้น

6. สักการเคารพเจดีย์ หมายถึง การให้ความเคารพและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญในศาสนา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนในหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันและระลึกถึงกันเช่นการเคารพพระปฐมเจดีย์

7. ให้การอารักขา คุ้มครอง อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ คือการคุ้มครองบรรพชิต ซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป เช่นการทำบุญด้วยปัจจัย 4 เป็นต้น

จากสาระสำคัญของหลักอปริหานิยธรรมเป็นธรรมที่ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวโดยแบ่งออกเป็นสำหรับพระภิกษุและสำหรับฆราวาสซึ่งทั้งสองแบบมีสาระสำคัญที่เหมือนกันแต่จะมีการปรับตามบริบทต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาวะของกลุ่มคนนั้น ๆ จากการที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าสรุปได้ว่า หลักอปริหารนิยธรรม หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่ง ความไม่เสื่อม 7 ประการ ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะเป็นไปเพื่อความเจริญ โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการิหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1. การประชุมเป็นนิตย์ หมายถึง การประชุม การปรึกษาหารือ การพูดคุย การประสานงานกันอยู่เป็นประจำ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2. การพร้อมเพียงกันประชุม หมายถึง การประชุม การเลิกประชุมและทำกิจกรรมที่ควรทำโดยพร้อมเพียงกันการลงมติเห็นชอบร่วมกันซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมภายในองค์กรทำให้เกิดความสามัคคีภายในองค์กร

3. การไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามใจ หมายถึง การไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรหรือกฎระเบียบข้อบังคับอื่น ๆ ตามความต้องการของคนใดคนหนึ่งหรือตามความต้องการของกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่งหรือตามอิทธิพลใดอิทธิพลหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องและชอบธรรม

4. การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพื่อให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและนโยบายขององค์กรเพื่อให้บรรลุพันธกิจขององค์กรและเพื่อให้บรรลุภารกิจที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้ด้วยความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร ความเคารพเชื่อฟัง และให้เกียรติผู้บังคับบัญชา

5. การให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี หมายถึง การเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมและบริหาร ปกครองภายในองค์กรโดยมีบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรในสัดส่วนที่เท่าเทียมกับผู้ชายและให้ได้รับความคุ้มครองโดยชอบธรรมตามกฎหมาย

6. การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม หมายถึง การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นที่มีความสำคัญ การปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเองการสนับสนุนความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

7. การอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม หมายถึง การคุ้มครอง การปกป้องและการรักษา พระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไปโดยการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยการถวายปัจจัยสี่ด้วยการสนับสนุนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนโดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนาการสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2541, หน้า 2-3) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่นและนักบริหารมีหน้าที่วางแผนจัดองค์กรแต่งตั้งบุคคลอำนวยการ และควบคุมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกันเพื่อสู่เป้าหมายที่วางไว้ส่วนความหมายของการบริหารในทางธรรม คือ วิธีการบริหารต่าง ๆ ที่ใช้กันทั่วไปพอสรุปได้ 3 ลักษณะแต่ที่ดีที่สุด คือ แบบถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญ โดยยึดเอา ความสำเร็จเป็นพื้นฐานทำให้งานสำเร็จไม่เอาความขัดแย้งส่วนตัวมาเกี่ยวข้องและยินดีรับคำแนะนำจากทุกฝ่ายเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถที่จะได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงาน วิธีนี้เรียกว่า “ธรรมาธิปไตย” คือ ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล) (2548, หน้า 26) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า หมายถึง การปกครอง (Government) การดูแลรักษาหมู่คณะและการดำเนินหรือการจัดการ (Management) กิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะหรือองค์กรต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามนโยบาย (Policy) ขององค์กรนั้น ๆ ด้วยดีมีประสิทธิภาพ (Eficiency)

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี) (2550, 25-32) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมะสำหรับผู้บริหารงาน คือ จะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคลและรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์การ

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (ส. ศิวลักษ์) (2538, หน้า 3) ได้แสดงทรรศนะการบริหารงานในเชิงพุทธศาสนาไว้ว่า การบริหารงานทั้งหมด คือ การบริหารตนเองเป็นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนและพัฒนางานการพัฒนาตนต้องรู้เท่าทัน ความโลภ ความโกรธและความหลง สำคัญต้องมีสติ

ดังที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของนักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาในเรื่องของการบริหารจะมีคามคิดเห็นที่เหมือนกันกับนักวิชาการทั่วไปแต่นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาจะเน้นไปในการที่จะนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร

สรุปได้ว่า การบริหารในหลักทางพระพุทธศาสนาจะใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์รวมทั้งใช้หลักธรรมเข้ามาร่วมกันทำให้กิจการหรือการบริหารองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนามีความเห็นในเรื่องการบริหารเหมือนกันกับนักวิชาการทั่วไปแต่จะต่างกันที่ที่ว่านักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาจะเน้นไปในหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2544, หน้า 2-3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่นซึ่งนักบริหารมีหน้าที่ในการวางแผนจัดองค์กรอำนวยการและควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หน้าที่ของนักบริหารมีอยู่ 5 ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การแต่งตั้งบุคลากร (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) แม้ว่าหน้าที่ของนักบริหารทั้ง 5 ประการ จะถูกกำหนดโดยวิชาการสมัยใหม่ก็ตามแต่เมื่อว่ากันทางปฏิบัติแล้ว คนไทยเราก็บริหารบ้านเมืองแบบนี้มานานแล้วหน้าที่ของนักบริหารปรากฏชัดเจนในการปฏิบัติขององค์การตั้งแต่สมัยโบราณ

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549, หน้า 2-3) กล่าวถึง การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี 5 ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ

1. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

2. O คือ Organizing หมายถึง คือ การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

3. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากรเป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนา บุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

4. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

5. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแกปัญหาภายในองค์กร

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2549, หน้า 9) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ ฟาโย (Henry Fayol) นักวิชาการเหมืองแรชาวฝรั่งเศส ผู้เป็นตนกำเนิดในการเสนอองค์ประกอบมูล ฐานของการบริหารแบบกระบวนการ 5 ประการ ที่เรียกว่า POCCC ไว้ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การสรางทางเลือกหรือแนวทางดำเนินการไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้ในการตัดสินใจในอนาคต

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสรางหนวยงานและระบุหน้าที่โดยการผสมผสานระหวางวัตถุ คนและเงิน

3. การบังคับบัญชา (Commanding) หมายถึง การทำให้เกิดการดำเนินงานตามที่ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งการบังคับบัญชาที่ดีนั้นจะต้องมีการติดตอสื่อสาร 2 ทาง กล่าวคือ การยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การรวมความพยายามของผู้ปฏิบัติงานและช่วยสนับสนุนให้เกิดการติดตอสื่อสารระหวางกันเพื่อให้การทำงานสำเร็จ

5. การควบคุม (Controlling) การติดตามการดำเนินงานใหบรรลุตามวัตถุประสงค์

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2539, หน้า 2-3) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการ ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่นซึ่งนักบริหารมีหน้าที่ในการวางแผน จัดองค์กร อำนวยการและควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หน้าที่ของนักบริหารมีอยู่ 5 ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การแต่งตั้งบุคลากร (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) แมวาหนาที่ของนักบริหารทั้ง 5 ประการจะถูกกำหนดโดยวิชาการสมัยใหม่ก็ตามแต่เมื่อว่ากันทางปฏิบัติแล้วคนไทยเราก็บริหารบ้านเมืองแบบนี้มานานแล้วหน้าที่ของนักบริหารปรากฏชัดเจนในการปฏิบัติขององค์การตั้งแต่สมัยโบราณ

ประยุทธ เจริญสวัสดิ์ (2540, หน้า 3) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใด ๆ ที่ปฏิบัติตนเป็นผู้บริหารที่จะตองเขามาทำหนาที่จัดระเบียบและดำรงไว้ซึ่งสภาพภายใน (ทั้งที่เป็นคน วัสดุ เงินทุน ฯลฯ) ของกลุ่มหรือหน่วยงานเพื่อให้กลุ่มดังกลาวสามารถทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อยางมีประสิทธิภาพ

อุทัย หิรัญโต (2535, หน้า 1-3) ได้กล่าวว่า การบริหารมีหลายลักษณะ คือ อาจมองในลักษณะที่เป็น วิชาการและลักษณะที่เป็นกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ประเด็นการมองในลักษณะวิชาการมีผู้เข้าใจว่าเป็นศาสตร์หรือเป็นศิลป์ ซึ่งยังไม่มีการพิสูจน์ให้เห็นแน่ชัด เพราะสามารถเป็นได้

ทั้งสองอย่างตามความเห็นของแต่ละฝ่าย ส่วนการบริหารในลักษณะที่เป็นกิจกรรม หมายถึง การปฏิบัติการ ของบุคคลตั้งแต่ 2 บุคคลขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ของบุคคลหลายคน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์โดยมีบุคคลที่มาร่วมกันทำงานนั้นมีความสัมพันธ์กันทางสังคมต่อกันด้วย

วัชรี บูรณสิงห์ (2543, หน้า 9) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทางสังคมซึ่งพิจารณได้ เป็น 3 ทาง คือ

1. ทางโครงสร้างเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใตบังคับบัญชาตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา

2. ทางหน้าที่เป็นขั้นตอนของหนวยงานที่ระบุหน้าที่ บทบาท ความรับผิดชอบและเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อใหสำเร็จตามเป้าหมาย

3. ทางปฏิบัติการเป็นกระบวนการบริหารดำเนินการในสถานการณที่บุคคลต่อบุคคลกำลังมีปฏิสัมพันธ์กันหรือรวมทำปฏิกิริยาเกี่ยวของซึ่งกันและกัน

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2532, หน้า 17) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วย กระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไวอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ธีระรัตน์ กิจจารักษ์ (2542, หน้า 11) ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และ ศิลป์นำเอาทรัพยากรการศึกษา (Administration Resource) มาประกอบการตามกระบวนการ บริหาร (Process of Administration)ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมคิด บางโม (2545, หน้า 61) ได้สรุปว่า การบริหารหรือการจัดการ หมายถึง ศิลปะ ในการใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหาร (Administration) หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์ (2542, หน้า 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการใช้บุคคลอื่นร่วมกับปัจจัยในการจัดการเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์และสนองตอบความคาดหวังจัดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 39) กล่าวว่า การบริหารเป็นการทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยการใช้กระบวนการบริหารได้แก่ การวางแผนการอำนวยการ การประสานงาน การติดตาม การประเมินผลการปฏิบัติงาน

เฮอร์เบิรท เอ ไซม่อน (2004, p 3) (Herbert A. Simon) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะ ในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จโดยที่ผู้บริหารมักไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติแต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก

ทองหล่อ เดชไชย (2544, หน้า 13-14) ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การบริหาร (Administration) เป็นการจัดการ (Management) อย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและทำให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคลการบริหารและจัดการนั้นบางครั้งใช้แทนกันได้เพราะทั้งสองคำนี้เป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน

บุญทัน ดอกไธสง (2537, หน้า 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลองค์การหรือประเทศหรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์การ

สมยศ นาวีการ (2544, หน้า 76) ให้ความหมายว่า การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัด องค์การและสั่งการควบคุมกำกับความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การที่จะบริหารงานภาครัฐหรือภาคเอกชนนั้นต่างกันแต่มีจุดหมายหรือจุดประสงค์ที่ต้องการให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพเหมือนกันโดยใช้องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ คือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และการบริหารจัดการปัจจัยที่สำคัญและมีคุณค่ามากที่สุด คือ คน

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ทักษะในลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องมีการจัดระเบียบ กฎเกณฑ์ แนวคิดทฤษฎี ที่น่าเชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าและผ่านการค้นคว้าและพิสูจน์โดยผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะและศาสตร์ในเชิงสังคมที่อาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ซึ่งจะมีไม่เหมือนกันเพราะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลในการบริหารงานบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของแต่ละองค์กร เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรงในการที่จะจัดการทรัพยากรภายในองค์กร ทั้งตัวบุคลากรภายในองค์กรและทรัพยากรที่ไม่ใช่มนุษย์ให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ โดยหลักใหญ่ ๆ ก็เริ่มตั้งแต่ มีการวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงาน การอำนวยการ การจัดบุคลากร การประสานงาน การประเมินผลรวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงานที่ดี

2.2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

จากการที่ได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารโดยทั่ว ๆ ไปจะมีลักษณะเป็นกระบวนวิธีหรือเป็นการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานหรือเป็นลำดับรายการในการบริหารพบว่ามีนักวิชาการหลายท่านให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารไว้ ดังนี้

ความหมายของคำว่า การบริหาร มีศัพท์ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปสองคำ ได้แก่ การบริหาร (Administration) และ การจัดการ (Management) ซึ่งมักจะใช้สลับกันไปมาจนยากที่จะแยกความหมายออกจากกันได้อย่างเด่นชัด

คำว่า “การบริหาร” นั้น นอกจากใช้คำภาษาอังกฤษว่า “ Administration” ยังมีคำอีกคำหนึ่งที่ใช้แทนกันได้ คือ คำว่า “Management” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันแต่ทาง วิชาการจะเลือกใช้คำว่า “Administration” ก็ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ เหตุผลประการแรกเมื่อ ไม่ต้องการใช้คำว่า “ผู้จัดการ” ซึ่งมีความหมายแคบจำกัดลงไปว่าเป็นผู้บริหารงานขององค์การแห่ง ใดแห่งหนึ่ง

หรือหน่วยงานในหน่วยงานหนึ่งเท่านั้นดังนั้น เมื่อพูดถึงการบริหารงานโดยทั่ว ๆ ไปหรือการบริหารราชการจึงนิยมใช้คำว่า “Administration”

ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ (2553, หน้า 13-14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เป็น สาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ คือมีหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎีที่พึ่งเชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานโดยลักษณะเช่นนี้ การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยาสังคม วิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่ง เป็นการประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมแล้ว การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)

บรรจบ เนียมมณี (2543, หน้า 261) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารคือกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างร่วมกันโดยประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
3. ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด
4. วัตถุประสงค์นั้น ๆ ต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำการ

พจนานุกรมออกฟอร์ด (2000) (Oxford Dictionary) ได้นิยามศัพท์ของคำว่า การบริหารไว้ว่าเป็นการจัดการทางธุรกิจซึ่งอาจอธิบายความแตกต่างได้ ดังนี้

1. การบริหารเกี่ยวข้องกับการสร้างหรือกำหนดนโยบาย (Policy) ส่วนการจัดการเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เห็นผล
2. การบริหารเป็นการกระทำของนักบริหารระดับสูงในองค์การส่วนการจัดการเป็นการกระทำของนักบริหารในระดับกลางและระดับต้น
3. การบริหารเกี่ยวข้องกับการเลือกในเรื่องที่มีความสำคัญอันเกี่ยวกับการอยู่รอดคุณค่าบุคลิกภาพ การเจริญเติบโตและการประสบผลสำเร็จสูงสุด ส่วนการจัดการเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ทำเป็นประจำ
4. การบริหารจะเป็นการมองทั้งเรื่องภายนอกและภายในขององค์การที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ความสัมพันธ์กับภายนอกส่วนการจัดการเป็นการมองในแวดวงภายในที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นในองค์การ

อรุณ รักธรรม (2547, หน้า 18) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานสิ่งหนึ่งสิ่งใดของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมุ่งถึงความสำเร็จร่วมกันโดยยึดหลักประหยัดและประสิทธิภาพและความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการหรือผลงานนั้นการบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

เกษม จันทร์แก้ว (2540, หน้า 512 - 514) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง ศิลป์ในการดำเนินการนำวัตถุดิบสู่ระบบด้วยระบบกระบวนการผลิตจนได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้การบริหารจึงเป็นการดำเนินการให้ทุกโครงการทำหน้าที่สัมพันธ์กัน เป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการ

ผสมผสานกันถ้าไม่วางแผนการดำเนินการที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่วางแผนบริหารอย่างไร อย่างไรก็ดี ผู้บริหารมีหน้าที่อำนวยการ (Directing) ตามอำนาจหน้าที่จากหน่วยงาน (Organizing) ที่เป็นผู้รับผิดชอบควบคุม (Controlling) ในการนำแผนงาน (Planning) ที่ได้กำหนดไว้แล้วไปดำเนินการร่วมกันทรัพยากร (Assembling Resource) ทำให้การผลิตหรือการใช้ปัจจัยการบริหาร ได้แก่ คนงบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ สวัสดิการ ฯลฯ) ก่อให้เกิดผลผลิตขั้นสุดท้าย

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นนั้นการดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารนั้นมีหน้าที่ในการที่จะสั่งการในการบริหารจัด การควบคุมดูแลและนำแผนการที่กำหนดไว้นั้นไปดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ

มัลลิกา ต้นสอน (2544, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการบริหาร (Administration) ว่าหมายถึงการ กำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยการ การสนับสนุนและการตรวจสอบ ให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2536, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

เฮอรเบิรต เอ. ไซมอน (2004, p 3) (Herbert A. Simon) กล่าวว่าการบริหาร หมายถึง ศิลปะในการ ทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จโดยที่ผู้บริหารมักไม่ได้เป็น ผู้ปฏิบัติแต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกตั้ง

จากความหมายของการบริการที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัย เงิน บุคคล วัสดุสิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย การบริหารมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมืออันสำคัญในอันที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม

2.2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

สมพงศ์ เกษมสิน (2523 หน้า 5-6) ให้คำนิยามว่า การบริหาร นิยมใช้กับการบริหารราชการ หรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติ ว่ารัฐประศาสนศาสตร์ (public administration) และคำว่า การจัดการ (management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน หรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้โดย การบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ ดังนี้

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
3 การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
5. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล

6. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลกล่าวคือ ความร่วมใจ (collective mind) จะก่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (group cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (group efort) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

7. การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล

8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์

9. การบริหารไม่มีตัวตน (intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

สุปรีชา กมลาศน์ (2545, หน้า 3) อธิบายว่า แนวคิดการบริหารได้รับการพัฒนาขึ้นมาตามแบบ วิธีการทางวิทยาศาสตร์จนเกิดเป็นทฤษฎีการบริหารที่มุ่งจะวิเคราะห์ศึกษาถึงการบริหารอย่างเป็นระบบโดยเฮนรี่ ฟาโย นักบริหารชาวฝรั่งเศสซึ่งได้วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีการบริหารทั่วไป อันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางทฤษฎีอันหนึ่งที่ว่าด้วยหน้าที่ในการบริหาร 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงานและการควบคุม ต่อมาได้พัฒนาและปรับปรุงจนกลายเป็นตำราการบริหาร เช่น ทฤษฎีของลูเธอร์ กูลิค ศาสตราจารย์การบริหารรัฐกิจชาวอเมริกันที่ได้ขยายแนวคิดของฟาโย กำหนดหน้าที่ในการ บริหารที่เรียกกันว่า Dcorb Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์การ) Stafing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) Budgeting (การงบประมาณ)

สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ (2546, หน้า 10) การบริหาร (Administration) เป็นการบริหารขององค์กรโดยไม่คำนึงถึงผลกำไรแต่ต้องทำทุกวิถีทางให้เป้าหมายที่วางไว้บรรลุสำเร็จการบริหารมักใช้กับการบริหารราชการหรือกิจการ สาธารณะการจัดการ (Management) คือ การบริหารงานขององค์กรโดยมุ่งหวังผลกำไรและบรรลุ เป้าหมายตามที่กำหนดไว้เพื่อความอยู่รอดการจัดการมักใช้กับการบริหารของเอกชนเนื่องจากการ ขยายตัวภาคธุรกิจในยุคโลกาภิวัตน์ประกอบกับงานของภาครัฐบาล ที่มีความคาบเกี่ยวกับงานภาคเอกชนอย่างใกล้ชิดจนบางครั้งไม่อาจจะแยกออกจากกันได้ ทำให้การบริหารงานทั้งสองภาคส่วน ใหญ่เหมือนกัน และแลกเปลี่ยนกันได้เกือบตลอดเวลาทำให้ “การบริหาร” และ “การจัดการ” ใช้แทนกันได้”

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล) (2544, หน้า 26) การบริหาร หมายถึง การปกครอง (Government) การดูแลรักษาหมู่คณะและการดำเนินงานหรือจัดการงาน (Management) กิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะหรือองค์การต่าง ๆ ให้ได้ บรรลุผลสำเร็จลุล่วงตามนโยบาย (Policy) และวัตถุประสงค์ (Purpose/Objective) ขององค์กรนั้น ๆ ด้วยดีมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และการบริหารหมู่คณะ คือ การปกครองดูแล ตลอดทั้งแนะนำสั่งสอนอบรมพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดให้ประพฤติอยู่ในพระธรรมวินัยและตามกฎหมายของบ้านเมือง กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งและการประกาศของมหาเถรสมาคม

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2540, หน้า 3-4) การบริหาร เป็นกระบวนการของการแสวงหาและการผสมผสานทรัพยากรที่สำคัญ 3 ประการ คือ มนุษย์ การเงินและทรัพยากรด้านกายภาพ เพื่อที่จะได้บรรลุเป้าหมายหลักขององค์การในการผลิตสินค้าหรือบริการซึ่งเป็นที่ปรารถนาของสังคม การบริหารโดยสรุปคือ

1. การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จโดยลำพังคนเดียวไม่ใช่การบริหารหรือการจัดการ การบริหารหรือการจัดการเกิดขึ้นในบริบทของกลุ่มโดยอย่างน้อยที่สุดกลุ่มนั้นจะต้องมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

2. กลุ่มบุคคลดังกล่าวจะต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกันและผู้จัดการจะมีบทบาทในการชี้นำให้แนวทางในการกำหนดเป้าหมายของกลุ่มหรือเป็นผู้ที่กำหนดเป้าหมายของกลุ่มเองในกรณีที่เป้าหมายของกลุ่มมิได้กำหนดขึ้นมาจากภายนอกหรือจากหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป

3. การจัดการเป็นงานด้านสมองใช้ความคิดปฏิภาณและการตัดสินใจเพื่อสร้างเงื่อนไขและรักษาไว้ซึ่งเงื่อนไขสำหรับการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

สมพงษ์ เกษมสิน (2526, หน้า 41) การบริหาร คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างร่วมกันโดยประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
3. ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด
4. วัตถุประสงค์นั้น ๆ ต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำการ

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์ (2527, หน้า 137) “การบริหาร” คือ การใช้ศาสตร์และศิลปะการนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resource) มาประกอบกันตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นว่าการบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ คือ

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
5. การบริหารเป็นการดำเนินงานการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
6. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล ฉะนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมใจ (Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันนำไปสู่พลังรวมกลุ่ม (Group Effort) ในอันที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์
7. การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
9. การบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

วีระ อำพันสุข (2526, หน้า 1-10) การบริหารต้องใช้ความรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการบริหารงานต้องอาศัยบุคคล (Man) เงินทุน (Money) อุปกรณ์ต่าง ๆ (Material) และการจัดการ (Management) และควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการสร้างความมั่นคงทางจิตใจ

ชุบ กาญจนประกร (2510, หน้า 10-12) การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนไว้โดยอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหาร และวิธีการปฏิบัติตลอดจนหมายถึงการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยอาศัยบุคคล อื่น ๆ

สมยศ นาวีการ (2544, หน้า 38) การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การและสั่งการควบคุมกำกับความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ลักษณะที่สำคัญของการบริหาร การบริหารมีลักษณะสำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งมิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร

2. การบริหารเป็นงานที่จุดหมายทั้งนี้ หมายความว่า ในการบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ ตามส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

3. การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายในและภายนอกองค์กร ดังเช่น ถ้าผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็อาจได้โดยการจัดหาเครื่องจักรเครื่องมืออันทันสมัยมาใช้จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้นซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่อสังคมภายนอกเป็นต้นว่าถ้าองค์กรนั้น ๆ มีนโยบายที่จะทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษาหรือบริจาค เงินก่อสร้างโรงเรียนก็นับว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายนอกองค์กรหรือองค์กรบางแห่งอาจไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญซึ่งองค์กรของตนก่อขึ้น เช่น สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลของการบริหาร อันมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

4. การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคนธุรกิจก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะว่าคนเรา ย่อมมีขอบเขตความสามารถกำจัดทั้งด้านกำลังกายกำลังสมองและเวลาจึงจำต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

5. การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดีก็แต่โดยการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่น ผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

6. การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ก็แต่โดยการใช้ความรู้ความชำนาญและการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะจึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหารเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่งผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติโดยตรงแต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหารอันอันได้แก่การวางแผนการจัดองค์การ ฯลฯ

7. การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าการบริหารดำเนินไปอย่างไรได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้นก็ คือ ผลงานเพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร

8. เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเองโดยทั่วไปแล้ว (ยกเว้นองค์กร ขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนามของเจ้าของธุรกิจ

Henri Fayol (2002, p 37-38) การบริหารโดยทั่ว ๆ ไปจะลักษณะเป็นกระบวนการวิธีหรือเป็นการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หรือเป็นลำดับรายการในการบริหารซึ่งในการบริหารนั้นจะต้องมีลำดับรายการก่อนหลังว่าจะต้องทำสิ่งใดก่อนและต่อ ๆ ไปจะทำอะไรซึ่งจัดว่าเป็นหลักเกณฑ์วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขตและหน้าที่ตามขั้นตอนต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจนในการบริหารนั้นมีนักปราชญ์ นักวิชาการและนักบริหารทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ตลอดจนนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึง “หลักทั่วไปของการบริหารจัดการ” ว่าหลักการบริหารจัดการโดยทั่วไปยืดหยุ่นได้ และต้องใช้ได้กับเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงซึ่งดังกล่าวนี้มีหลักของการบริหารจัดการไว้ 14 ข้อดังนี้

1. การแบ่งงานกันทำ เป็นความเชี่ยวชาญพิเศษที่นักเศรษฐศาสตร์เห็นว่าจำเป็นสำหรับมีประสิทธิภาพในการใช้แรงงาน ต้องประยุกต์ใช้หลักการนี้ในงานทุกชนิด ทั้งงานการจัดการ และงานเทคนิค

2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอำนาจและความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กันซึ่งความรับผิดชอบเกิดจากอำนาจหน้าที่อำนาจเป็นส่วนประกอบของปัจจัยที่เป็นทางการต่าง ๆ ได้มาจากตำแหน่งผู้บริหารและปัจจัยส่วนบุคคลเป็นการประสมประสานของการมีไหวพริบประสบการณ์คุณค่าทางศีลธรรม ความรับผิดชอบในอดีต ฯลฯ ซึ่งอำนาจหน้าที่ต้องอยู่คู่กับความรับผิดชอบ

3. ความมีระเบียบวินัยเป็นการยอมรับเคารพข้อตกลงซึ่งกันและกัน การประยุกต์ใช้พลังและสัญลักษณ์ภายนอกของการยอมรับวินัยต้องมีความเหนือกว่าในทุกระดับเพื่อให้สามารถบังคับใช้

4. การมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว หมายถึง พนักงานควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

5. การมีเป้าหมายเดียวกันข้อนี้ยึดหลักการว่ากิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนการเดียวกันข้อแตกต่างจากการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว คือ หลักการนี้สัมพันธ์กับการจัดองค์การของบริษัทมากกว่าบุคคลหมายความว่าการตัดสินใจทุกกรณีต้องมาจากผู้บริหารสูงสุด

6. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์กร หมายถึงผลประโยชน์เฉพาะของผู้จัดการและพนักงานถือเป็นรองจากผลประโยชน์ทั้งหมดขององค์การ

7. ค่าตอบแทนและวิธีจ่ายค่าตอบแทนนั่น คือ การจ่ายค่าตอบแทนควรจะยุติธรรมและสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

8. การรวมอำนาจ หลักข้อนี้ไม่ได้รวมถึงการรวมอำนาจหน้าที่ แต่หมายถึง ขอบเขตของการรวมอำนาจหน้าที่หรือกระจายอำนาจ ผู้บริหารระดับสูงจะต้องกำหนดระดับการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจที่เหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นกับสถานการณ์และลักษณะขององค์การ

9. สายการบังคับบัญชา เป็นสายการบังคับบัญชาเพื่อให้การติดต่อสื่อสารขององค์การคล่องตัว

10. คำสั่งองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับทุกคนและทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของเขา

11. หลักความเสมอภาค การจัดการใช้หลักการเท่าเทียมกันตลอดทั้งความเมตตาและความยุติธรรม

12. ความมั่นคงในงานการออกจากงานบ่อย ๆ เป็นเหตุผลของการบริหารจัดการที่ไม่ดีและชี้ว่าเป็นอันตรายตลอดจนทำให้เสียค่าใช้จ่ายธุรกิจที่มั่นคงโดยทั่วไปจะแสดงถึงความรู้สึกมั่นคงของพนักงานด้วย

13. ความคิดริเริ่ม ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาและการบริหารงาน

14. ความสามัคคีเป็นหลักการที่ว่าสามัคคีคือพลัง ความเข้ากันได้ระหว่างสมาชิกในองค์การจะทำให้เกิดความแข็งแกร่ง ในฝ่ายนักปราชญ์ท่านหนึ่งได้กล่าวถึง การบริหารเป็นวิธีการ ทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting thing of through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จมี 5 ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ

1. P (Planning) หมายถึง การวางแผนเป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

2. O (Organizing) หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและกระจายอำนาจ

3. S (Staffing) หมายถึง งานบุคลากรเป็นการสรรหาบุคลากรใหม่การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

4. D (Directing) หมายถึง การอำนวยการเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

5. C (Controlling) หมายถึง การกำกับดูแลเป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administration) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผน หรือ โครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการโดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการและวัตถุประสงค์ของงานนั้น ๆ ไว้ล่วงหน้า

2. การแสวงหาและกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหากำหนดตัวบุคคลและวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

4. การประสานงาน (Co-ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุกหน่วยงานพบปะปรึกษาหารือกันเพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของผู้อื่นและเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกันโดยยึดเป้าหมายขององค์กรเป็นหลัก

5. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติในอนาคตในทางเดียวกันมีนักวิชาการอีกท่านหนึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่าการบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปเพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) มีหลักเกณฑ์ (Principle) และทฤษฎี (Theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกันกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะดังนั้น นัก บริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลปะ “มีนักวิชาการอีกท่านได้กล่าวถึงการบริหารเป็นการจัดการอย่าง มีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและทำให้งานดำเนินไปอย่าง ราบรื่นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคลและยังเสนอว่า “การบริหาร และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจให้แทนกันได้ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่าง เดียวกันคือความสำเร็จของงาน “การบริหาร” ใช้มากในการบริหารรัฐกิจ ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจหรืออาจกล่าวว่า “การบริหาร” มุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผนส่วน “การจัดการ” เป็นการนำเอานโยบายและแผนดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ (2544, หน้า 9) ได้กล่าวถึงแนวคิดฮังรี ฟาโยล (Henri Fayol) นักวิชาการเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศส ผู้เป็นต้นกำเนิดในการเสนอองค์ประกอบมูลฐานของ การบริหารแบบกระบวนการ 5 ประการ ที่เรียกว่า POCCC ไว้ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การสร้างทางเลือกหรือแนวทางดำเนินการไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้ในการตัดสินใจในอนาคต

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างหน่วยงานและระบุหน้าที่โดยการผสมผสานระหว่างวัตถุ คนและเงิน

3. การบังคับบัญชา (Commanding) หมายถึง การทำให้เกิดการดำเนินงานตามที่ ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งการบังคับบัญชาที่ดีนั้นจะต้องมีการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง กล่าวคือ การยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การรวมความพยายามของ ผู้ปฏิบัติงานและช่วยสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จ

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การติดตามการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังมีนักวิชาการอีกท่านได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการบริหาร 5 ลักษณะ คือ

1. การบริหารเป็นการทำงานกับคน และโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่ร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การผู้บริหาร

จะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จ โดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้น จะทำงานไม่สำเร็จ สาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดีมีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

2. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จเป้าหมายสูงเกินไปก็ทำสำเร็จไม่ได้เป้าหมายต่ำไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่าประการที่สองการจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพประการสุดท้ายจะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

3. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิผล หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดส่วนคำว่าประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุดการทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วยการทำให้ได้ทั้งสองอย่าง คือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

4. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก 2 ข้อใหญ่ ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น การบริหารกับ เศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดเศรษฐศาสตร์จึงเป็นการศึกษาถึงเรื่องการกระจายการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดปริทธิภาพและประสิทธิผล

5. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523, หน้า 27) ให้ความหมายการบริหารจัดการว่าเป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการการบริหารบางครั้งเรียกว่าการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงานหรือบุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคนสิ่งของและหน่วยงานโดยครอบคลุม เรื่องต่าง ๆ เช่น 1) การบริหารนโยบาย (Policy) 2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) 3) การบริหารคุณธรรม (Morality) 4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) 5) การวางแผน (Planning) 6) การจัดองค์การ (Organizing) 7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) 8) การอำนวยการ (Directing) 9) การประสานงาน (Coordinating) 10) การรายงาน (Reporting) และ11) การงบประมาณ (Budgeting) เช่นนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่าแพิ่มส์โพสคอร์บ (PAMS-POSDCORB) แต่ละตัวมาเป็น แนวทางในการให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง

การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงานโดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น 1) การบริหารคน (Man) 2) การบริหารเงิน (Money) 3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) 4) การบริหารงานทั่วไป (Management) 5) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) 6) การบริหารคุณธรรม (Morality) 7) การบริหารข้อมูล ข่าวสาร (Message) 8) การบริหารเวลา (Minute) และ 9) การบริหารการวัดผล (Measurement) เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า 9 M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2535, หน้า 8) มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดยหมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจและนโยบายไปปฏิบัติส่วนการบริหารรัฐกิจ หมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 36) กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ

1. ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์การ

2. ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำงานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์การและการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3. ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548, หน้า 5) ให้คำนิยามว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ 1) ล้วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ 2) มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือ การวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating) และ 3) มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นรวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้นสำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาดการประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการ พัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบายแผน แผนงาน โครงการ (policy, plan, program, project) หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน

สรุปได้ว่า การบริหารหรือการบริหารจัดการจำเป็นที่ต้องมีแนวคิดที่มาจากธรรมชาติ เพราะว่า มนุษย์ทุกคนล้วนเกิดมาเป็นสัตว์สังคมที่จะต้องมีการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือคณะโดยแต่ละกลุ่มหรือคณะนั้นจำเป็นต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการในการดูแลสมาชิกในกลุ่มเพื่อที่จะให้คนในกลุ่มหรือคณะอยู่อย่างเป็นสุขและมีความสงบเรียบร้อย ซึ่งที่เรียกว่าผู้บริหารและจะมีการ

บริหารตามลำดับ ดังนั้น ที่ใดมีกลุ่มที่นั่นย่อมมีการบริหาร คำว่า การบริหารและการบริหาร จัดการ รวมทั้งคำอื่น ๆ เป็นต้นว่า การปกครอง (government) การบริหารการพัฒนา การจัดการ และการพัฒนา (development) หรือแม้กระทั่งคำว่า การบริหารการบริการ (service administration) การบริหารจิตสำนึกหรือการบริหารความรู้ผิดรู้ชอบ (consciousness administration) การบริหารคุณธรรม (morality administration) และการบริหารการเมือง (politics administration) ที่เป็นคำในอนาคตที่อาจถูกนำมาใช้ได้คำเหล่านี้ล้วนมีความหมายใกล้เคียงกันขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจในแต่ละยุคสมัยจะนำคำใดมาใช้โดยอาจมีจุดเน้นแตกต่างกันไปบ้าง อย่างไรก็ตามทุกคำที่กล่าวมานี้เฉพาะในภาครัฐล้วนหมายถึง 1) การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน แนวทาง (guideline) วิธีการ (method) ใด ๆ 2) ที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการบริหารราชการหรือปฏิบัติงาน 3) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 4) เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทาง (end หรือ goal) หรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางเบื้องต้น (primary goal) คือ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการหรือช่วยเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติราชการให้เป็นไปในทิศทางที่ดีกว่าเดิมหรือมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางสูงสุด (ultimate goal) คือ การพัฒนาประเทศที่ประเทศชาติและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

2.2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

การปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารเพื่อบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปี ค.ศ. 1916 ฟาโย ได้เขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องการจัดการและจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ Administration Industrielleet Generaleb เป็นภาษาฝรั่งเศส โดย ฟาโย เห็นว่า หลักในการจัดการนั้นควรยืดหยุ่นและสามารถปรับไปตามตัวแปรต่าง ๆ เขาได้กำหนดหลักการำหรับผู้บริหารไว้ 14 ประการ คือ ได้เขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องการจัดการและจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ Administration Industrielleet Generaleb เป็นภาษาฝรั่งเศส โดย ฟาโย เห็นว่า หลักในการจัดการนั้นควรยืดหยุ่นและสามารถปรับไปตามตัวแปรต่าง ๆ เขาได้กำหนดหลักการสำหรับผู้บริหารไว้ 14 ประการ คือ

1. หลักการแบ่งงานกันทำ (Division of Work) เป็นหลักการบริหารที่เป็นที่รู้จักมากที่สุด ให้ความสำคัญกับการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเพื่อให้เกิดความแม่นยำในการทำงานมากลดความสูญเสียในการทำงานเพิ่มผลผลิตให้กับองค์การและสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมพนักงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. หลักการกำหนดหน้าที่ (Authority) เป็นหลักการบริหาร ที่ฟาโยลเห็นว่า ผู้บริหารมีสิทธิที่จะสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อฟังและทำตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและผู้บริหารที่ดีจะต้องมีทั้งอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งและอำนาจที่เกิดจากคุณลักษณะเฉพาะของตนเอง

3. หลักการรักษาระเบียบวินัย (Discipline) เป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้พนักงานเกิดความเชื่อฟังและถือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ขององค์การเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเคารพกฎระเบียบมากกว่าที่จะเป็นความเกรงกลัว ฉะนั้น การขาดระเบียบวินัยจะทำให้ภาวะผู้นำขององค์การมีความอ่อนแอและการรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

4. หลักเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unit of Conand) เป็นหลักการบริหารที่ เสนอว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาหนึ่งคนจะต้องรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้นจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานขณะเดียวกันผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะไม่เกิดความสับสนในการปฏิบัติตามคำสั่ง

5. หลักเอกภาพของเป้าหมาย (Unit of Direction) เป็นหลักการบริหารที่องค์การจะต้องมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ทำให้เกิดเอกภาพในการดำเนินงานมีการประสานงานที่แข็งแกร่งและทุ่มเทการใช้ทรัพยากรขององค์การได้ตรงตามเป้าหมาย

6. หลักผลประโยชน์ของบุคลากรในองค์กรจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนผลประโยชน์ขององค์กร (Subordination of Individual to the General Interests) เป็นหลักการบริหารที่ ฟาโยล มีเป้าหมายเพื่อการบริหารงานในองค์การเกิดสถานการณ์ต่อไปน้อยที่สุด คือ การเพิกเฉยของบุคลากร ความเห็นแก่ตัวความขี้เกียจ ความอ่อนแอและความเฉื่อยชาเพราะสาเหตุดังกล่าวเป็นที่มาของความขัดแย้งในทุกครั้งที่องค์การจะก้าวไปข้างหน้า

7. หลักการจ่ายค่าจ้าง (Remuneration) เป็นหลักการบริหารที่มุ่งให้องค์การเลือก วิธีการจ่ายค่าจ้างให้เหมาะสมกับบุคลากร และทำให้ระบบการจ่ายค่าจ้างเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจ ให้แก่บุคลากรมากที่สุด และจำเป็นที่จะต้องใช้หลาย ๆ วิธีคละกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานและลักษณะเฉพาะของคนแต่ละคน

8. หลักการรวมอำนาจ (Centralization) เป็นหลักการบริหารที่ฟาโยล เห็นว่า เป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารจะรับข้อมูลข่าวสารทุกอย่างขององค์การแล้วจึงดำเนินการตัดสินใจทั้งนี้จะได้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหาร

9. หลักการกำหนดสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) เป็นหลักการบริหารที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาสูงสุดเชื่อมโยงไปถึงตำแหน่งล่าสุดเป็นการแสดงให้เห็นถึงช่องทางในการติดต่อสื่อสารตามสายงานหรือสายการบังคับบัญชาตามปกติอย่างไรก็ตาม ฟาโยล เห็นว่า จะทำให้การติดต่อประสานงานระหว่างบุคลากรในระดับเดียวกันซึ่งอยู่คนละแผนกมีความรวดเร็วขึ้นโดยให้มีการติดต่อประสานงานกันได้โดยตรงและเรียกวิธีการติดต่อประสานงานแบบนี้ว่าสายประสานงานระดับล่าง(Gangplank)

10. หลักการกำหนดขั้นตอนในการทำงาน (Order) เป็นหลักการบริหารที่ฟาโยล เสนอว่า การจัดทรัพยากรตามโครงสร้างขององค์การและโครงสร้างของงานจะต้องมีความเหมาะสมกันจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งเขาเสนอแนะว่าองค์การควรมีการยกร่างและจัดทำการพรรณนางานในตำแหน่งต่าง ๆ ไว้ก่อนและให้จัดสรรทรัพยากรให้ตรงตามตำแหน่งที่ได้กำหนดไว้

11. หลักความเป็นธรรม (Equity) เป็นหลักการบริหารที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องให้ความยุติธรรมและความเมตตาต่อผู้บังคับบัญชาและจะนำไปสู่การอุทิศตนและการจงรักภักดีของบุคลากรที่มีต่อองค์การ

12. หลักความมั่นคงของบุคลากร (Stability of tenure of Personnel) เป็นหลักการบริหารงานที่สามารถสร้างความมั่นคงในการทำงานให้บุคลากรเพราะการเข้าออกจากงานในอัตราส่วนที่สูงขึ้นจะส่งผลเสียต่อองค์การในแง่ของการเพิ่มต้นทุนที่มองไม่เห็นให้เกิดขึ้นได้ในขณะที่บุคลากรก็จะมีเจตคติทางลบต่อองค์การ

13. หลักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) เป็นหลักการบริหารงานที่มีความสำคัญยิ่งที่ผู้นำในระดับต่าง ๆ จะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เฉียบคมในอันที่จะนำไปสู่การริเริ่มแผนงานที่มีคุณค่ายิ่งต่อองค์การ

14. หลักความสามัคคี (Esprit de Corps) เป็นหลักการบริหารงานที่จะต้องสร้างขึ้นในทุกองค์การทุกแห่งเพราะถือว่าเป็นความจำเป็นยิ่งของทีมงานและนำไปสู่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพการเสนอหลักการบริหาร 14 ประการนี้ได้รับการยอมรับทั้งในระดับความคิดละการนำไปปฏิบัติตลอดจนใช้เป็นข้อเตือนในการปฏิบัติงานจนบางครั้งมีผู้เรียกหลักการบริหาร นี้ว่าเป็น กฎทองของการบริหาร

ชุบ กาญจนประกร (2520, หน้า 10) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคล (group) ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการ ให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ฉะนั้น คำว่าการบริหารงาน นี้จึงใช้กำกับแสดงให้เห็นลักษณะการบริหารงานแต่ละประเภทได้เสมอแล้วแต่กรณีไป แต่ถ้าเป็นการทำงานโดยบุคคลเดียวเราเรียกว่า เป็นการทำงานเฉย ๆ เท่านั้น

ธงชัย สันติวงษ์ (2540, หน้า 26) มีความเห็นว่าการบริหารจัดการน่าจะหมายถึงกระบวนการทำงานของนักบริหารเพื่อให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยอาศัยบุคคลอื่นเป็นผู้ทำด้วย

จากความหมายข้างต้นอาจจะกล่าวได้ว่า บุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือและความรู้มีส่วนสารสนเทศในปัจจุบัน ก็อาจจะเปรียบเทียบได้ว่า องค์การ และบุคลากรในองค์การปัจจุบันจำเป็นจะต้องมีความรู้เท่าทันกับเทคโนโลยี อีกทั้งจะต้องมีอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ และระบบโปรแกรมคำสั่งจึงจะทำให้

ลิเคิร์ท (Likert) (1994, p 33) กล่าวไว้ว่า

1. การทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและทำให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้นอีกด้วย

2. การทำงานเป็นกลุ่มใช้ในทุกระดับขององค์กร ซึ่งจะขึ้นอยู่กับหมุดเชื่อมโยงก็คือผู้บังคับบัญชาหรือผู้แทน

3. การวางแผนและการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มให้กลุ่มตัดสินใจโดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมจำให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจ ผูกพัน ยอมรับนับถือกัน

กูลิค และเรดอน (2001, p 22) (Gulick & Lydall) เป็นนักทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มการศึกษาการจัดการตามหลักการบริหารได้เสนอหลักที่เกี่ยวกับการบริหารซึ่งคนที่เป็นผู้บริหารจะต้องทำมีหน้าที่สำคัญอยู่ 7 ประการ คือ การวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณหรือเรียกสั้น ๆ ว่า “POSDCORB” ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

P = Planning หมายถึง การวางแผนงาน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) ทั้งนี้ เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องกันในการดำเนินงานแผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้ความรู้ในทางวิทยาการและวิจารณญาณวินิจฉัยเหตุการณ์ในอนาคตแล้วกำหนดวิธีการโดยถูกต้อง อย่างมีเหตุมีผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องและสมบูรณ์

0 = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์การซึ่งในการศึกษาบางแห่งก็พิจารณารวมไปกับการปฏิบัติงานหรือวิธีการจัดการ (Management) ด้วยเรื่องการจัดแบ่งส่วนงานนี้

จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง แผนก โดยอาศัยปริมาณงานคุณภาพของงานหรือจัดตามลักษณะของงานเฉพาะอย่าง (Specialization) ก็ได้นอกจากนี้อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม (Control) และหรือพิจารณาในแง่หน่วยงาน (Organization) เช่นหน่วยงานหลัก (Line) หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) หรือบ้างก็เรียกเป็นหน่วยงานหลัก (Line) หน่วยแนะนำหรือที่ปรึกษา (Staff) และหน่วยงานช่วยเหลือหน่วยงานอนุกร (Auxiliary) เป็นต้น

S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่แบ่งไว้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งหมายถึงการจัดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม (Competent Man for Competent Job) หรือ Put the Right Man on the Right Job รวมถึงการที่จะเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการทำงานของคนงานและพนักงานด้วย

D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยการรวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงานตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human relations) และการจูงใจ (Motivation) เป็นต้น การอำนวยการในที่นี้รวมถึงการวินิจฉัย สั่งการ (Decision Making) ซึ่งเป็นหลักอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการบริหารงานและขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานมากเหตุเพราะว่าการที่จะอำนวยการให้ภารกิจดำเนินไปด้วยดีได้จำเป็นต้องมีการตัดสินใจที่ดีและมีการสั่งการที่ถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละลักษณะของการตัดสินใจ

Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่นศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานการร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการบริหารเพราะเป็นกิจวัตรประจำวันที่จะต้องพึงกระทำในการปฏิบัติงานและเป็นสิ่งที่มีอยู่ทุกระดับของงานการร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตนเพราะเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานตลอดรวมถึงการ ประชาสัมพันธ์ (Public Relations) ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย อันที่จริงการรายงานนี้มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) อยู่มากการรายงานโดยทั่วไปหมายถึงวิธีการของสถาบันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชาและหรือผู้ร่วมงาน ฯลฯ ความสำคัญของรายงานนั้นอยู่ที่จะต้องอยู่บนรากฐานของความจริง

B = Budgeting หมายถึง การงบประมาณโดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงินตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณและแผนงานเป็นเครื่องมือในการควบคุมงานวิธีการบริหารงบประมาณโดยทั่วไป มักมีวงจรที่คล้ายคลึงกันอย่างที่ เรียกว่า “วงจรงบประมาณ” (Budget Cycle) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมงบประมาณและการเสนอขออนุมัติ (Executive Preparation and Submission)

2. การพิจารณาให้ความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ (Legislation Authority)

3. การดำเนินการ (Execution)

4. การตรวจสอบ (Audit)

จากการที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการซึ่งเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งในกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารควรนำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อที่จะให้เป็นแนวทางในการที่จะบริหารองค์การหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงารัฐและเอกชนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งในการบริหารนั้นต้องรู้จักใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อการบริหารบุคคลต่าง ๆ ในองค์การทำให้เกิดความร่วมมือกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งจะทำให้กระบวนการบริหารเป็นอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กรดังนั้น การบริหารจัดการ ซึ่งไปประกอบด้วยการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรืออำนวยการและการควบคุม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับองค์กรและผู้บริหารระดับสูงโดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง

2.3 บริบทพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

2.3.1 ประวัติความเป็นมา

เดิมพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ในปัจจุบัน เป็นพื้นที่ของตำบลพังลา ซึ่งตำบลพังลา มีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน ประชากรที่อาศัยอยู่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสมสำหรับการทำนาเพราะมีลำคลองอยู่ 2 สาย ต่อมาจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น จึงมีการแยกตัวออกจากตำบลพังลา โดยอาศัยคลองอู่ตะเภาเป็นเส้นเขตแดนซึ่งทางฝั่งตะวันตกของคลองทั้งหมด ตั้งขึ้นเป็นตำบลใหม่ โดยได้ตั้งชื่อตามหมู่บ้านว่า "ตำบลท่าโพธิ์" เนื่องจากที่ท่าข้ามคลองอู่ตะเภามีต้นโพธิ์ใหญ่ ประชาชนทั่วไปจะเรียกท่าข้ามคลองอู่ตะเภานี้ว่า ท่าโพธิ์ ดังนั้น จึงนำชื่อท่าโพธิ์ มาเป็นชื่อตำบลที่ก่อตั้งใหม่ ว่า "ตำบลท่าโพธิ์" ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์). 2565. สืบค้นจาก https://www.thapo.go.th/content/information/2 30 กันยายน 2565.

3.2.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

เดิมพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ในปัจจุบัน เป็นพื้นที่ของตำบลพังลา ซึ่งตำบลพังลา มีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน ประชากรที่อาศัยอยู่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสมสำหรับการทำนา เพราะมีลำคลองอยู่ 2 สาย ต่อมาจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น จึงมีการแยกตัวออกจากตำบลพังลา โดยอาศัยคลองอู่ตะเภาเป็นเส้นเขตแดน ซึ่งทางฝั่งตะวันตกของคลองทั้งหมด ตั้งขึ้นเป็นตำบลใหม่ โดยได้ตั้งชื่อตามหมู่บ้านว่า "ตำบลท่าโพธิ์" เนื่องจากที่ท่าข้ามคลองอู่ตะเภามีต้นโพธิ์ใหญ่ ประชาชนทั่วไปจะเรียกท่าข้ามคลองอู่ตะเภานี้ว่า ท่าโพธิ์ ดังนั้น จึงนำชื่อท่าโพธิ์ มาเป็นชื่อตำบลที่ก่อตั้งใหม่ ว่า "ตำบลท่าโพธิ์" ต้นมาจนถึงปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ประมาณ 43.52 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 27,200 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลอื่น ๆ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับตำบลโคกม่วง และตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลพังลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ทิศใต้ติดต่อกับตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลทุ่งหมอ อำเภอสะเดา ตำบลโคกม่วงและตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา แบ่งการปกครอง มีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 6,290 คน 1430 หลังคาเรือน (ข้อมูลสถิติประชากร วันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2565)

ตั้งอยู่เลขที่ 74 หมู่ที่ 6 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อยู่ห่างจากตัวอำเภอระยะทาง 22 กิโลเมตรเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ มีพื้นที่ประมาณ 43.52 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 27,200 ไร่ มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ

ติดต่อกับตำบลโคกม่วง และตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากกึ่งกลางคลองไม้ไผ่ ไปทางทิศเหนือตามแนว กึ่งกลางคลองไม้ไผ่ ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร ทางทิศตะวันออก ระยะ ทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวสันปัน น้ำเขาวังชิง ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร ทางทิศตะวันออกเฉียง เหนือตามแนวสันปันน้ำเขาวังชิง ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้แนวสันปันน้ำเขาวังชิง ระยะทางประมาณ 1.3 กิโลเมตร ทางทิศตะวันออกผ่านเนิน 97 ถึงท่อระบายน้ำ ถนนสาย บ้านเขาวังชิง - บ้านโคกสัก ทางทิศตะวันออกระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร สิ้นสุดที่ กึ่งกลางคลองอู่ตะเภาบรรจบกับคลองประตู รวมระยะทางด้านทิศเหนือประมาณ 11 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก

ติดต่อกับตำบลพังลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยมี แนวเขตเริ่มต้นจากกึ่งกลางคลองอู่ตะเภาบรรจบกับคลองประตู ทางทิศใต้ตามแนวกึ่งกลางคลองอู่ตะเภา สิ้นสุดที่กึ่งกลางคลองอู่ตะเภา ทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 16.7 กิโลเมตร

ทิศใต้

ติดต่อกับตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากกึ่งกลางคลองอู่ตะเภา ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวกึ่งกลางคลองช้างตายสิ้นสุดที่สันควนสามง่อน ทางด้านทิศใต้ประมาณ 3 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก

ติดต่อกับตำบลทุ่งหมอ อำเภอสะเดา ตำบลโคกม่วงและตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากสันควนสามง่อน ไปทางทิศเหนือตามแนวกึ่งกลางห้วยสะพานดานระยะทาง ประมาณ 5 กิโลเมตร ถึงกึ่งกลางคลองรำใหญ่ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามแนวกึ่งกลางเส้นทางสำนักกลางและตามแนวกึ่งกลางคลองอ้อย ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร ทางทิศเหนือตามแนวกึ่งกลางคลองไม้ไผ่ระยะทางประมาณ 3.5 กิโลเมตร สิ้นสุดที่กึ่งกลางคลองไม้ไผ่ทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 13.5 กิโลเมตร

3.2.3 การปกครอง

อาณาการปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยให้มีเขตการปกครองรวม 8 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านสองพี่น้อง
หมู่ที่ 2 บ้านท่าโพธิ์ออก
หมู่ที่ 3 บ้านท่าโพธิ์ตก
หมู่ที่ 4 บ้านโคกเนียนตก
หมู่ที่ 5 บ้านโคกเนียนออก
หมู่ที่ 6 บ้านหนำคอก

หมู่ที่ 7 บ้านเขาวังชิง

หมู่ที่ 8 บ้านทุ่งยาว-ม่วงหวาน

วิสัยทัศน์ (vision)

"สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนนำคนไปสู่การพัฒนา โดยหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง พร้อมเพรียงฐานการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่เข้มแข็ง และยั่งยืน"

2.3.3 ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) พันธกิจการพัฒนาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและการพัฒนาการรวมกลุ่มอาชีพ เพิ่มรายได้ แก่ชุมชน ภายใต้การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ส่งเสริมศักยภาพการเรียนการสอน เป็นไปตามมาตรฐานระดับสากล เสริมสร้างจิตสำนึกตระหนักถึงความสำคัญของการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามลักษณะวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการที่ดี สามารถสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อประชาชนและชุมชนอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน

2) ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาด้านการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาด้านกีฬา การท่องเที่ยว และเทคโนโลยี

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาด้านสาธารณสุข และคุณภาพชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาด้านศาสนา และวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

3) เป้าประสงค์

(1) ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอย่างครบครันและทั่วถึง

(2) ประชาชนกินดีอยู่ดีชุมชนอยู่ดีมีสุขภายใต้การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

(3) เด็กมีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ดีอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ระบบการเรียนการสอนที่มีมาตรฐาน ตามหลักสูตรทางการศึกษาระดับปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาที่มีศักยภาพ

(4) ประชาชนสุขภาพดี มีความสามัคคี มีจิตสำนึกถึงความสำคัญและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก้าวทันเทคโนโลยี

(5) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชุมชนมีความสงบสุข เรียบร้อย

(6) ประชาชนดำเนินชีวิตภายใต้ความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสงบสุข

(7) การมีส่วนร่วมของประชาชนเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีสู่สังคมธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

4) จุดยืนทางยุทธศาสตร์

จุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

การกำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ กำหนดการพัฒนาที่ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

แนวทางการพัฒนา

1. ปรับปรุงขยายเขตไฟฟ้าแสงสว่าง
2. ก่อสร้างคูระบายน้ำท่อส่งน้ำคอนกรีตแก้ปัญหาน้ำท่วมขัง
3. ปรับปรุงระบบน้ำประปาสะอาด
4. ปรับปรุงซ่อมแซมถนนที่ชำรุดและก่อสร้างหรือขยายเส้นทางคมนาคมพื้นที่การเกษตรทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ

แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมและสนับสนุนปุ๋ยและเมล็ดพันธุ์พืชแก่เกษตรกร
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการทำปุ๋ยชีวภาพ
3. ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึงทั้งตำบล
4. ขุดลอกและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
5. สนับสนุนกองทุนเงินกู้เศรษฐกิจเพื่อเพิ่มรายได้และศักยภาพแก่กลุ่มอาชีพ
6. สนับสนุนกลุ่มอาชีพเสริมเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาด้านการศึกษา

แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้เป็นศูนย์ต้นแบบของตำบลท่าโพธิ์
2. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการศึกษาที่ได้มาตรฐาน อย่างมีบูรณาการทุกระดับ
3. เสริมสร้างและปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาด้านกีฬา การท่องเที่ยว และเทคโนโลยี

แนวทางการพัฒนา

1. สนับสนุนและพัฒนาการกีฬาให้แก่เยาวชนและประชาชน
2. จัดให้มีสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการเล่นกีฬาอย่างเพียงพอ
3. ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และพักผ่อนหย่อนใจประจำตำบล
4. ดำเนินศูนย์เทคโนโลยีชุมชน
5. ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและรวดเร็ว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาด้านสาธารณสุข และคุณภาพชีวิต

แนวทางการพัฒนา

1. ป้องกันควบคุมระงับโรคติดต่อ
2. ส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน
3. จัดสวัสดิการและสงเคราะห์แก่คนชรา คนพิการ ผู้ป่วยเอดส์ และเด็กผู้ด้อยโอกาส
4. สนับสนุนกิจกรรมเยาวชนเพื่อป้องกันยาเสพติดและสนับสนุนการบำบัดผู้ติดยาเสพติด
5. สนับสนุนบทบาทและสถานภาพสตรี
6. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. จัดระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
8. เสริมสร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของสถานบันครอบครัวและชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาด้านศาสนาและวัฒนธรรม

แนวทางการพัฒนา

1. ประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาศาสนสถานให้เป็นศูนย์รวมด้านจิตใจของประชาชน
2. ส่งเสริมและจัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนให้คงอยู่สืบไป
3. พัฒนาและอนุรักษ์ประเพณี และศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

แนวทางการพัฒนา

1. สนับสนุนการให้บริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน
2. พัฒนาประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน และสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีการปกครองทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านสองพี่น้อง หมู่ที่ 2 บ้านท่าโพธิ์ออก หมู่ที่ 3 บ้านท่าโพธิ์ตก หมู่ที่ 4 บ้านโคกเนียนตก หมู่ที่ 5 บ้านโคกเนียนออก หมู่ที่ 6 บ้านหนำคอก หมู่ที่ 7 บ้านเขาวังชิง หมู่ที่ 8 บ้านทุ่งยาว-ม่วงหวาน ซึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ โดยภาพรวมมียุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ มุ่งเน้นการพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ พัฒนาด้านการศึกษา พัฒนาด้านกีฬา การท่องเที่ยวและเทคโนโลยี พัฒนาด้านสาธารณสุขและคุณภาพชีวิตพัฒนาด้านศาสนาและวัฒนธรรมและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมบัติ เจนสระคู (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศล ของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ผลวิจัยพบว่า

1. ระดับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัด ทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิกประชุมรองลงมาคือด้านไม่ลุแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านใครเป็นใหญ่เป็นประธานใหญ่เคารพนับถือผู้ใหญ่

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหาร โรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขต จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานรายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ พบว่า ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์โรงเรียนควรจัดการประชุม ใน 2 ลักษณะ คือ การประชุมสามัญประจำเดือนและการประชุมวิสามัญหรือการประชุมเฉพาะกิจด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุมโรงเรียนควร กำหนดวัน เวลาในการจัดประชุม สามัญประจำเดือนให้ชัดเจน เพื่อผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดเตรียมวาระการประชุมและข้อเสนอแนะในการประชุมไว้ล่วงหน้าซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาในการประชุม ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนโรงเรียนควรมีการกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียนการกุศลร่วมกัน ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับกฎระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ด้านใครเป็นใหญ่เป็นประธานใหญ่ เคารพนับถือผู้ใหญ่ผู้บริหารควรบริหารจัดการโดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ด้านไม่ลุแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัวผู้บริหารโรงเรียนควรรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านเคารพสักการะสิ่งที่ชุมชน นั้นนับถือรักสันติ ขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชุมชนตามโอกาสที่เหมาะสมและด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีลผู้บริหารโรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของภิกษุสงค์ตามโอกาสที่เหมาะสม

พระสุชาติ อาภสฺสโร (ฝั่งผาย) (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์” ผลวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษา การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐานตามหลักอปริหานิยธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านสาธารณสุขตามหลักอปริหานิยธรรมและด้านสิ่งแวดล้อมตามหลักอปริหานิยธรรม ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบ การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้ (1) บุคลากรที่มีเพศและระดับการศึกษา ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ (2) บุคลากรที่มีระดับประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรม แตกต่างกัน ในด้านโครงสร้างพื้นฐานตามหลัก อปริหานิยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้แต่ในด้าน สาธารณสุขตามหลักอปริหานิยธรรม และด้านสาธารณสุขตามหลักอปริหานิยธรรม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ (3) บุคลากรที่มีอายุและตำแหน่งต่างกัน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

3) ข้อเสนอแนะแนวทางที่ได้จากการสัมภาษณ์ บุคลากร เห็นว่า การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมทั้ง 3 ด้าน สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานตามหลักอปริหานิยธรรม 2) ด้านสาธารณสุขตามหลักอปริหานิยธรรมและ 3) ด้านสิ่งแวดล้อมตามหลักอปริหานิยธรรม โดยบุคลากรนั้น ได้เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมองค์กร เช่น มีการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำร่วมแสดงความคิดเห็นและมีมติโดยพร้อมเพรียงกันเป็นไปตาม กฎระเบียบข้อบัญญัติ ให้ความเคารพเชื่อฟังหัวหน้าผู้มีความรู้ความสามารถที่ได้รับการยอมรับนับถือ การเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมให้การบริหารงานและให้เกียรติโดยเท่าเทียมกันรวมถึงให้เกียรติ สถานที่ด้วยการดูรักษา และที่สำคัญในการปฏิบัติงาน คือ การให้บริการประชาชน เช่น การเอาใจใส่ ดูแล ปกป้อง คุ้มครอง การช่วยเหลือในสิ่งที่ขาดและจำเป็นในการดำรงชีวิตทั้งของบุคลากรและประชาชนที่อยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาและมีความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

พระวิริยะ จิรธมโม, (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ส่วนด้านมีความเคารพต่อสถานที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ของ ครู ที่มี เพศและอายุ ต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนระดับ การศึกษาและ ประสบการณ์ ต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการบริหารงานบุคคลตามหลักอบริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ มีความถี่สูงสุด กล่าวคือ เพิ่มการประสานงาน

ที่ดีระหว่าง ผู้บริหารกับ ครูและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน มีประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขปัญหาผิดตามผลการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

พระขจรศักดิ์ กิตฺติวุฑฺโฒ (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง” ผลวิจัยพบว่า

1. บุคลากรที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยรวมพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้ต่อเดือน พบว่า บุคลากรที่มี เพศ และ สถานภาพมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สำหรับอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานและรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง พบว่า ผู้เข้าร่วมการประชุมไม่ค่อยตรงต่อเวลา ความคิดเห็นไม่ตรงกันในการกำหนดระเบียบข้อบังคับ ความเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ตลอดเรื่องการให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี การส่งเสริมอนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรมประเพณีและการให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองปกป้องในการนำหลักธรรมของศาสนามาประยุกต์ใช้การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนานอกเหนือวันสำคัญ ส่วนข้อเสนอแนะควรตั้งกฎระเบียบวาระการประชุมให้ชัดเจนการกำหนดมาตรการอย่างเคร่งครัดในการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับ การมีวิสัยทัศน์ มนุษย สัมพันธ์ทัศนะคติที่ดีการจัดสรรปันส่วนงานให้เกิดความเหมาะสมแก่อำนาจสิทธิหน้าที่ที่สตรีจะปฏิบัติได้และการยอมคำเสนอแนวคิดวิธีการที่แตกต่างมุมมองกันตลอดทั้งส่งเสริมจัดโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นพระพุทธศาสนาแก่บุคลากรและประชาชนอย่าง ต่อเนื่องและมีการประชุมเป็นขั้นตอนถือกฎเกณฑ์ที่ถือปฏิบัติในการเข้าประชุมการออก ข้อบัญญัติ ยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ กติกา ของกระบวนการยุติธรรม การทำงานให้ความเคารพตามตำแหน่งหน้าที่ของงานตลอดทั้งเปิดโอกาสให้สิทธิและหน้าที่สตรีมีความเท่าเทียมกันทั้งได้ส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและให้ความปกป้องส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

พระมหานำเกียรติ วิสุทโธ (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารองค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชนของวัดโพธิการาม ตำบลโพนสูง อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลวิจัยพบว่า

1) หลักอปริหานิยธรรมเป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติเพื่อความเจริญ มี 2 ประเภท คือ ราชอปริหานิยธรรม สำหรับคฤหัสถ์ผู้มีหน้าที่ในการปกครองและภิกษุอปริหานิยธรรมสำหรับบรรพชิตผู้ใฝ่ธรรม

2) รูปแบบการพัฒนาชุมชนของวัดโพธิการาม : สถาบันการเงินชุมชน โพธิ์น้อย-โพธิ์ศรีสวัสดิ์มีการเงินชุมชนบริหารด้วยคณะกรรมการบริการฝากถอนและสินเชื่อ ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเฉลิม

พระเกียรติ มีการใช้เทคโนโลยีเป็นการสื่อสารชุมชน ร้านค้าเซาเซ็นเป็นสหกรณ์ร้านค้าโอท๊อปแบ่งปันผลกำไร ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานโพธิ์น้อย – โพธิ์ศรีสวัสดิ์มีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้มีการเรียนรู้ตามวัยที่เหมาะสมศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเป็นศูนย์ที่มีการส่งเสริมการเรียนมีชุมชนเป็นฐานในการทำกิจกรรม

3) รูปแบบการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารองค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชนของวัดโพธิการามซึ่งสามารถเสนอรูปแบบ ดังนี้ (1) บูรณาการหลักอปริหานิยธรรมกับกิจกรรมของชุมชน (2) แต่งตั้งคณะกรรมเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้แล้วแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (3) บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการสร้างผลิตภัณฑ์

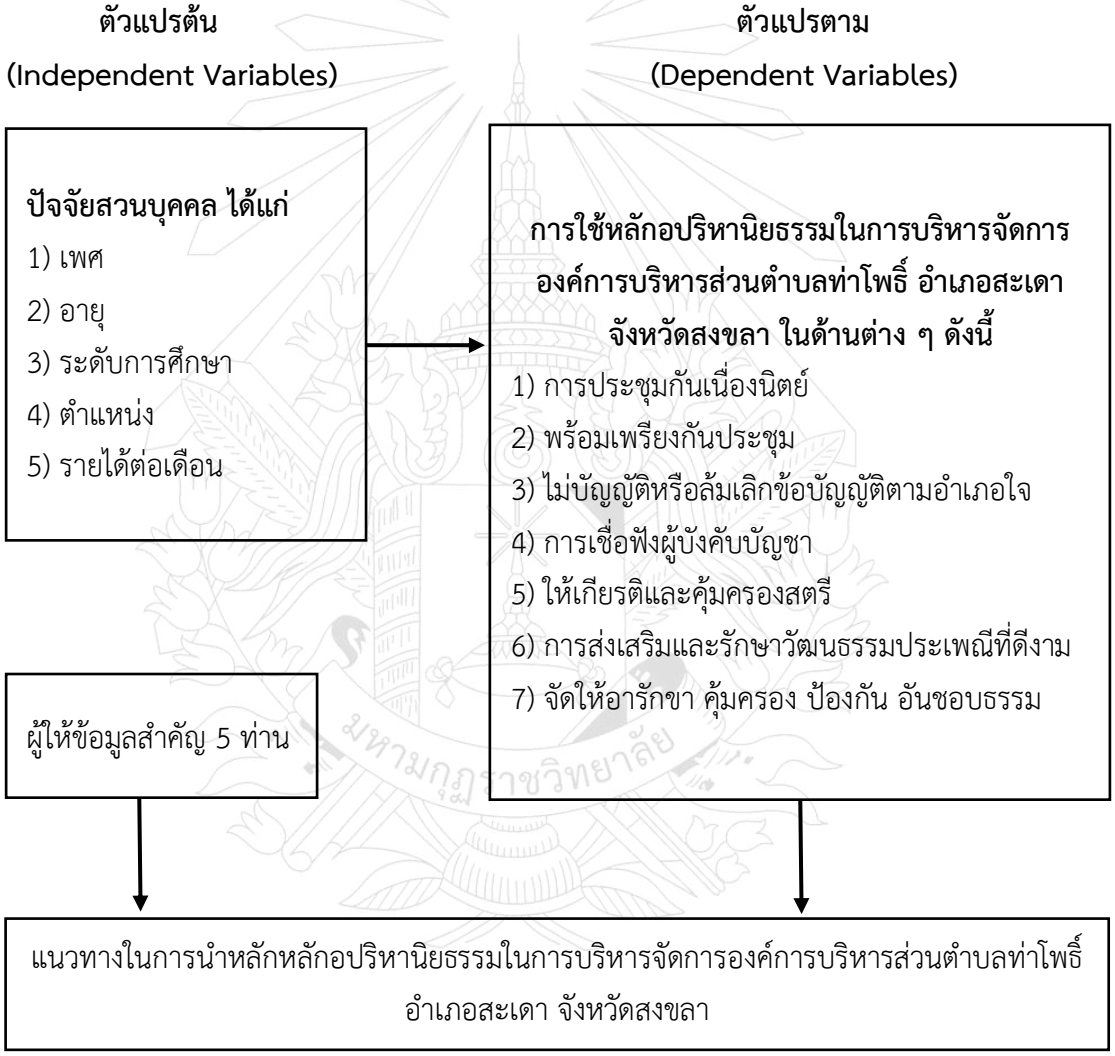
อนุวัฒน์ ศรีษะเกษ (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน : กรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น” ผลวิจัยพบว่า

1) ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 67 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นหญิง ร้อยละ 65.67 เป็นชาย ร้อยละ 34.33 อายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 37.31 อายุ 21 - 30 ปี ร้อยละ 31.34 อายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 28.36 และอายุต่ำกว่า 21 ปี ร้อยละ 2.99 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 70.15 ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 25.37 ปริญญาโท ร้อยละ 2.99 และปริญญาเอก ร้อยละ 1.49 ตำแหน่งพนักงานจ้าง ร้อยละ 53.73 ข้าราชการ ร้อยละ 43.28 และลูกจ้างประจำร้อยละ 2.99

2) การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า (1) ด้านหมั่นประชุมกัน เนืองนิตย์ อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ด้านพร้อมเพรียงในการประชุม มาประชุม เลิกประชุมและทำภารกิจอื่น ๆ ให้พร้อมกันอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติหรือล้มเลิกข้อบัญญัติต่าง ๆ อยู่ในระดับ มากที่สุด (4) ด้านเคารพนับถือผู้บังคับบัญชา และรับฟังคำแนะนำจากท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด (5) ด้านไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี อยู่ในระดับมากที่สุด (6) ด้านเคารพสักการะปูชนียสถานปูชนียวัตถุและรูปเคารพต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด (7) ด้านให้ความคุ้มครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและนักบวชอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด

2.5 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้นำปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) รายได้ต่อเดือน และการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม 3) ไม่บัญญัติหรือล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ 4) การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา 5) ให้เกียรติและคุ้มครองสตรี 6) การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม 7) จัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม มาสรุปกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ไว้ดังนี้

3.1 วิธีและขั้นตอนในการวิจัย

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

3.2.1 การออกแบบการวิจัย

3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.3 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.7 สรุป

3.1 วิธีและขั้นตอนในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เรื่องการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาผู้วิจัยกำหนดวิธีและขั้นตอนในการวิจัย ไว้ดังนี้

3.1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 กำหนดกรอบแนวคิด ปัญหา และวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.1.3 กำหนดกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจ

3.1.4 สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.5 นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.1.6 ส่งเอกสารเพื่อขอหนังสือรับรองจริยธรรมในคน

3.1.7 ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย (Try out)

3.1.8 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่าง

3.1.9 วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

3.1.10 สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เรื่องการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาผู้วิจัยกำหนดระเบียบการวิจัย ไว้ดังนี้

3.2.1 การออกแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เรื่องการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยเชิงปริมาณใช้วิธีออกแบบสอบถามจากเจ้าหน้าที่และพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ใช้จำนวนทั้งหมด 82 คน โดยสอบถามข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคลและหลักอปริหานิยธรรม 7 ด้าน โดยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะแบบมีโครงสร้างรวมจำนวน 5 คน

3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรอิสระประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล 5 ด้าน ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) รายได้ต่อเดือน

2) ตัวแปรตาม คือ การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มี 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านไม่บัญญัติหรือล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม และด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม

3.3 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ไว้ดังนี้

3.3.1 แบบเชิงปริมาณ เป็นบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จำนวน 82 คน

3.3.2 แบบเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

ตารางที่ 3.1 ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

ชื่อ	ตำแหน่ง
1. นายประสิทธิ์ เรืองเนียม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
2. นายสุธี มณีสว่าง	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
3. นายชัชวาล ไพจิตร	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
4. นางสาวิตรี มุณีแนม	หัวหน้าสำนักงานปลัด
5. นางสมใจ พรหมเมฆ	นักพัฒนาชุมชน

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ คือ แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่องการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาและข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาเพื่อกำหนดกรอบของแบบสอบถามและคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.4.2 ออกแบบเครื่องมือวิจัย คือแบบสอบถามและคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยแบบสอบถามนั้น ประกอบด้วย ข้อมูล 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล 5 ด้าน ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) รายได้ต่อเดือน ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาซึ่งแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่วนที่ 3 ข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับข้อเสนอแนะตามบริบทของผู้ให้ข้อมูล

3.4.3 นำเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา โดยได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.4.4 ดำเนินการยื่นหนังสือเพื่อขอจริยธรรมในมนุษย์

3.4.5 นำเครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามและคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายกับบุคลากรเทศบาลตำบลคลองแงะทั้งหมด จำนวน 30 คน

3.4.6 นำผลคะแนนจากการทดลองเครื่องมือวิจัยที่ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.923

3.4.7 นำเครื่องมือวิจัยที่ดำเนินการปรับปรุงสมบูรณ์แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย คือ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา

จังหวัดสงขลา ทั้งหมดจำนวน 82 คน ในเขตพื้นที่การใช้องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ดำเนินศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาและรวบรวมข้อมูล เพื่อสร้างเป็นกรอบคำถามของแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาให้ถูกต้องและนำมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเชิงเนื้อหาและรับขอเสนอแนะนำมาปรับแก้ไขให้สมบูรณ์ที่สุดและผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เรียนผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบเครื่องมือทั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับแก้ไขให้สมบูรณ์และจากนั้นขอคำรับรองจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัย

3.5.2 วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกำหนดประเด็นคำถามเชิงลึกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้จากแบบสอบถามการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวม วิเคราะห์สังเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์จากผู้รับการสัมภาษณ์จำนวน 5 คน สำหรับข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหาเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จะดำเนินการตามประเภทข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามจากประชากรทั้งหมด จำนวน 82 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณค่าร้อยละข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม 7 ด้าน ที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) รายได้ต่อเดือนและคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคะแนน การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการ 5 ระดับ ได้แก่

คะแนน 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง ระดับมาก
คะแนน 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง ระดับน้อย
คะแนน 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยด้วยเกณฑ์สัมบูรณ์ตามแนวทางของเบสต์ (Best, 1981 หน้า 240) ซึ่งกำหนดไว้ว่า

ค่าเฉลี่ย 4.51 -5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3.6.2 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง เพื่อการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเรียงลำดับเป็นประเด็นสำคัญประกอบการพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive analysis) ดังนี้

1) ค่าร้อยละ (percentage) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{\sum f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) ค่าเฉลี่ย (mean) ใช้สูตรดังนี้ (สุทิน บุญชนะ, 2560: หน้า 8)

สูตรค่าเฉลี่ยประชากร $\mu = \frac{\Sigma X_1}{N}$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร

ΣX_1 แทน ข้อมูลผลรวมทั้งหมดของแต่ละคน

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviations) เพื่อใช้อธิบายถึงระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาใช้สูตรดังนี้ (สุทิน บุญชนะ, 2560: 11)

สูตรส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร $\sigma = \sqrt{\frac{\sum(x_i - \mu)^2}{N}}$

เมื่อ σ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X_1 แทน ข้อมูลผลรวมทั้งหมดของแต่ละคน

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

3.7 สรุป

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยเชิงปริมาณใช้วิธีตอบแบบสอบถามจากบุคคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ทั้งหมด จำนวน 82 ท่าน โดยสอบถามข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคลและ 1) การประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม 3) ไม่บัญญัติหรือล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ 4) การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา 5) ให้เกียรติและคุ้มครองสตรี 6) การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม 7) จัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมโดยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะแบบมีโครงสร้างกับผู้รับการสัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามจากบุคคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ทั้งหมด จำนวน 82 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อคำนวณค่าร้อยละข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม 5 ด้าน ที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) รายได้ต่อเดือนและคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับ ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านไม่บัญญัติหรือล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามและด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยการหาค่าร้อยละ (percentage) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้อธิบายถึงระดับ ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านไม่บัญญัติหรือล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามและด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาและ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี (Mixed Methods) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ในเขตอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จำนวน 82 คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

4.3 สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

4.4 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ ดังนี้

σ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X_1 แทน ข้อมูลผลรวมทั้งหมดของแต่ละคน

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 82 คน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและรายได้ต่อเดือนโดยนำมาแจกแจงความถี่และค่าร้อยละมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	38	46.34
2. หญิง	44	53.66
รวม	82	100
อายุ		
1. ต่ำกว่า 20 ปี	0	0
2. 20 – 29 ปี	15	18.29
3. 30 – 39 ปี	33	40.24
4. 40 – 49 ปี	26	31.71
5. 50 ปีขึ้นไป	8	9.76
รวม	82	100
ระดับการศึกษา		
1. ประถมศึกษา	7	8.54
2. มัธยมศึกษา/ปวช.	16	19.51
3. อนุปริญญา/ปวส.	7	8.54
4. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	52	63.41
รวม	82	100
ตำแหน่ง		
1. ข้าราชการ	30	36.59
2. พนักงานจ้าง	27	32.93
3. ลูกจ้างประจำ	12	14.63
4. ลูกจ้างชั่วคราว	13	15.85
รวม	82	100
รายได้ต่อเดือน		
1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	22	26.83
2. ตั้งแต่ 10,000 - 15,000 บาท	36	43.90
3. ตั้งแต่ 15,000 - 20,000 บาท	8	9.76
4. ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป	16	19.51
รวม	82	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 53.66 และรองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46.34 **อายุ** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 40.24 รองลงมาอายุระหว่าง 40 - 49 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 31.71 รองลงมาอายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.29 และอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.76 **ระดับการศึกษา** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 63.41 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา / ปวช. จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51 และรองลงมาคืออนุปริญญา / ปวส. จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.54 และประถมศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.54 **ตำแหน่ง** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งข้าราชการ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.59 รองลงมาคือ พนักงานจ้าง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 32.93 รองลงมา คือ ลูกจ้างชั่วคราวจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.85 และลูกจ้างประจำ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.63 **รายได้ต่อเดือน** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000-15,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 43.90 รองลงมาคือ รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83 รองลงมารายได้ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51 และรายได้ตั้งแต่ 15,000-20,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.76

4.2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

การวิเคราะห์การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาโดยการหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยรวม

(N = 82)

ข้อ	การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	ระดับการใช้		แปลผล
		μ	σ	
1.	ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์	4.01	0.60	มาก
2.	ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม	4.41	0.52	มาก
3.	ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ	4.45	0.58	มาก
4.	ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	4.76	0.38	มากที่สุด
5.	ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี	4.53	0.43	มากที่สุด
6.	ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม	4.31	0.56	มาก
7.	ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม	4.36	0.48	มาก
	โดยรวม	**4.40**	**0.37**	**มาก**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย (μ= 4.40, σ = 0.37) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาค่าเฉลี่ย (μ= 4.76, σ = 0.38) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ค่าเฉลี่ย (μ= 4.53, σ = 0.43) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์ค่าเฉลี่ย (μ= 4.01, σ = 0.60) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์

(N = 82)

ข้อ	ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์	ระดับการใช้		แปลผล
		μ	σ	
1	ท่านได้มีส่วนในการประชุมภายในองค์กรอยู่ประจำ	4.15	0.76	มาก
2	ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในองค์อยู่เป็นประจำ	3.88	0.81	มาก
3	ท่านได้มีการพูดคุยสื่อสารกับบุคลากรภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ	3.90	0.71	มาก
4	ท่านได้มีการประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ	4.09	0.74	มาก
5	องค์กรของท่านได้มีการจัดประชุมจัดการประชุมปรึกษาหารือกับชุนชนอยู่เนื่อง ๆ	4.05	0.74	มาก
	โดยรวม	**4.01**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์ มีค่าแปลผลโดยรวม (μ= 4.01, σ = 0.60) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้มีส่วนในการประชุมภายในองค์กรอยู่ประจำ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.15, σ = 0.76) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ท่านได้มีการประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.09, σ = 0.74) อยู่ในระดับมาก และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในองค์อยู่เป็นประจำ ค่าเฉลี่ย (μ= 3.88, σ = 0.81) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม

(N = 82)

ข้อ	ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม	ระดับการใช้		แปลผล
		μ	σ	
1	ท่านได้เข้าร่วมประชุมตามเวลาที่กำหนด	4.48	0.63	มาก
2	ท่านได้ให้ความสำคัญในการประชุมขององค์กรอันดับแรกเสมอ	4.55	0.61	มากที่สุด
3	ท่านไม่เคยละทิ้งการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควร	4.54	0.63	มากที่สุด
4	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงอยู่เสมอ	4.34	0.74	มาก
5	ท่านได้มีการลงมติเห็นชอบในการประชุมโดยพร้อมเพรียง	4.15	0.83	มาก
	โดยรวม	**4.41**	**0.52**	**มาก**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม มีค่าแปลผลโดยรวม (μ= 4.41, σ = 0.52) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้ให้ความสำคัญในการประชุมขององค์กรอันดับแรกเสมอ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.55, σ = 0.61) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ท่านไม่เคยละทิ้งการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควร ค่าเฉลี่ย (μ= 4.54, σ = 0.63) อยู่ในระดับมากที่สุดและข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้มีการลงมติเห็นชอบในการประชุมโดยพร้อมเพรียง ค่าเฉลี่ย (μ= 4.15, σ = 0.83) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ

(N = 82)

ข้อ	ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ	ระดับการใช้		แปลผล
		μ	σ	
1	องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง	4.29	0.78	มาก
2	องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามอิทธิพลใดอิทธิพลหนึ่ง	4.37	0.75	มาก
3	องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ขัดต่อระเบียบเดิมขององค์กร	4.52	0.63	มากที่สุด
4	องค์กรของท่าน ถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นบรรทัดฐานในการบริหารงาน	4.56	0.61	มากที่สุด
5	องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยไม่คำนึงความถูกต้อง	4.51	0.79	มากที่สุด
	โดยรวม	**4.45**	**0.58**	**มาก**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ มีค่าแปลผลโดยรวม (μ= 4.45, σ = 0.58) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่าน ถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นบรรทัดฐานในการบริหารงาน ค่าเฉลี่ย (μ= 4.56, σ = 0.61) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ขัดต่อระเบียบเดิมขององค์กร ค่าเฉลี่ย (μ= 4.52, σ = 0.63) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ค่าเฉลี่ย (μ= 4.29, σ = 0.78) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

(N = 82)

ข้อ	ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	ระดับการใช้		แปลผล
		μ	σ	
1	ท่านได้ให้ ความเคารพคำสั่งของผู้บังคับบัญชา	4.62	0.66	มากที่สุด
2	ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเสมอมาเมื่อได้รับคำสั่ง	4.80	0.40	มากที่สุด
3	ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.82	0.42	มากที่สุด
4	ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาด้วยความขยันหมั่นเพียร	4.77	0.48	มากที่สุด
5	ท่านได้ให้ ความเคารพผู้บังคับบัญชาเชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชา	4.79	0.44	มากที่สุด
	โดยรวม	**4.76**	**0.38**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา มีค่าแปลผลโดยรวม (μ= 4.76, σ = 0.38) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ค่าเฉลี่ย (μ= 4.82, σ = 0.42) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเสมอมาเมื่อได้รับคำสั่ง ค่าเฉลี่ย (μ= 4.80, σ = 0.40) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้ให้ความเคารพคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ค่าเฉลี่ย (μ= 4.62, σ = 0.66) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี

(N = 82)

ข้อ	ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี	ระดับการใช้		แปลผล
		μ	σ	
1	องค์กรของท่าน ให้เกียรติสตรีและเพศอื่นเท่าเทียมกัน	4.51	0.55	มากที่สุด
2	องค์กรของท่าน ให้ความเคารพไม่ว่าเพศใดจะเป็นผู้บริหาร	4.51	0.55	มากที่สุด
3	องค์กรของท่าน เปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาทหน้าที่ในองค์กร	4.51	0.55	มากที่สุด
4	องค์กรของท่าน ให้การยอมรับผู้บังคับบัญชาที่เป็นสตรี	4.55	0.63	มากที่สุด
5	องค์กรของท่าน ให้การคุ้มครองสิทธิสตรีโดยชอบตามกฎหมาย	4.57	0.57	มากที่สุด
	โดยรวม	**4.53**	**0.43**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี มีค่าแปลผลโดยรวม (μ= 4.53, σ = 0.43) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่านให้การคุ้มครองสิทธิสตรีโดยชอบตามกฎหมาย ค่าเฉลี่ย (μ= 4.57, σ = 0.57) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ องค์กรของท่านให้การยอมรับผู้บังคับบัญชาที่เป็นสตรี ค่าเฉลี่ย (μ= 4.55, σ = 0.63) อยู่ในระดับมากที่สุดและข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรของท่านเปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาทหน้าที่ในองค์กร ค่าเฉลี่ย (μ= 4.51, σ = 0.55) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

(N = 82)

ข้อ	ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม	ระดับการใช้		แปลผล
		μ	σ	
1	องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น	4.29	0.76	มาก
2	องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมฟื้นฟู ศิลปะวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น	4.29	0.66	มาก
3	องค์กรของท่านได้รักษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น	4.38	0.66	มาก
4	องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	4.28	0.61	มาก
5	องค์กรของท่าน ได้มีการปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง	4.32	0.65	มาก
	โดยรวม	**4.31**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม มีค่าแปลผลโดยรวม (μ= 4.31, σ = 0.56) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่านได้รักษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย (μ= 4.38, σ = 0.66) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ องค์กรของท่านได้มีการปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง ค่าเฉลี่ย (μ= 4.32, σ = 0.65) อยู่ในระดับมาก และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ค่าเฉลี่ย (μ= 4.28, σ = 0.61) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม

(N = 82)

ข้อ	จัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม	ระดับการใช้		แปลผล
		μ	σ	
1	องค์กรของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยการปลูกจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา	4.30	0.58	มาก
2	องค์กรของท่านได้ ดำรงรักษาศาสนาโดยการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศาสนา	4.30	0.56	มาก
3	องค์กรของท่านได้ ปกป้องและคุ้มครองศาสนาโดยการทำนุบำรุงศาสนาด้วยปัจจัยสี่	4.48	0.57	มาก
4	องค์ของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยนำหลักของศาสนามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในรูปแบบพหุวัฒนธรรม	4.32	0.59	มาก
5	องค์กรของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยนำหลักของศาสนามาใช้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ประชาชนที่นับถือศาสนานั้น ๆ	4.38	0.56	มาก
	โดยรวม	**4.36**	**0.48**	**มาก**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม มีค่าแปลผลโดยรวม (μ= 4.36, σ = 0.48) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่านได้ ปกป้องและคุ้มครองศาสนาโดยการทำนุบำรุงศาสนาด้วยปัจจัยสี่ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.48, σ = 0.57) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ องค์กรของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยนำหลักของศาสนามาใช้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ประชาชนที่นับถือศาสนานั้นๆ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.38, σ = 0.56) อยู่ในระดับมาก และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรของท่านได้ ดำรงรักษาศาสนาโดยการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศาสนา ค่าเฉลี่ย (μ= 4.30, σ = 0.56) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.3 สรุปข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 4.10 สรุปข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การ

บริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	**ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์** 1.1 ควรเปิดรับฟังความคิดเห็นของบุคลกรและผู้ร่วมประชุมอย่างกว้างขวางโดยไม่แบ่งแยกการประชุม	7
2	**ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม** 2.1 ควรมีการนัดวันเวลาในการประชุมไว้อย่างชัดเจนและวางวาระการประชุมให้ชัดเจนเพื่อที่ทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการลงมติเพื่อที่จะได้เกิดพร้อมเพรียงกันประชุม	3
3	**ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ** 3.1 การที่จะตั้งกฎระเบียบหรือข้อบังคับ อื่นนอกเหนือจากก็ข้อบังคับเดิม ต้องให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือเพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความคิดและไม่ควรออกกฎข้อบังคับนอกเหนือจาก กฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ	2
4	**ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา** 4.1 ผู้บังคับบัญชา ควรรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรที่มีความรู้และมีประสบการณ์และผู้บังคับบัญชาต้องทำตนให้บุคลากรนับถือ	5
5	**ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี** 5.1 ไม่ควรแบ่งบทบาทหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นสตรีหรือบุรุษต้องมีความเท่าเทียมกันและควรมีการออกกฎเกณฑ์ในหน่วยงานไม่ให้ละเมิดสิทธิสตรี	9
6	**ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม** 6.1 ควรยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความหลากหลายศาสนาเพื่อความร่วมมือในการทำกิจกรรมและควรจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในทุก ๆ เดือน	2
7	**ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม** 7.1 ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน อารักขา ป้องกัน คุ้มครองทุกศาสนาอย่าเท่าเทียมกันและควรมีการจัดสรรงบประมาณในส่วนหนึ่งเพื่อที่จะทำนุบำรุงศาสนา	1

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี มีความถี่มากที่สุด คือ ไม่ควรแบ่งบทบาทหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นสตรีหรือบุรุษต้องมีความเท่าเทียมกันและควรมีการออกกฎเกณฑ์ในหน่วยงานไม่ให้ละเมิดสิทธิสตรี รองลงมา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ คือ ควรเปิดรับฟังความคิดเห็นของบุคลกรและผู้ร่วมประชุมอย่างกว้างขวางโดยไม่แบ่งแยกการประชุมควรแจ้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอแผนหรือขอแสดงความคิดเห็นก่อนการประชุมทุกครั้ง และด้านจัดให้อารักขาคุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม มีความถี่น้อยที่สุด คือ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน อารักขา ป้องกันคุ้มครองทุกศาสนาอย่าเท่าเทียมกันและควรมีการจัดสรรงบประมาณในส่วนหนึ่งเพื่อที่จะทำนุบำรุงศาสนา

4.4 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้สัมภาษณ์ในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย

ชื่อ	ตำแหน่ง	วันที่ให้สัมภาษณ์
1. นายประสิทธิ์ เรืองเนียม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์	18 กุมภาพันธ์ 2566
2. นายสุธี มณีสว่าง	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์	18 กุมภาพันธ์ 2566
3. นายชัชวาล ไพจิตร	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์	13 กุมภาพันธ์ 2566
4. นางสมใจ พรหมเมฆ	นักพัฒนาชุมชน	13 กุมภาพันธ์ 2566
5. นางสาวิตรี มุณีแนม	หัวหน้าสำนักปลัด	13 กุมภาพันธ์ 2566

ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

1. แนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์

นายประสิทธิ์ เรืองเนียม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ กล่าวว่า การทำงานขององค์กรหรือการทำงานร่วมกันในองค์กรจะต้องมีการพูดคุยพบปะหารือหรือปรึกษากันอยู่เสมอเพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ และได้มีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในองค์กรโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นได้มีการประชุมเป็นประจำเดือนทุก ๆ เดือน ทั้งในด้านผู้บริหารหรือส่วนงานราชการร่วมถึงพนักงานต่าง ๆ ควรมีการประชุมภายในแต่ละกองแต่ละหน่วยงานและมีการจัดตารางนัดการประชุมไว้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการประชุมสามัญหรือการประชุมวิสามัญก็ตามเพื่อทำความเข้าใจที่ดีต่อกันของบุคลากรทุกคนภายในองค์กร

นายสุธี มณีสว่าง ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ กล่าวว่า ควรมีการกำหนดวันเวลาในการที่จะประชุมไว้เป็นวาระ ๆ ไม่ว่าจะเป็นรายปี รายเดือนหรือหลายสัปดาห์ และควรมีการกำหนดหัวข้อในการประชุมไว้ล่วงหน้า เพื่อที่จะได้มีการแจ้งให้กับผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อที่จะได้ทราบทุกคนและให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการประชุมทุก ๆ ครั้ง

นายชัชวาล ไพจิตร ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ควรจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำทุกเดือน เพื่อที่จะได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ที่อาจเกิดขึ้นภายในองค์กรหรือแผนงานต่าง ๆ การประชุมประจำทุกเดือนนั้นเพื่อที่จะได้เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่และการประชุมร่วมกันเป็นประจำนั้นจะทำให้บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้ทราบถึงจุดประสงค์จุดมุ่งหมายขององค์กรและได้นำไปสู่การปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามหน้าที่ที่ตนได้รับผิดอยู่และการประชุมกันประจำนั้นจะได้สร้างความสามัคคีภายในองค์กรอีกด้วย

นางสมใจ พรหมเมฆ ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ กล่าวว่า ควรมีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้เป็นวัฒนธรรมขององค์กร ตามมาตรฐานทางจริยธรรม การประชุมประจำทุกเดือนนั้นเพื่อที่จะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและจะได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของงานแต่ละกอง/สำนัก เพื่อที่จะทำให้การทำงานมีความราบรื่นและเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ ด้านคุณธรรม ความโปร่งใส และได้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

นางสาวิตรี มุณีแนม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ กล่าวว่า ควรมีการประชุมหรือการทำงานร่วมกันภายในองค์กรเพื่อที่จะได้มีการปรึกษาหารือกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ควรที่จะมีการจัดประชุมบุคลากรอยู่เป็นประจำไม่ว่าจะเป็นการประชุมประจำปี ประชุมประจำเดือนหรือประชุมประจำสัปดาห์ เพื่อที่จะได้รับทราบปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานและจะได้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการประชุมกันอยู่ประจำนั้นดีเพื่อที่จะให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ควรมีการจัดประชุมเป็นประจำไม่ว่าจะเป็นรายปี รายเดือนหรือรายสัปดาห์เพราะการที่ได้มีการพูดคุยพบปะหารือกันอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในองค์กรจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นภายในองค์กรหรือแผนงานต่าง ๆ ของงานแต่ละกอง/สำนัก เพื่อที่จะทำให้งานเกิดความราบรื่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะการประชุมกันอยู่ประจำนั้นจะได้ทราบถึงจุดประสงค์จุดมุ่งหมายขององค์กรและได้นำไปสู่การปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบอยู่ ดังนั้นการประชุมกันเป็นประจำก็จะได้สร้างความสามัคคีภายในองค์กรและวัฒนธรรมขององค์กร

2. แนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม

นายประสิทธิ์ เรืองเนียม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นได้มีการออกกฎระเบียบกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับสำหรับการเข้าร่วมประชุมคือการลงชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมทุกครั้งและจะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและตรวจสอบในการประชุมทุกครั้ง รวมทั้งการเลิกประชุม การลงมติเห็นชอบร่วมกัน การมีส่วนร่วมภายในองค์กรเพื่อที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์เกิดความสามัคคีภายในองค์กรและกิจกรรมที่ ทำควรทำโดยพร้อมเพียงกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในองค์กร

นายสุธี มณีสว่าง ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะกำหนดสมัยประชุมประจำปีไว้ 4 ครั้ง ต่อปี เพื่อให้สมาชิกหรือพนักงานในองค์กร ได้นำปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ของประชาชนมาเสนอต่อที่ประชุม และสมาชิก ก็ยังสามารถที่จะข้อเสนอที่จะมีการประชุมวาระเร่งด่วนเพิ่มเติมได้อีกต่อที่ประชุม เพื่อที่จะได้การแก้ไขปัญหาตามความเดือดร้อนของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะให้สมาชิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อที่จะได้รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ และในการประชุมนั้นก็จะให้บุคลากรเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกันเพื่อที่ทำองค์กรได้เกิดความสามัคคีภายในองค์กร

นายชัชวาล ไพจิตร ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะออกหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมประชุมล่วงหน้าให้กับบุคลากรและพนักงานได้ทราบก่อนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 วัน เพื่อให้บุคลากรและพนักงานได้วางภาระหน้าที่ ไม่ให้ตรงเวลาประชุมประจำเดือนและจะแจ้งในที่ประชุมว่าการประชุมประจำเดือนจะเป็นการชี้แจง ข้อราชการตามภาระกิจอำนาจหน้าที่ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ต้องปฏิบัติหรือการวางแผนดำเนินโครงการกิจกรรมที่จะดำเนินการ ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรหรือพนักงานพร้อมเพรียงกันประชุม

นางสมใจ พรหมเมฆ ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นได้มีการทำหนังสือแจ้งเรียนในการที่จะเข้าประชุมและทำกิจที่ควรทำหรือทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายตามมติที่ประชุมและการเริ่มประชุมโดยพร้อมเพรียงกันโดยให้บุคลากรหรือพนักงานตรงต่อเวลา โดยการที่ได้วางวาระการประชุมโดยชัดเจนเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงและได้สรุปประเด็นสำคัญของแต่ละครั้งแต่ละเรื่อง และได้กำหนดการประชุมเนื้อหา โดยประกอบด้วยวัตถุประสงค์การประชุม วัน เวลา สถานที่ โดยแจ้งเรียนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ก่อนการประชุมเพื่อที่จะให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เตรียมตัว เพื่อที่จะเกิดความพร้อมเพรียงกันในการประชุมและมีการเลิกประชุมพร้อมกัน

นางสาวิตรี มุณีแนม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้จัดการประชุมแต่ละครั้ง จะนัดวันเวลาในการประชุม เพื่อให้บุคลากรหรือพนักงาน มาประชุมโดยพร้อมเพรียงกันและเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกันจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น เนื่องจากมติที่ประชุมเป็นมติที่ทุกคนให้การยอมรับ

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นได้มีการออกกฎระเบียบกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับสำหรับการเข้าร่วมประชุมคือการลงชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมทุกครั้งและจะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและตรวจสอบในการประชุมทุกครั้ง รวมทั้งการเลิกประชุม การลงมติเห็นชอบร่วมกันและการประชุมจะมีการทำหนังสือแจ้งเรียนในการที่จะเข้าประชุมและทำกิจที่ควรทำหรือทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายตามมติที่ประชุมและการเริ่มประชุมโดยพร้อมเพรียงกันโดยให้บุคลากรหรือพนักงานตรงต่อเวลา โดยการที่ได้วางวาระการประชุมโดยชัดเจน เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงและได้สรุปประเด็นสำคัญของแต่ละครั้งแต่ละเรื่อง และได้กำหนดการประชุมเนื้อหา โดยประกอบด้วยวัตถุประสงค์การประชุม วัน เวลา สถานที่ โดยแจ้งเรียนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ก่อนการประชุมเพื่อที่จะให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เตรียมตัว เพื่อที่จะเกิดความพร้อมเพรียงกันในการประชุมและมีการเลิกประชุมพร้อมเพรียงกัน

3. แนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ

นายประสิทธิ์ เรืองเนียม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือ ล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีหลักการยึดถือข้อปฏิบัติ และระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กร ตามกฎระเบียบ ตามพระราชบัญญัติที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็ไม่สามารถที่จะเลิกล้มกฎระเบียบหรือสิ่งที่ได้มีการบัญญัติไว้แล้วก็เพราะว่ากฎระเบียบนั้นเป็นไปตาม พ.ร.บ. สภาตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นไม่สามารถที่จะบัญญัติหรือเลิกล้มข้อบัญญัติหรือกฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรได้ตามความพอใจของตนเองหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ก็เพราะองค์การบริหารส่วน

ตำบลท่าโพธิ์ต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. สภาตำบล ตามหลักกฎหมายเพื่อให้เกิดความชอบธรรมหรือตามหลักธรรมาภิบาล

นายสุธี มณีสว่าง ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมเมื่อจำเป็นต้องแก้ไขกฎระเบียบขององค์กรโดย หลักการมีส่วนร่วมนั้น เพื่อที่จะใช้ในการระดมความคิดเห็น จากบุคลากรในหลาย ๆ ด้านก็เพื่อที่จะได้เปิดโอกาสให้กับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ทุกท่านได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและจะได้หาวิธีการหรือแนวทางในการที่จะสร้างกฎระเบียบต่าง ๆร่วมกันภายในองค์กร

นายชัชวาล ไพจิตร ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ปฏิบัติงานราชการที่ระเบียบกฎหมายให้อำนาจไว้เช่น พ.ร.บ. สภาตำบลและ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ร.บ. บริหารงานบุคคล พ.ร.บ.สาธารณสุข เป็นต้น และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็สามารถที่จะออกกฎระเบียบหรือข้อบัญญัติเพื่อบังคับใช้ภายในเขตตำบลได้ด้วยแต่ต้องเป็นไปตามขอบเขตของกฎหมาย ที่กำหนดไว้ เช่น ข้อบัญญัติกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ข้อบัญญัติการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะดำเนินการสิ่งใดต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้ กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้หรือข้อบัญญัติที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ประกาศใช้ไว้นานแล้วอาจมีกฎหมายใหม่ออกมาก็ต้องมีการแก้ไขข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรภายในองค์กรและได้มีการตั้งคณะกรรมการพิจาราณายกร่างข้อบัญญัติ ก็เพราะบุคลากรเป็นผู้ถูกบังคับใช้ตามข้อบัญญัติที่ประกาศใช้จึงต้องฟังความคิดเห็นต่าง ๆ จากบุคลากรแล้วนำมาพิจารณายกร่าง

นางสมใจ พรหมเมฆ ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการวางกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆโดยได้ยึดหลักการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ข้อ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

นางสาวิตรี มุณีแนม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและพ.ร.บ. กระจายอำนาจ ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบของกฎหมายและหนังสือสั่งการต่าง ๆ หากไม่สามารถดำเนินการตามระเบียบของกฎหมายได้จะต้องทำการขอยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบตั้งผู้มีอำนาจต่อไป

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีหลักการยึดถือข้อปฏิบัติและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรตามกฎระเบียบ ตามพระราชบัญญัติที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็ไม่สามารถที่จะเลิกล้มกฎระเบียบหรือสิ่งที่ได้มีการบัญญัติไว้แล้วก็เพราะว่ากฎระเบียบนั้นเป็นไปตาม พ.ร.บ. สภาตำบล แต่เมื่อจำเป็นต้องแก้ไขกฎระเบียบขององค์กรก็สามารถทำได้ต้องเป็นไปตามขอบเขตของกฎหมาย ที่กำหนดไว้ การแก้ไขข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากและเปิดโอกาสให้กับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ทุกท่านได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นจะได้หาวิธีการหรือแนวทางในการที่จะสร้างกฎระเบียบต่าง ๆร่วมกันภายในองค์กรเมื่อบุคลากรภายในองค์กรมีความเห็นชอบในการที่จะแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ก็จะมีการตั้งคณะกรรมการพิจารณายกร่างข้อบัญญัติ เพราะบุคลากรเป็นผู้ถูกบังคับใช้ตามข้อบัญญัติที่ประกาศใช้จึงต้องฟังความคิดเห็นต่าง ๆ จากบุคลากรแล้วนำมาพิจารณายกร่าง

4. แนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

นายประสิทธิ์ เรืองเนียม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการที่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา กล่าวว่า การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ในด้านการที่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชานั้นบุคลากรทุกท่าน ได้มีแนวทางในการปฏิบัติงานภายในองค์กรโดยยึดหลักการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างเคร่งครัด คือคือการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยการปฏิบัติงานนั้นจะมีความเคารพผู้บังคับบัญชาเมื่อได้มอบหมาย ด้วยความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียรและให้ความเคารพเชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเสมอ โดยการใช้หลักของธรรมาภิบาลในข้อที่ว่าหลักคุณธรรม เพราะการเคารพผู้บังคับบัญชานั้น จะสอดคล้องและสามารถนำมาใช้ร่วมกันภายในการปฏิบัติงานและทำให้บุคลากรไม่ว่าจะเป็นข้าราชการหรือพนักงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีกฎระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการเคารพเชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดีและจะเกิดความสามัคคีภายในองค์กร

นายสุธี มณีสว่าง ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการที่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา กล่าวว่า บุคลากรหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ทุกคนมีความเคารพต่อผู้ใหญ่และผู้ทรงคุณวุฒิในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์และมีการยอมรับคำแนะนำของผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้ใหญ่ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องสมควรรับฟัง เพื่อให้บรรลุภารกิจที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้ด้วยความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร เคารพและเชื่อฟังให้เกียรติผู้บังคับบัญชา ทำให้บุคลากรไม่ว่าจะเป็นพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ มีระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเคารพ

นายชัชวาล ไพจิตร ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการที่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ เป็นราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีกฎหมายกำหนดโครงสร้างการบริหารภายในองค์กร ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหาร คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกฯบริหารส่วนตำบล และเลขานุการ และฝ่ายราชการ คือพนักงานส่วนตำบล ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา ของฝ่ายบริหาร พนักงานส่วนตำบลจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งฝ่ายบริหาร นำเอานโยบายที่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแถลงไว้ต่อสภามาจัดทำเป็น โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ทั้งด้านสาธารณูปโภค สาธารณสุข คุณภาพชีวิตเป็นต้น บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะให้ความเคารพนับถือผู้บังคับบัญชาตามลำดับ ชแต่หากเป็นผู้อาวุโสกว่าก็จะให้เกียรติกันก็เพราะมีวัยวุฒิและมีประสบการณ์มากกว่า

นางสมใจ พรหมเมฆ ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการที่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา กล่าวว่า มีการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยชอบธรรมและโดยชอบด้วยกฎหมายทางราชการโดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ทางราชการหรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะต้องเสนอความคิดเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่ง

นางสาวิตรี มุณีแนม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการที่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์เป็นผู้กำหนดนโยบาย และมีอำนาจสูงสุดในการบริหารงานมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบล จะให้เกียรติให้ความเคารพและปฏิบัติตามคำสั่งคำแนะนำของผู้บังคับบัญชาหากเป็นคำสั่งตามอำนาจหน้าที่และเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ บุคลากรจะให้ความเคารพและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเสมอ

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นบุคลากรทุกท่านได้มีแนวทางในการปฏิบัติงานภายในองค์กรโดยยึดหลักการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างเคร่งครัด คือคือการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยการปฏิบัติงานนั้นจะมีความเคารพผู้บังคับบัญชาเมื่อได้มอบหมาย ด้วยความซื่อสัตย์ เชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเสมอโดยมีการใช้หลักของธรรมาภิบาลมาใช้เพราะการเคารพผู้บังคับบัญชานั้นจะสอดคล้องและสามารถนำมาใช้ร่วมกันภายในการปฏิบัติงานและทำให้บุคลากร ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการหรือพนักงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีกฎระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการเคารพเชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดีจะทำให้เกิดความสามัคคีภายในองค์กร

5. แนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี

นายประสิทธิ์ เรืองเนียม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการบริหารงานต่าง ๆ ภายในองค์กร หรือการเข้ามามีบทบาทในตำแหน่งสำคัญทุกภาคส่วนเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นจะมีบุคลากรที่เป็นสตรีและมีบทบาทเป็นอย่างมาก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ให้ความเคารพสตรีที่ได้มีตำแหน่งบทบาทหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ในสัดส่วนที่เท่าเทียมกับผู้ชายและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้คุ้มครองสตรีโดยชอบธรรมตามกฎหมาย

นายสุธี มณีสว่าง ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี กล่าวว่า ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีสายงานบริหารภายในองค์กรตามตำแหน่งหน้าที่ โดยมีสตรีเป็นหัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ ในการบริหารงานขององค์กรและในส่วนการคุ้มครองสตรีก็มีกฎหมายระเบียบคุ้มครองอยู่แล้วและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีการคุ้มครองสตรีตามกฎหมาย

นายชัชวาล ไพจิตร ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์เป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้กับทุกเพศเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบที่วางไว้และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะเห็นได้จากสัดส่วนของบุคลากรใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะพบว่ามีสตรีในสัดส่วนที่มากกว่าบุรุษซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะมอบหมายภารกิจที่เหมาะสมกับเพศเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นได้รับความคุ้มครองสตรีตามกฎหมายทุกประการ

นางสมใจ พรหมเมฆ ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี กล่าวว่า ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในองค์กร เนื่องจากสภาพของบทบาทความเป็นผู้นำของสตรีในการพัฒนาสังคม สตรีมีจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคมและมีความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครอง ทำให้สังคมยอมรับบทบาทสตรีมากขึ้น และในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็ได้มีการคุ้มครองสตรีและและได้เปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาทต่าง ๆ ที่เท่าเทียมกับผู้ชาย

นางสาวิตรี มุณีแนม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการเปิดโอกาสให้สตรี มีส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์กรที่เท่าเทียมกับเพศชายโดยได้เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาทต่าง ๆ ภายในองค์กรและเปิดโอกาสให้สตรีมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ โดยเท่าเทียมกับผู้ชายและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็ได้มีการคุ้มครองสตรีโดยชอบตามกฎหมาย

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการบริหารงานต่างๆภายในองค์กร หรือการเข้ามามีบทบาทในตำแหน่งสำคัญทุกภาคส่วน เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้กับทุกเพศที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบที่วางไว้และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะเห็นได้จากสัดส่วนของบุคลากรใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะพบว่ามีสตรีในสัดส่วนที่มากกว่าบุรุษซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะมอบหมายภารกิจที่เหมาะสมกับเพศเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นได้รับความคุ้มครองสตรีตามกฎหมายทุกประการ

6. แนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

นายประสิทธิ์ เรืองเนียม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเท่าโพธิ์ นั้นได้มีนโยบายหรือโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นอยู่แล้วโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นได้มีการปลูกจิตสำนึก ให้กับเด็กและคนรุ่นหลังให้เกิดความรักท้องถิ่นของตัวเอง เช่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศาสนาทุกศาสนา เช่นในศาสนาพุทธก็จะมีประเพณีสารเดือนสิบและประเพณีชักพระโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ก็จะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในทุก ๆ ด้าน

นายสุธี มณีสว่าง ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ปี โดยให้การสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมในด้านใดก็ตาม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ก็จะส่งเสริม เช่นการส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรม มโนราแก่เด็กในชุมชนและได้จัดสืบสานประเพณี เช่น การลอยกระทง ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ทุก ๆ ปี

นายชัชวาล ไพจิตร ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการส่งเสริมและรักษาประเพณีวัฒนธรรมของตำบลไว้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดสรรงบประมาณโดยการอุดหนุนให้กับ

องค์กรต่างๆภายในตำบลเพื่อให้จัดกิจกรรม ประเพณีเช่นการจัดทำเรือพระ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ การจัดประเพณีลอยกระทง ซึ่งจะสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนรู้สึกห่วงแหนประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม และได้สืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นสู่รุ่น

นางสมใจ พรหมเมฆ ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ มีการส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรมและมีการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามพระราชบัญญัติสภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลประชาชนตามโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ โดยด้านที่จะดูแลด้านศาสนาศิลปะวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีภารกิจส่งเสริมปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนได้เกิดความรักในท้องถิ่นอยู่เสมอ

นางสาวิตรี มุณีแนม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นมีแนวทางในการส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นโดย มีการปลุกจิตสำนึกให้กับประชาชนเกิดความรักในท้องถิ่นของตนเอง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้ดำเนินการต่าง ๆ เช่น ประเพณีลากพระ ประเพณีสารเดือนสิบ การแห่เทียนพรรษา เพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นศูนย์รวมใจของคนในชุมชนและเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการส่งเสริมและรักษาประเพณีวัฒนธรรมของตำบลไว้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดสรรงบประมาณโดยการอุดหนุนให้กับองค์กรต่าง ๆ ภายในตำบลเพื่อให้จัดกิจกรรม และได้มีนโยบายหรือโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นอยู่แล้วโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นได้มีการปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กและคนรุ่นหลังให้เกิดความรักท้องถิ่นของตัวเอง เช่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศาสนาทุกศาสนา เช่นในศาสนาพุทธก็จะมีประเพณีสารเดือนสิบและประเพณีชักพระโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ก็จะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในทุก ๆ ด้าน

7. แนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม

นายประสิทธิ์ เรืองเนียม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีนโยบายในการที่จะคุ้มครองและป้องกันดำรงรักษาพระพุทธศาสนา ให้คงอยู่ตลอดไปโดยการที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะด้วยการถวายปัจจัยสี่ให้แก่พระภิกษุ ภายในเขตตำบลและการสนับสนุนงบประมาณในการที่ให้กับพระสงฆ์ในตำบลได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลได้สมทบทุนกับวัดเพื่อที่จะจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ก็ยังได้มีการปลูกจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมกิจกรรมในต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา เช่นการ

สนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ให้เป็นโรงเรียนวิถีพุทธ

นายสุธี มณีสว่าง ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีจัดอารักขา คุ้มครอง และการดำรงรักษาศาสนาไว้ เพราะในทุก ๆ ปี องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านศาสนาทุกๆปี เช่นศาสนาพุทธ ก็ได้มีร่วมในกิจกรรมเข้าพรรษา กิจกรรมชักพระ กิจกรรมสารเดือนสิบของชาวพุทธ และในส่วนของศาสนาอิสลาม ก็ได้จัดสรรงบประมาณในการจัดอบรมความรู้ด้านศาสนาอิสลามเป็นประจำทุก ๆ ปี

นายชัชวาล ไพจิตร ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์มีประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีทั้งนับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ดังนั้นฝ่ายบริหารจึงให้ความสำคัญในการคุ้มครองดำรงรักษาศาสนาที่ประชาชนนับถือ ด้วยการจัดทำโครงการให้ประชาชนแต่ละศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้ในศาสนาที่ตนนับถือทั้งในการจัดพิธี ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน การอ่านคัมภีร์อัลกุรอ่านก่อนจัดพิธีสุนัตหมู่ในศาสนาอิสลาม ในส่วนศาสนาพุทธ ก็จะมีการหล่อเทียนพรรษา เพื่อที่จะนำไปถวายวัด หรือสำนักสงฆ์ในพื้นที่ และยังมีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเยาวชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์มีจุดมุ่งให้การส่งเสริมสนับสนุนและทำนุบำรุงศาสนาให้ดำรงอยู่ตลอดไป

นางสมใจ พรหมเมฆ ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการน้อมนำกระแสพระราชดำรัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการดำเนินงาน ส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพและมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้บรรลุเป้าหมาย ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและนำหลักคำสอนทางศาสนาไปปฏิบัติได้อย่างมีความสุขในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติศาสนาพิธีให้ถูกต้อง ศาสนสถาน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ก็ได้มีการทำนุบำรุงและจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม ได้มีการพัฒนาให้เป็นอีกแหล่งเรียนรู้ด้านศาสนาและส่งเสริมคุณธรรมของชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ก็ได้มีการคุ้มครองปกป้องและดำรงรักษาศาสนาไว้ด้วยการจัดสรรงบประมาณ เพื่อที่จะนำไปทำนุบำรุงศาสนา

นางสาวิตรี มุณีแนม ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์มีแนวทางในการ คุ้มครองปกป้องและดำรงรักษาศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป โดยการจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตร ข้าวสารอาหารแห้ง ในเทศกาลวันสำคัญ ๆ เช่นวันแม่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรเพื่อปลูกฝังให้กับเยาวชน เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ก็ได้มี

การสนับสนุนเพื่อที่จะดำรงรักษาศาสนาทุก ๆ ศาสนา ด้วยการจัดสรรงบประมาณให้กับทุก ๆ ศาสนาภายในตำบลเพื่อที่จะได้นำปัจจัยไปทำนุบำรุงศาสนาของตน

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีนโยบายในการที่จะคุ้มครองและป้องกันดำรงรักษาพระพุทธศาสนา ให้คงอยู่ตลอดไปโดยการที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะด้วยการถวายปัจจัยสี่ให้แก่วัดภายในเขตตำบลและการสนับสนุนงบประมาณให้กับพระสงฆ์ในเขตตำบลได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านศาสนาทุก ๆ ปี เช่น ศาสนาพุทธ ก็ได้มีร่วมในกิจกรรมเข้าพรรษา กิจกรรมชักพระ กิจกรรมสารเดือนสิบของชาวพุทธ และในส่วนของศาสนาอิสลาม ก็ได้จัดสรรงบประมาณในการจัดอบรมความรู้ด้านศาสนาอิสลามเป็นประจำทุก ๆ ปี

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี (Mixed Methods) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาหลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา คนจำนวน 82 คน ซึ่งผู้วิจัยทำการสำรวจ (Survey Research) และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งสามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 53.66 และรองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46.34 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 40.24 รองลงมาอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 31.71 รองลงมาอายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.29 และอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.76 ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 63.41 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา / ปวช. จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51 และรองลงมาคืออนุปริญญา / ปวส. จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.54 และประถมศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.54 ตำแหน่ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งข้าราชการ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 36.59 รองลงมาคือ พนักงานจ้าง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 32.93 รองลงมาคือ ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.85 และลูกจ้างประจำ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.63 รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000-15,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 43.90 รองลงมาคือรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83 รองลงมารายได้ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป

จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51 และรายได้ตั้งแต่ 15,000 - 20,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.76

5.1.2 การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยรวม

การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย (μ= 4.40, σ = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาค่าเฉลี่ย (μ= 4.76, σ = 0.38) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ค่าเฉลี่ย (μ= 4.53, σ = 0.43) อยู่ในระดับมากที่สุดและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.01, σ = 0.60) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ มีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ท่านได้มีส่วนในการประชุมภายในองค์กรอยู่ประจำ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.15, σ = 0.76) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ท่านได้มีการประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.09, σ = 0.74) อยู่ในระดับมาก และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในองค์อยู่เป็นประจำ ค่าเฉลี่ย (μ= 3.88, σ = 0.81) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ท่านได้ให้ความสำคัญในการประชุมขององค์กรอันดับแรกเสมอ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.55, σ = 0.61) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ท่านไม่เคยละทิ้งการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควร ค่าเฉลี่ย (μ= 4.54, σ = 0.63) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้มีการลงมติเห็นชอบในการประชุมโดยพร้อมเพรียง ค่าเฉลี่ย (μ= 4.15, σ = 0.83) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่านถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นบรรทัดฐานในการบริหารงาน ค่าเฉลี่ย (μ= 4.56, σ = 0.61) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ขัดต่อระเบียบเดิมขององค์กร ค่าเฉลี่ย (μ= 4.52, σ = 0.63) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ค่าเฉลี่ย (μ= 4.29, σ = 0.78) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ค่าเฉลี่ย (μ= 4.82, σ = 0.42) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเสมอมาเมื่อได้รับคำสั่ง ค่าเฉลี่ย (μ= 4.80, σ = 0.40) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้ให้ ความเคารพคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ค่าเฉลี่ย (μ= 4.62, σ = 0.66) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

5. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่าน ให้การคุ้มครองสิทธิสตรีโดยชอบตามกฎหมาย ค่าเฉลี่ย (μ= 4.57, σ = 0.57) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ องค์กรของท่าน ให้การยอมรับผู้บังคับบัญชาที่เป็นสตรี ค่าเฉลี่ย (μ= 4.55, σ = 0.63) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรของท่าน เปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาทหน้าที่ในองค์กร ค่าเฉลี่ย (μ= 4.51, σ = 0.55) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

6. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่านได้รักษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย (μ= 4.38, σ = 0.66) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ องค์กรของท่าน ได้มีการปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง ค่าเฉลี่ย (μ= 4.32, σ = 0.65) อยู่ในระดับมาก และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ค่าเฉลี่ย (μ= 4.28, σ = 0.61) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

7. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่านได้ ปกป้องและคุ้มครองศาสนาโดยการทำนุบำรุงศาสนาด้วยปัจจัยสี่ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.48, σ = 0.57) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ องค์กรของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยนำหลักของศาสนามาใช้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ประชาชนที่นับถือศาสนานั้น ๆ ค่าเฉลี่ย (μ= 4.38, σ = 0.56) อยู่ในระดับมาก และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรของท่านได้ ดำรงรักษาศาสนาโดยการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศาสนา ค่าเฉลี่ย (μ= 4.30, σ = 0.56) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

5.1.3 ข้อเสนอแนะการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็นดังนี้

1. ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ต้องให้การประชุมทุกครั้งควรแจ้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอแผนหรือขอแสดงความคิดเห็นก่อนการประชุมทุกครั้งและควรเปิดรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและผู้ร่วมงานอย่างกว้างขวางโดยไม่แบ่งแยกและควรมีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

2. ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ต้องการให้มีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประชุมเพื่อที่จะสะดวกในการประชุมและจะได้พร้อมเพรียงและควรมีการนัดวันเวลาในการประชุมให้อย่างชัดเจนและวางวาระการประชุมให้ชัดเจนเพื่อที่ทุกคนจะได้มีส่วนร่วม ในการลงมติเพื่อที่จะพร้อมเพรียงกันประชุม

3. ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ต้องให้การบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ เพื่อที่จะแก้ไขกฎหรือข้อบังคับที่จะตั้งกฎระเบียบหรือข้อบังคับอื่นนอกเหนือจากก็บังคับเดิมและไม่ควรออกกฎข้อบังคับนอกเหนือจาก กฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

4. ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ต้องการผู้บังคับบัญชาควรรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรที่มีความรู้และมีประสบการณ์และบังคับบัญชาต้องทำตนให้บุคลากรนับถือ

5. ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ต้องการให้ มีการออกกฎเกณฑ์ในหน่วยงานไม่ให้ละเมิดสิทธิสตรีและไม่ควรแบ่งบทบาทหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นสตรีหรือบุรุษต้องมีความเท่าเทียมกัน

6. ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ต้องการให้ มีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความหลากหลายศาสนาเพื่อความร่วมมือในการทำกิจกรรมและควรจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในทุก ๆ เดือนเพื่อที่จะปลูกฝังให้แก่เยาวชนเพื่อที่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีประจำปีของแต่ละท้องถิ่นไว้

7. ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุน อารักขาคุ้มครอง ป้องกันทุกศาสนาอย่าเท่าเทียมกันและควรมีการจัดสรรงบประมาณในส่วนหนึ่งเพื่อที่จะทำนุบำรุงศาสนา

สรุปผลเชิงคุณภาพ

1. ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ การจัดประชุมเป็นประจำไม่ว่าจะเป็นรายปี รายเดือนหรือรายสัปดาห์เพราะการที่ได้มีการพูดคุยพบปะหารือกันอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในองค์กรจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นภายในองค์กรหรือแผนงานต่าง ๆ ของงานแต่ละกอง/สำนัก เพื่อที่จะทำให้งานเกิดความราบรื่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะการประชุมกันอยู่ประจำนั้นจะได้ทราบถึงจุดประสงค์จุดมุ่งหมายขององค์กรและได้นำไปสู่การปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบอยู่ ดังนั้นการประชุมกันเป็นประจำก็จะได้สร้างความสามัคคีภายในองค์กรและวัฒนธรรมขององค์กร

2. ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นได้มีการออกกฎระเบียบกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับสำหรับการเข้าร่วมประชุมคือการลงชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมทุกครั้งและจะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและตรวจสอบในการประชุมทุกครั้ง รวมทั้งการเลิกประชุม การลงมติเห็นชอบร่วมกันและการประชุมจะมีการทำหนังสือแจ้งเรียนในการที่จะเข้าประชุมและทำกิจที่ควรทำหรือทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายตามมติที่ประชุมและการเริ่มประชุมโดยพร้อมเพรียงกันโดยให้บุคลากรหรือพนักงานตรงต่อเวลาโดยการที่ได้วางวาระการประชุมโดยชัดเจน เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงและได้สรุปประเด็นสำคัญของแต่ละครั้งแต่ละเรื่อง และได้กำหนดการประชุมเนื้อหา โดยประกอบด้วยวัตถุประสงค์การประชุม วัน เวลา สถานที่ โดยแจ้งเรียนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ก่อนการประชุมเพื่อที่จะให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เตรียมตัว เพื่อที่จะเกิดความพร้อมเพรียงกันในการประชุมและมีการเลิกประชุมพร้อมเพรียงกัน

3. ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีหลักการยึดถือข้อปฏิบัติและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรตามกฎระเบียบ ตามพระราชบัญญัติที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็ไม่สามารถที่จะเลิกล้มกฎระเบียบหรือสิ่งที่ได้มีการบัญญัติไว้แล้วก็เพราะว่ากฎระเบียบนั้นเป็นไปตาม พ.ร.บ. สภาตำบล แต่เมื่อจำเป็นต้องแก้ไขกฎระเบียบขององค์กรก็สามารถทำได้ต้องเป็นไปตามขอบเขตของกฎหมาย ที่กำหนดไว้ การแก้ไขข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากและเปิดโอกาสให้กับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ทุกท่านได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นจะได้หาวิธีการหรือแนวทางในการที่จะสร้างกฎระเบียบต่าง ๆ ร่วมกันภายในองค์กรเมื่อบุคลากรภายในองค์กรมีความเห็นชอบในการที่จะแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ก็จะมีการตั้งคณะกรรมการพิจาราณายกร่างข้อบัญญัติ เพราะบุคลากรเป็นผู้ถูกบังคับใช้ตามข้อบัญญัติที่ประกาศใช้จึงต้องฟังความคิดเห็นต่าง ๆ จากบุคลากรแล้วนำมาพิจารณายกร่าง

4. ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นบุคลากรทุกท่าน ได้มีแนวทางในการปฏิบัติงานภายในองค์กรโดยยึดหลักการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างเคร่งครัด คือการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยการ

ปฏิบัติงานนั้นจะมีความเคารพผู้บังคับบัญชาเมื่อได้มอบหมาย ด้วยความซื่อสัตย์ เชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเสมอโดยมีการใช้หลักของธรรมาภิบาลมาใช้เพราะการเคารพผู้บังคับบัญชานั้นจะสอดคล้องและสามารถนำมาใช้ร่วมกันภายในการปฏิบัติงานและทำให้บุคลากร ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการหรือพนักงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีกฎระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่โดยการเคารพ เชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดีจะทำให้เกิดความสามัคคีภายในองค์กร

5. ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการบริหารงานต่าง ๆ ภายในองค์กร หรือการเข้ามามีบทบาทในตำแหน่งสำคัญทุก ๆ ภาคส่วนเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้กับทุกเพศที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบที่วางไว้และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะเห็นได้จากสัดส่วนของบุคลากรใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะพบว่ามีสตรีในสัดส่วนที่มากกว่าบุรุษซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะมอบหมายภารกิจที่เหมาะสมกับเพศเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพสูงสุดการบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นได้รับความคุ้มครองสตรีตามกฎหมายทุกประการ

6. ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการส่งเสริมและรักษาประเพณีวัฒนธรรมของตำบลไว้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดสรรงบประมาณโดยการอุดหนุนให้กับองค์กรต่าง ๆ ภายในตำบลเพื่อให้จัดกิจกรรม และได้มีนโยบายหรือโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นอยู่แล้วโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นได้มีการปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กและคนรุ่นหลังให้เกิดความรักท้องถิ่นของตัวเอง เช่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศาสนาทุกศาสนาเช่นในศาสนาพุทธก็จะมีประเพณีสารเดือนสิบและประเพณีชักพระโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในทุก ๆ ด้าน

7. ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีนโยบายในการที่จะคุ้มครองและป้องกันดำรงรักษาพระพุทธศาสนา ให้คงอยู่ตลอดไปโดยการที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะด้วยการถวายปัจจัยสี่ให้แก่วัดภายในเขตตำบลและการสนับสนุนงบประมาณให้กับพระสงฆ์ในเขตตำบลได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านศาสนาทุก ๆ ปี เช่น ศาสนาพุทธ ก็ได้มีร่วมในกิจกรรมเข้าพรรษา กิจกรรมชักพระ กิจกรรมสารเดือนสิบของชาวพุทธ และในส่วนของศาสนาอิสลาม ก็ได้จัดสรรงบประมาณในการจัดอบรมความรู้ด้านศาสนาอิสลามเป็นประจำทุก ๆ ปี

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีการบริหารจัดการองค์กรโดยการยึดหลักของการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหาร และได้นำหลักธรรมภิบาลมาประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระขจรศักดิ์ กิตฺติวุฑฺโฒ** ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยรวมพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง อยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษา หารือ ประสานงานภายในองค์กรอยู่เป็นประจำและได้มีพูดคุยกับบุคลากรภายในองค์อยู่เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวิริยะ จิรธมโม** ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ส่วน ด้านมีความเคารพต่อสถานที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า ท่านได้มีส่วนในการประชุมภายในองค์กรอยู่ประจำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรภายในองค์กรมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในองค์กร เพื่อที่ได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและหาวิธีแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นายชัชวาล ไพจิตร** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ควรจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำทุกเดือน เพื่อที่จะได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ที่อาจเกิดขึ้นภายในองค์กรหรือแผนงานต่าง ๆ การประชุมประจำทุกเดือนนั้นเพื่อที่จะได้เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในองค์อยู่เป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรภายในองค์กรให้ความสำคัญในการแสวงหาวิธีแก้ปัญหาในส่วนงานของตนโดยการถามไถ่ปรึกษาขอความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงาน ในกองงานของตน ซึ่งจะมีการประชุมย่อยในกองงานนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็น **นายประสิทธิ์ เรืองเนียม** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้บริหารหรือส่วนงานราชการร่วมถึงพนักงานต่าง ๆ

ควรมีการประชุมภายในแต่ละกองแต่ละหน่วยงานและมีการจัดตารางนัดการประชุมไว้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการประชุมสามัญหรือการประชุมวิสามัญก็ตามเพื่อทำความเข้าใจที่ดีต่อกันของบุคลากรทุกคนภายในองค์กร

2. ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้ให้ความสำคัญในการประชุมและเข้าร่วมประชุมตามเวลาที่กำหนดไม่ละทิ้งการประชุมโดยเข้าประชุมพร้อมเพรียงกันและได้ให้บุคลากรได้ลงมติเห็นชอบในการประชุมอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระขจรศักดิ์ กิตฺติวุฑฺโฒ** ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยรวมพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า ท่านได้ให้ความสำคัญในการประชุมขององค์กรอันดับแรกเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายได้ว่า บุคลากรภายในองค์กรสามารถจัดระดับความสำคัญ โดยเริ่มต้นที่การประชุมเป็นอันดับแรก ซึ่งการประชุมในแต่ละครั้งจะมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า เพื่อให้บุคลากรได้วางแผนการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นายชัชวาล ไพจิตร** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า หน่วยงานจะออกหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมประชุมล่วงหน้าให้กับบุคลากรและพนักงานได้ทราบก่อนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 วัน เพื่อให้บุคลากรและพนักงานได้วางแผนภาระงานได้ถูกต้อง

2.2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า ท่านได้มีการลงมติเห็นชอบในการประชุมโดยพร้อมเพรียง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากรในองค์กรได้มีส่วนในการแก้ไขปัญหาโดยการลงมติพร้อมเพรียงกัน เพื่อหาข้อสรุปในการปฏิบัติงานร่วมกัน นำมาซึ่งความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นายประสิทธิ์ เรืองเนียม** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า การมีส่วนร่วมในการลงมติเห็นชอบร่วมกันภายในองค์กรจะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรภายในองค์กร

3. ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ไม่ได้ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้ถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นบรรทัดฐานในการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวิริยะ จิรธมโม** ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ส่วนด้านมีความเคารพต่อสถานที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า องค์กรของท่าน ถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นบรรทัดฐานในการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ กำเกณฑ์อย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดความไม่ชอบธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นายประสิทธิ์ เรืองเนียม** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีหลักการยึดถือข้อปฏิบัติ และระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรตามกฎระเบียบ ตามพระราชบัญญัติที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

3.2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ไม่ออกกฎระเบียบตามอำเภอใจ แต่ต้องมีการประชุมขอความคิดเห็นและลงมติจากบุคลากรหรือประชาชนก่อนการประกาศใช้ ภายใต้กฎหมายที่ให้อำนาจไว้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นายชัชวาล ไพจิตร** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ปฏิบัติงานราชการที่ระเบียบกฎหมายให้อำนาจไว้เช่น พรบ. สภาตำบลและพรบ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พรบ. บริหารงานบุคคล พรบ.สาธารณสุข เป็นต้น และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็สามารถที่จะออกกฎระเบียบหรือข้อบัญญัติเพื่อบังคับใช้ภายในเขตตำบลได้ด้วยแต่ต้องเป็นไปตามขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดไว้

4. ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้ให้ความเคราพคำสั่งของผู้บังคับเสมอเมื่อได้รับคำสั่งและจะปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความซื้อสัตย์ ขยันหมั่นเพียรและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนุวัฒน์ ศรีษะเกษ** ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน : กรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า (1) ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ด้านพร้อมเพรียงในการประชุม มาประชุม เลิกประชุมและทำภารกิจอื่น ๆ ให้พร้อมกันอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติหรือล้มเลิกข้อบัญญัติต่าง ๆ อยู่ในระดับ มากที่สุด (4) ด้านเคารพนับถือผู้บังคับบัญชา และรับฟังคำแนะนำจากท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด (5) ด้านไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี อยู่ในระดับมากที่สุด (6) ด้านเคารพสักการะปูชนียสถานปูชนียวัตถุและรูปเคารพต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด (7) ด้านให้ความคุ้มครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและนักบวชอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด

4.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า ท่านได้ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและนโยบายขององค์กรเพื่อให้บรรลุภารกิจที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นายสุธี มณีสว่าง** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า การยอมรับคำแนะนำของผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้ใหญ่ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องสมควรรับฟัง เพื่อให้บรรลุภารกิจที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้ด้วยความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร เคารพและเชื่อฟังให้เกียรติ

ผู้บังคับบัญชา ทำให้บุคลากรไม่ว่าจะเป็นพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ มีระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเคารพ

4.2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า ท่านได้ให้ความเคารพคำสั่งของผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายได้ว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีระเบียบการปฏิบัติงานข้าราชการ และแบบแผนในการปฏิบัติงานภายในองค์กรวางไว้อยู่แล้ว จึงทำให้พนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพื่อให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นางสาวิตรี มุณีแนม** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์เป็นผู้กำหนดนโยบาย และมีอำนาจสูงสุดในการบริหารงานมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลจะให้เกียรติให้ความเคารพและปฏิบัติตามคำสั่งคำแนะนำของผู้บังคับบัญชา หากเป็นคำสั่งตามอำนาจหน้าที่และเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ บุคลากรจะให้ความเคารพและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเสมอ

5. ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการให้เกียรติสตรีและเพศอื่นนเท่าเทียมกันโดยดให้ความเคราพไม่ว่าจะเป็นเพศใดเป็นผู้บริหารแลยังได้เปิดโดยการใหสตรีได้มีบทบาทหน้าที่ในองค์กรโดยมีการยอมรับผู้บังคับบัญชาที่เป็นสตรีและยังให้การคุ้มครองสิทธิสตรีโดยชอบตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระขจรศักดิ์ กิตฺติวุฑฺโฒ** ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยรวมพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง อยู่ในระดับมากทุกด้าน

5.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า องค์กรของท่านให้การคุ้มครองสิทธิสตรีโดยชอบตามกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้การเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมและบริหารภายในองค์กรโดยมีบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กร ในสัดส่วนที่สมเหตุสมผลและได้รับความคุ้มครองโดยชอบธรรมตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นางสาวิตรี มุณีแนม** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการเปิดโอกาสให้สตรี มีส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์กรที่เท่าเทียมกับเพศชายโดยได้เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาทต่าง ๆ ภายในองค์กรและเปิดโอกาสให้สตรีมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ โดยเท่าเทียมกับผู้ชายและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็ได้มีการคุ้มครองสตรีโดยชอบตามกฎหมาย

5.2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า คือ องค์กรของท่านเปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาทหน้าที่ในองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้ การเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมและบริหารภายในองค์กรโดยมีบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ภายในองค์กรในสัดส่วนเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นางสมใจ พรหมเมฆ** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในองค์กรเนื่องจากสภาพของบทบาทความเป็นผู้นำของสตรีในการพัฒนาสังคม สตรีมีจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคมและมีความรู้

ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครอง ทำให้สังคมยอมรับบทบาทสตรีมากขึ้น และในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็ได้มีการคุ้มครองสตรีและและได้เปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาทต่าง ๆ ที่เท่าเทียมกับผู้ชาย

6. ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการส่งเสริม ฟื้นฟู ศิลปะวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น โดยการปลูกฝังจิตสำนึก ให้แก่ประชาชนรักท้องถิ่นของตนและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ยังได้ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ได้วิจัยเรื่อง **พระขจรศักดิ์ กิตฺติวุฑฺโฒ** ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยรวมพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง อยู่ในระดับมากทุกด้าน

6.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า องค์กรของท่านได้รักษา ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น การปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นายประสิทธิ์ เรืองเนียม** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นได้มีนโยบายหรือโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นอยู่แล้วโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นได้มีการปลูกจิตสำนึก ให้กับเด็กและคนรุ่นหลังให้เกิดความรักท้องถิ่นของตัวเอง เช่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศาสนาทุกศาสนา เช่นในศาสนาพุทธก็จะมีประเพณีสารเดือนสิบและประเพณีชักพระโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ก็จะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในทุก ๆ ด้าน

6.2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีนโยบายและโครงการในการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อวิถีการดำรงชีวิตโดยการปลูกฝังจิตสานึกให้คนรุ่นหลังรักท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นางสาวิตรี มุณีแนม** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นมีแนวทางในการส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นโดยมีการปลุกจิตสำนึกให้กับประชาชนเกิดความรักในท้องถิ่นของตนเอง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้ดำเนินการต่าง ๆ เช่นการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นศูนย์รวมใจของคนในชุมชนเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

7. ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้ให้การคุ้มครองศาสนาโดยการปลูกจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาโดยมีการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาและได้

ให้การคุ้มครองศาสนาโดยนำหลักของศาสนามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในรูปแบบพหุวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมบัติ เจนสระคู** ได้วิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศล ของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัด ทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิกประชุมรองลงมาคือด้านไม่ลุแก่อำนาจ ความอยาก ความเห็นแก่ตัว ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านใครเป็นใหญ่เป็นประธานใหญ่เคารพนับถือผู้ใหญ่

7.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า องค์กรของท่านได้ ปกป้องและคุ้มครองศาสนาโดยการทำนุบำรุงศาสนาด้วยปัจจัยสี่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยการถวายปัจจัยสี่ด้วยการสนับสนุนการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนา การสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นายประสิทธิ์ เรืองเนียม** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีนโยบายในการที่จะคุ้มครองและป้องกันดำรงรักษาพระพุทธศาสนา ให้คงอยู่ตลอดไปโดยการที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะด้วยการถวายปัจจัยสี่ให้แก่พระภิกษุ ภายในเขตตำบลและการสนับสนุนงบประมาณในการที่ให้กับพระสงฆ์ในตำบลได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา เช่นการสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

7.2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า องค์กรของท่านได้ดำรงรักษาศาสนาโดยการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ทางด้านศาสนา ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีนโยบายในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดยการสนับสนุนงบประมาณในการประชุมพระสังฆาธิการ สนับสนุนงบประมาณสมทบทุนเพื่อจัดโครงการต่าง ๆ ทางด้านศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ **นายสุธี มณีสว่าง** ที่ให้สัมภาษณ์ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีจัดอารักขา คุ้มครองและการดำรงรักษาศาสนาไว้ เพราะในทุก ๆ ปี องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านศาสนาทุก ๆ ปี เช่นศาสนาพุทธ ก็ได้มีร่วมในกิจกรรมเข้าพรรษา กิจกรรมชักพระ กิจกรรมสารเดือนสิบของชาวพุทธ และในส่วนของศาสนาอิสลามก็ได้จัดสรรงบประมาณในการจัดอบรมความรู้ด้านศาสนาอิสลามเป็นประจำทุก ๆ ปี

อภิปรายผลเชิงคุณภาพ

1. ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ สรุป การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ควรมีการจัดประชุมเป็นประจำไม่ว่าจะเป็นรายปี รายเดือนหรือรายสัปดาห์เพราะการที่ได้มีการพูดคุยพบปะหารือกันอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาต่างๆและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในองค์กรจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นภายในองค์กรหรือแผนงานต่าง ๆ ของงานแต่ละกอง/สำนัก เพื่อที่จะทำให้งานเกิดความราบรื่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะการประชุมกันอยู่ประจำนั้นจะได้ทราบถึง

จุดประสงค์จุดมุ่งหมายขององค์กรและได้นำไปสู่การปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบอยู่ ดังนั้น การประชุมกันเป็นประจำก็จะได้สร้างความสามัคคีภายในองค์กรและวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระทวีป กลฺยาณธมฺโม** กล่าวคือ การประชุมกันเนืองนิตย์ คือ การอยู่ร่วมกันการทำงานร่วมกันของคนในสังคมจะต้องมีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมในทุกกรณี

2. ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม สรุป การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นได้มีการออกกฎระเบียบกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับสำหรับการเข้าร่วมประชุมคือการลงชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมทุกครั้งและจะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและตรวจสอบในการประชุมทุกครั้ง รวมทั้งการเลิกประชุม การลงมติเห็นชอบร่วมกันและการประชุมจะมีการทำหนังสือแจ้งเรียนในการที่จะเข้าประชุมและทำกิจที่ควรทำหรือทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายตามมติที่ประชุมและการเริ่มประชุมโดยพร้อมเพรียงกันโดยให้บุคลากรหรือพนักงานตรงต่อเวลา โดยการที่ได้วางวาระการประชุมโดยชัดเจน เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงและได้สรุปประเด็นสำคัญของแต่ละครั้งแต่ละเรื่อง และได้กำหนดการประชุมเนื้อหา โดยประกอบด้วย วัตถุประสงค์การประชุม วัน เวลา สถานที่ โดยแจ้งเรียนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ก่อนการประชุมเพื่อที่จะให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เตรียมตัว เพื่อที่จะเกิดความพร้อมเพรียงกันในการประชุมและมีการเลิกประชุมพร้อมเพรียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระครูนิกรสุนทรกิจ** กล่าวคือ การพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำกิจที่ควรทำเพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่รวมกัน ไม่กินแหนงแคลงใจกันจะทำงานอะไรก็สำเร็จได้ เช่น ในครอบครัวมีอะไรปรึกษาหารือกันก็ต้องอยู่พร้อม ๆ กัน เพื่อทุกคนจะได้ยอมรับในสิ่งที่จะทำลงไปด้วยความเต็มใจจะทำลงไปด้วยความเต็มใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวิริยะ จิรธมฺโม** ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ส่วนด้านมีความเคารพต่อสถานที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ สรุป การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาอภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีหลักการยึดถือข้อปฏิบัติและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรตามกฎระเบียบ ตามพระราชบัญญัติที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ก็ไม่สามารถที่จะเลิกล้มกฎระเบียบหรือสิ่งที่ได้มีการบัญญัติไว้แล้วก็เพราะว่ากฎระเบียบนั้นเป็นไปตาม พรบ. สภาตำบล แต่เมื่อจำเป็นต้องแก้ไขกฎระเบียบขององค์กรก็สามารถทำได้ต้อง

เป็นไปตามขอบเขตของกฎหมาย ที่กำหนดไว้ การแก้ไขข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จะมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากและเปิดโอกาสให้กับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ทุกท่านได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นจะได้หาวิธีการหรือแนวทางในการที่จะสร้างกฎระเบียบต่าง ๆ ร่วมกันภายในองค์กรเมื่อบุคลากรภายในองค์กรมีความเห็นชอบในการที่จะแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ก็จะมีการตั้งคณะกรรมการพิจาราณายกร่างข้อบัญญัติ เพราะบุคลากรเป็นผู้ถูกบังคับใช้ตามข้อบัญญัติที่ประกาศใช้จึงต้องฟังความคิดเห็นต่าง ๆ จากบุคลากรแล้วนำมาพิจารณายกร่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระพยอม กลฺยาโณ** กล่าวคือ การบริหารต้องใช้หลักธรรม ผู้บริหารต้องถือศีลธรรมอยู่ ในหัวใจ มีความรู้ มีความกล้าหาญ มีความขยัน รู้จักละที่ส่วนตัวบุคคล แล้วไปเพิ่มแก่ส่วนรวมและ สังคมให้เกิดประโยชน์สุข และสอดคล้องกับแนวคิดของ **ท่านพุทธทาสภิกขุ** กล่าวคือ การดำเนินไปได้แห่งกิจการที่กระทำด้วยปัญญา กระทำด้วยความหวังและต้องทำเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุดทำเพื่อตัวเอง ต้องมีการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้วยสติปัญญา

4. ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา สรุป การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นบุคลากรทุกท่านได้มีแนวทางในการปฏิบัติงานภายในองค์กรโดยยึดหลักการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างเคร่งครัด คือคือการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยการปฏิบัติงานนั้นจะมีความเคารพผู้บังคับบัญชาเมื่อได้มอบหมาย ด้วยความซื่อสัตย์ เชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเสมอโดยมีการใช้หลักของธรรมาภิบาลมาใช้เพราะการเคารพผู้บังคับบัญชานั้นจะสอดคล้องและสามารถนำมาใช้ร่วมกันภายในการปฏิบัติงานและทำให้บุคลากร ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการหรือพนักงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีกฎระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการเคารพเชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดีจะทำให้เกิดความสามัคคีภายในองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ **สุธี มณีสว่าง** ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์และมีการยอมรับคำแนะนำของผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือผู้ใหญ่ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องสมควรรับฟัง เพื่อให้บรรลุภารกิจที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้ด้วยความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร เคารพและเชื่อฟังให้เกียรติผู้บังคับบัญชา ทำให้บุคลากรไม่ว่าจะเป็นพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ มีระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเคารพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ **ฟาโย (Henry Fayol)** กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชาที่ดีนั้นจะต้องมีการติดตอสื่อสาร 2 ทาง กล่าวคือ การยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้

5. ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี สรุป การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการบริหารงานต่าง ๆ ภายในองค์กร หรือการเข้ามามีบทบาทในตำแหน่งสำคัญทุก ๆ ภาคส่วน เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้กับทุกเพศที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบที่วางไว้และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะเห็นได้จากสัดส่วนของบุคลากรใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะพบว่ามีสตรีในสัดส่วนที่มากกว่าบุรุษซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะมอบหมายภารกิจที่เหมาะสมกับเพศเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

จะเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ นั้นได้รับความคุ้มครองสตรีตามกฎหมายทุกประการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระทวีป กลฺยาณธมฺโม** กล่าวคือ ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติให้การยกย่องปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใดๆ ผู้หญิงถูกฉุดคร่าข่มขืนมากขึ้น ความเสื่อมก็จะเกิดกับสังคมนั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ **ประสิทธิ์ เรืองเนียม** ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้น จะมีบุคลากร ที่เป็นสตรีและมีบทบาทเป็นอย่างมาก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ให้ความเคารพสตรีที่ได้มีตำแหน่งบทบาทหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ในสัดส่วนที่เท่าเทียมกับผู้ชาย และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้คุ้มครองสตรีโดยชอบธรรมตามกฎหมาย

6. ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม สรุป การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้มีการส่งเสริมและรักษาประเพณีวัฒนธรรมของตำบลไว้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดสรรงบประมาณโดยการอุดหนุนให้กับองค์กรต่าง ๆ ภายในตำบลเพื่อให้จัดกิจกรรม และได้มีนโยบายหรือโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นอยู่แล้วโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์นั้นได้มีการปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กและคนรุ่นหลังให้เกิดความรักท้องถิ่นของตัวเอง เช่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศาสนาทุกศาสนา เช่นในศาสนาพุทธก็จะมีประเพณีสารเดือนสิบและประเพณีชักพระโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ก็จะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระครูนิกรสุนทรกิจ** กล่าวคือ การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นที่มีความสำคัญการปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเองการสนับสนุนความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสอดคล้องกับแนวคิดของ **สมใจ พรหมเมฆ** ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือ การส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรมและมีการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามพระราชบัญญัติสภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลประชาชนตามโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ โดยด้านที่จะดูแลด้านศาสนาศิลปะวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีภารกิจส่งเสริมปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนได้เกิดความรักในท้องถิ่นอยู่เสมอ

7. ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมสรุป การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้มีนโยบายในการที่จะคุ้มครองและป้องกันดำรงรักษาพระพุทธศาสนา ให้คงอยู่ตลอดไปโดยการที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะด้วยการถวายปัจจัยสี่ให้แก่วัดภายในเขตตำบลและการสนับสนุนงบประมาณให้กับพระสงฆ์ในเขตตำบลได้จัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระทวีป กลฺยาณธมฺโม** กล่าวคือ การคุ้มครอง การปกป้องและการรักษา พระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไปโดยการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยการถวายปัจจัยสี่ด้วยการสนับสนุนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนโดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนาการสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และสอดคล้องกับแนวคิดของ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์ ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรคงไว้ในระดับนี้ และมีการพัฒนาส่งเสริมให้ดีขึ้น โดยพิจารณาเป็นรายข้อที่ว่าการมีส่วนในการปรึกษาหารือกับบุคลากรยังมีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงให้มีการประชุมกันในองค์กรให้มากขึ้น เพื่อที่จะให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

2. ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรคงไว้ในระดับนี้และมีการพัฒนาส่งเสริมให้ดีขึ้น โดยพิจารณาเป็นรายข้อที่ว่า การลงมติเห็นชอบในการประชุมโดยพร้อมเพรียง ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้น ควรที่จะมีการจัดกิจกรรมต่างๆภายในองค์กร เพื่อที่จะทำให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการลงมติต่าง ๆ โดยพร้อมเพรียงกัน

3. ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรคงไว้ในระดับนี้และมีการพัฒนาส่งเสริมให้ดีขึ้น โดยพิจารณาเป็นรายข้อที่ว่า ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้น ควรให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปรึกษา หารือ เพื่อที่จะได้แก้ไขกฎระเบียบหรือข้อบังคับอื่นนอกเหนือจากกฎบังคับเดิมและไม่ออกกฎข้อบังคับนอกเหนือจากกฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

4. ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งควรรักษาระดับให้คงไว้ในระดับนี้

5. ด้านให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรคงไว้ในระดับนี้และมีการพัฒนาส่งเสริมให้ดีขึ้น โดยพิจารณาเป็นรายข้อที่ว่า ให้เกียรติสตรีและเพศอื่นมีบทบาทเท่าเทียมกันยังมีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่มในองค์กรให้มากขึ้น โดยการจัดตั้งชมรมสตรีภายในองค์กรเพื่อให้มีบทบาทเท่าเทียมกับเพศอื่น ๆ

6. ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรคงไว้ในระดับนี้และมีการพัฒนาส่งเสริมให้ดีขึ้น โดยพิจารณาเป็นรายข้อที่ว่า การส่งเสริมกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตยังมีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมทางศาสนาหรือประเพณีวัฒนธรรมให้มากขึ้น

7. ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรคงไว้ในระดับนี้และมีการพัฒนาส่งเสริมให้ดีขึ้น โดยพิจารณาเป็นรายข้อที่ว่า การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ และการจัดอารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้การอารักขา คุ้มครอง ป้องกัน ศาสนาโดยมีการทำนุบำรุงศาสนา ไม่ว่าจะด้วยการถวายปัจจัยสี่ให้แก่วัดหรือการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุนชนตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

2. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือทั่วไป

เกษม จันทร์แก้ว. (2540). *โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ. (2544). *สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จันทรานี สงวนนาม. (2536). *เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง*. ม.ป.ท.

ชุบ กาญจนประกร. (2510). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์เอกสารโรเนียว.* คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2545). *การบริหารการพัฒนา: ความหมายเนื้อหาแนวทางและปัญหา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เติมศักดิ์ ทองอินทร์. *ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

ทองหล่อ เดชไชย. (2544). *การบริหารคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ*.นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *การบริหารงานบุคคล* . กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2546). *การบริหารสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชุมช่างจำกัด.

ธีระรัตน์ กิจจารักษ์. (2542). *เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.

บรรจบ เนียมมณี. (2543). หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญทัน ดอกไธสง. (2537). *การจัดองค์การ.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทองดี ศรีตระการ. (2559), การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอปริหานิยธรรม. วารสาร.

ประยุทธ เจริญสวัสดิ์. (2540). *การบริหารงานบุคคล.* กรุงเทพมหานคร: กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2544). *ธรรมปริทรรศนา.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2544). *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ ปยุตฺโต). (2554). พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์/พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต).* พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี. *คนสำราญงานสำเร็จ.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พลับลิชชิ่ง จำกัดมหาชน.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2541). *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล). (2544). *การบริหารวัด.* พิมพ์ครั้งที่ 8. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

พระราชธรรมมุนี (เกียรติ สุกิตติ). (2543). *มหาชนบท 16 แคว้นในชมพูทวีปสมัยพุทธกาล.* กรุงเทพมหานคร: หจก.ทิพยวิสุทธิ์.

พะยอม วงศ์สารศรี. (2542). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พิมลจรรย์ นามวัฒน์. *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: เท็กซ์แอนด์ เจอร์นัล.

พุทธทาสภิกขุ. *การบริหารธุรกิจแบบพุทธ.* กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย, มปป.

ไพบูลย์ ช่างเรียน. (2532). *วัฒนธรรมการบริหาร.* กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2537). *การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มัลลิกา ต้นสอน. (2544). *การจัดการยุคใหม่.* กรุงเทพมหานคร: เอกซ์เปอร์เน็ท.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2544). *การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2545). *การบริหารหลักการทฤษฎีประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การศึกษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์พิสุทธ์.

วีระ อำพันสุข. (2526). *พุทธธรรมกับการบริหารบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เอราวัณการพิมพ์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545). *องค์การและการจัดการ.กรุงเทพมหานคร*: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.

ส. ศิวรักษ์. (2542). *พุทธตันตระหรือวัชระญาณ*. กรุงเทพฯ: ส่องสยามจำกัด.

สมคิด บางโม. (2537). *การบริหารองค์การสมัยใหม่.กรุงเทพมหานคร*. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

สมยศ นาวีการ. (2544). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์. (2527). หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สวัสดิการสำนักงาน.

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. (2542). *องค์การและการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิทักษ์อักษร.

สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ. (2546). *ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษา กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สิรภพ เหล่าลาภะ. (2545). *พุทธศาสตร์การเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

สุกัญญา อิ่มเอมธรรม. (2548). *การจัดการทรัพยากร มนุษย์: หลักการ แนวคิดและทฤษฎี*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุทิน บุญชนะ. (2560). *บทที่ 1 สถิติกับการวิจัย สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยด้านสุขภาพเบื้องต้น*. ขอนแก่น: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น.

สุธี สุทธิสมบูรณ. (2536). *หลักการบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ..

สุปรีชา กมลาศน์. (2544). *กลยุทธ์การบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อนันต์ เกตุวงศ์. (2523). *การบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อรุณ รักธรรม. (2547). *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

อุทัย หิรัญโต. (2535). *เทคนิคการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์อักษรการพิมพ์.

2) บทความ

พระขจรศักดิ์ กิตฺติวุฑฺโฒ. (2562). การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง. การบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 2(2), บทคัดย่อ.

พระมหานำเกียรติ วิสุทโธ. (2563). รูปแบบการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารองค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชนของวัดโพธิการาม ตำบลโพนสูง อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 8(5), บทคัดย่อ

อนุวัฒน์ ศรีษะเกษ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน: กรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น. *วารสาร MBUISC Journal*, 1(2), บทคัดย่อ.

3) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ. (2553). *ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน, วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประดิษฐ์ บอดีจีน. (2538). *กระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกลุ่มภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พระครูนิกรสุนทรกิจ. สมพงษ์ นุมสกุล. (2553). *การศึกษาวิเคราะหเรื่องความสามัคคีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระทวีป กลยาณธมฺโม. (2553). *การศึกษาวิเคราะห์หลักกัลป์ยาณธรรมสำหรับการดำรงชีวิตที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอัคราญาณกวี (เหลื่อมรัมย์). (2551). *ศึกษาวิเคราะห์การปกครองตามหลักอปริหานิยธรรมที่มีในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระวิริยะ จิรธมโม. (2560). *การบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.* บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระสุชาติ อาภสฺสโร (ฝั่งผาย). (2562). *การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.* บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมบัติ เจนสระคู. (2560). *การบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศล ของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

อุดร จันทวัน. (2547). *พระพุทธศาสนากับการปกป้องคุมครองสิทธิมนุษยชน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4) เว็บไซต์

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์. (2565). สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.thapo.go.th/content/information.

2. ภาษาอังกฤษ

1) Books

Best, J. W. (1981). Research in education. New jersey: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. พระครูบวรชัยวัฒน์ ดร.

วุฒิการศึกษา : ปร.ด. (ปรัชญาและศาสนา)
ศศ.ม (นโยบายและแผน)
บธ.บ. (บริหารธุรกิจ)

ตำแหน่งปัจจุบัน : ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาพุทธศาสตรเพื่อการพัฒนา
: อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช

2. ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา

วุฒิการศึกษา : ปร.ด. (สื่อสารการเมือง)
บธ.ม. (บริหารธุรกิจ)
น.บ. (นิติศาสตร์)

ตำแหน่งปัจจุบัน : คณะกรรมการหลักสูตรรัฐศาตรมหาบัณฑิต
: อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช

3. นายประสิทธิ์ เรืองเนียม

วุฒิการศึกษา : รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
: รป.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์)

ตำแหน่งปัจจุบัน : นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

ภาคผนวก ข บุคลานุกรม

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายประสิทธิ์ เรืองเนียม

ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

วันที่ให้สัมภาษณ์ : 18 กุมภาพันธ์ 2566

สถานที่ : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

2. นายสุธี มณีสว่าง

ตำแหน่ง : รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

วันที่ให้สัมภาษณ์ : 18 กุมภาพันธ์ 2566

สถานที่ : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

3. นายชัชวาล ไพจิตร

ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

วันที่ให้สัมภาษณ์ : 13 กุมภาพันธ์ 2566

สถานที่ : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

4. นางสมใจ พรหมเมฆ

ตำแหน่ง : นักพัฒนาชุมชน

วันที่ให้สัมภาษณ์ : 13 กุมภาพันธ์ 2566

สถานที่ : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

5. นางสาวิตรี มุณีแนม

ตำแหน่ง : หัวหน้าสำนักปลัด

วันที่ให้สัมภาษณ์ : 13 กุมภาพันธ์ 2566

สถานที่ : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๙

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๔ **วันที่** ๑๗ พฤศจิยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร. อจชาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาพุทธศาสตรเพื่อการพัฒนา

ด้วย พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)” โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตรวจแล้ว

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๙

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๔ **วันที่** ๑๗ พฤศจิยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชารัฐศาตร์

ด้วย นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)" โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๔

เลขที่รับ 2823
วันที่ 25 พ.ย. 2565
เวลา 11.21 น.

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นายประสิทธิ์ เรืองเนียม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

ด้วย พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)" โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

18/11/65

ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

สำนักปลัดเทศบาล
เลขรับ ๑๔๕
วันที่ ๒๔ ก.พ. ๒๕๖๖
เวลา ๑๓.๑๖ น.

- สำนักปลัดเทศบาล
- กองสวัสดิการ
- กองคลัง
- กองช่าง
- กองสาธารณสุข
- กองการศึกษา
- กองวัฒนธรรม

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๗๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เทศบาลตำบลคลองแงะ
เลขรับ ๙๑๔
วันที่ ๒๓ ก.พ. ๒๕๖๖
เวลา ๐๙.๑๖ น.

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สำหรับ Try out) (กฤษฎา๑๑๑๑)

เจริญพร นายสุวัฒน์ เลิศจิตต์ธรรม นายกเทศมนตรีตำบลคลองแงะ

ด้วย พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)" โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการทำสารนิพนธ์เรื่องนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สำหรับ Try out) บุคคลากรในพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้ประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีจากท่าน จึงขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๓๒

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
เลขที่รับ 425
วันที่ 13 มี.ค. 2566
เวลา 12.54 น.

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายชัชวาล ไพจิตร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

ด้วย พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)" โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

13 มี.ค. 66

ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๓๒

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
เลขที่รับ 423
วันที่ 13 ก.พ. 2566
เวลา 12.53 น.

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายประสิทธิ์ เรืองเนียม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

ด้วย พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)" โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

วจ 4

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าว

วันที่ 18 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

ข้าพเจ้า นายประสิทธิ์ เรืองเนียม อายุ 53 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 18/3
ถนน - ตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอ สะเดา จังหวัด สงขลา
รหัสไปรษณีย์ 90170 โทรศัพท์ 0892956574

ขอแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา"

โดยข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย รายละเอียดต่าง ๆ ในแบบสอบถาม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการวิจัย และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไข และของตอบแทนที่จะได้รับ โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับคำอธิบายและตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้าพเจ้าได้ทราบถึงสิทธิ์และข้อมูลเพิ่มเติมทั้งทางด้านประโยชน์และโทษจากการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวหรืองดเข้าร่วมการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าในอนาคต

ข้าพเจ้ายินยอมให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ข้าพเจ้า แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมจากการวิจัยเท่านั้น

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมนี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย/ผู้ให้ข้อมูล/ผู้แทนโดยชอบธรรม
(นาย ประสิทธิ์ เรืองเนียม)
วันที่ 18 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

***** หมายเหตุ**
จัดทำเอกสารชี้แจงให้ตรงกับโครงการวิจัยของท่าน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๓๒

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสุธี มณีสว่าง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

ด้วย พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)" โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

วจ 4

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าว

วันที่ 18 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ 2566

ข้าพเจ้า นาย สุริ มณีสาย อายุ 41 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 65/4 ถนน - ตำบล ท่าโพธิ์ อำเภอ สะเดา จังหวัด สงขลา รหัสไปรษณีย์ 90170 โทรศัพท์ 082-7303979

ขอแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา"

โดยข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย รายละเอียดต่าง ๆ ในแบบสอบถาม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการวิจัย และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไข และของตอบแทนที่จะได้รับ โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับคำอธิบายและตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้าพเจ้าได้ทราบถึงสิทธิ์และข้อมูลเพิ่มเติมทั้งทางด้านประโยชน์และโทษจากการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวหรืองดเข้าร่วมการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าในอนาคต

ข้าพเจ้ายินยอมให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ข้าพเจ้า แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมจากการวิจัยเท่านั้น

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมนี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมการวิจัย/ผู้ให้ข้อมูล/ผู้แทนโดยชอบธรรม

(นาย สุริ มณีสาย)

วันที่ 18 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ 2566

***** หมายเหตุ**

จัดทำเอกสารชี้แจงให้ตรงกับโครงการวิจัยของท่าน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๓๗

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
เลขที่รับ 425
วันที่ 13 มี.ค. 2566
เวลา 12.54 น.

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายชัชวาล ไพจิตร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

ด้วย พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)” โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

วจ 4

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าว

วันที่ 13 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ 2566

ข้าพเจ้า นายชัยวา ใพลิน อายุ 50 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 30 ถนน รัตนโกสินทร์ ตำบล พังลา อำเภอ สะเดา จังหวัด สงขลา รหัสไปรษณีย์ 90170 โทรศัพท์ 0862685176

ขอแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา"

โดยข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย รายละเอียดต่าง ๆ ในแบบสอบถาม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการวิจัย และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไข และของตอบแทนที่จะได้รับ โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับคำอธิบายและตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้าพเจ้าได้ทราบถึงสิทธิ์และข้อมูลเพิ่มเติมทั้งทางด้านประโยชน์และโทษจากการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวหรืองดเข้าร่วมการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าในอนาคต

ข้าพเจ้ายินยอมให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ข้าพเจ้า แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมจากการวิจัยเท่านั้น

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมนี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมการวิจัย/ผู้ให้ข้อมูล/ผู้แทนโดยชอบธรรม

(นายชัยวา ใพลิน)

วันที่ 13 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ 2566

***** หมายเหตุ**

จัดทำเอกสารชี้แจงให้ตรงกับโครงการวิจัยของท่าน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๓๒

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสมใจ พรหมเมฆ นักพัฒนาชุมชน

ด้วย พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)" โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

เห็นควรอนุญาต
(นางสมใจ พรหมเมฆ)
นักพัฒนาชุมชน
13 กพ. 66

วจ 4

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าว

วันที่ 13 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

ข้าพเจ้า นางสมใจ พรหมเมฆ อายุ 44 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 131 ถนน - ตำบล น้ำน้อย อำเภอ หาดใหญ่ จังหวัด สงขลา รหัสไปรษณีย์ 90110 โทรศัพท์ 083-2612389

ขอแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา"

โดยข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย รายละเอียดต่าง ๆ ในแบบสอบถาม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการวิจัย และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไข และของตอบแทนที่จะได้รับ โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับคำอธิบายและตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้าพเจ้าได้ทราบถึงสิทธิ์และข้อมูลเพิ่มเติมทั้งทางด้านประโยชน์และโทษจากการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวหรืองดเข้าร่วมการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าในอนาคต

ข้าพเจ้ายินยอมให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ข้าพเจ้า แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมจากการวิจัยเท่านั้น

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมนี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย/ผู้ให้ข้อมูล/ผู้แทนโดยชอบธรรม

(นางสมใจ พรหมเมฆ)

นักพัฒนาชุมชน

วันที่ 13 เดือน ก.พ. พ.ศ. 2566

***** หมายเหตุ**

จัดทำเอกสารชี้แจงให้ตรงกับโครงการวิจัยของท่าน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๓๒

๑ กุมภาพันธ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวิตรี มุณีแนม หัวหน้าสำนักงานปลัด

ด้วย พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (An Application of Aparihaniyadhamma Principle for Administration of Thapo Sub-district Administrative Organization, Sadoa District, Songkhla Province)" โดยมี รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร) ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

- ทราบ
- อนุญาต

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

วจ 4

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าว

วันที่ 13 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

ข้าพเจ้า นางสาวิตรี มุณีแนม อายุ 42 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 94/43 ถนน ตำบล ไทรปอน อำเภอ เมือง จังหวัด สงขลา รหัสไปรษณีย์ 90000 โทรศัพท์ 0810283066

ขอแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง "การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา"

โดยข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย รายละเอียดต่าง ๆ ในแบบสอบถาม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการวิจัย และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไข และของตอบแทนที่จะได้รับ โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับคำอธิบายและตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้าพเจ้าได้ทราบถึงสิทธิ์และข้อมูลเพิ่มเติมทั้งทางด้านประโยชน์และโทษจากการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวหรืองดเข้าร่วมการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าในอนาคต

ข้าพเจ้ายินยอมให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ข้าพเจ้า แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมจากการวิจัยเท่านั้น

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมนี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมการวิจัย/ผู้ให้ข้อมูล/ผู้แทนโดยชอบธรรม

(นางสาวิตรี มุณีแนม)

วันที่ 13 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

***** หมายเหตุ**

จัดทำเอกสารชี้แจงให้ตรงกับโครงการวิจัยของท่าน

ภาคผนวก ฉ หนังสือจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ที่ จว. ๒๐๖/๒๕๖๕

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

TITLE : AN APPLICATION OF APARIHANIYADHAMMA PRINCIPLE FOR ADMINISTRATION OF THAPO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, SADOA DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE.

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร)

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๖๕ วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ มติที่ ๓๑๔/๒๕๖๕ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดภยันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ออกให้ ณ วันที่ ๒๖ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงนาม

(พระมหามฆวินทร์ ปุริสุตฺตโม, ผศ.ดร.)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ช แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม

เรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อทราบการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาต่อไป

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยใช้หลักเกณฑ์การกำหนดมาตรวัดเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร)
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

อายุ

( ) ต่ำกว่า 20 ปี ( ) 20 – 29 ปี

( ) 30 – 39 ปี ( ) 40 – 49 ปี

( ) 50 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา

( ) ประถมศึกษา ( ) มัธยมศึกษา/ปวช.

( ) อนุปริญญา/ปวส. ( ) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ตำแหน่ง

( ) ข้าราชการ ( ) พนักงานจ้าง

( ) ลูกจ้างประจำ ( ) ลูกจ้างชั่วคราว

รายได้ต่อเดือน

( ) ต่ำกว่า 10,000 บาท ( ) ตั้งแต่ 10,000 - 15,000 บาท

( ) ตั้งแต่ 15,000 - 20,000 บาท ( ) ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง ให้ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็น โดยมีอยู่ 5 ระดับว่าท่านนำมาใช้อยู่ในระดับใดที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยกำหนดระดับคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	มีการนำหลักอปริหานิยธรรมมาใช้	ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการนำหลักอปริหานิยธรรมมาใช้	ระดับมาก
3	หมายถึง	มีการนำหลักอปริหานิยธรรมมาใช้	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการนำหลักอปริหานิยธรรมมาใช้	ระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการนำหลักอปริหานิยธรรมมาใช้	ระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	**การประชุมกันเนื่องนิตย์**					
	1.1 ท่านได้มีส่วนในการประชุมภายในองค์กรอยู่ประจำ					
	1.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในองค์อยู่เป็นประจำ					
	1.3 ท่านได้มีการพูดคุยสื่อสารกับบุคลากรภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ					
	1.4 ท่านได้มีการประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ					
	1.5 องค์กรของท่านได้มีการจัดประชุมจัดการประชุมปรึกษาหารือกับชุนชนอยู่เนื่อง ๆ					
2	**การพร้อมเพรียงกันประชุม**					
	2.1 ท่านได้เข้าร่วมประชุมตามเวลาที่กำหนด					
	2.2 ท่านได้ให้ความสำคัญในการประชุมขององค์กรอันดับแรกเสมอ					
	2.3 ท่านไม่เคยละทิ้งการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควร					
	2.4 ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงอยู่เสมอ					
	2.5 ท่านได้มีการลงมติเห็นชอบในการประชุมโดยพร้อมเพรียง					

ข้อที่	การใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3	**การไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ**					
	3.1 องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง					
	3.2 องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามอิทธิพลใดอิทธิพลหนึ่ง					
	3.3 องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ขัดต่อระเบียบเดิมขององค์กร					
	3.4 องค์กรของท่าน ถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นบรรทัดฐานในการบริหารงาน					
	3.5 องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยไม่คำนึงความถูกต้อง					
4	**การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา**					
	4.1 ท่านได้ให้ ความเคารพคำสั่งของผู้บังคับบัญชา					
	4.2 ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเสมอมาเมื่อได้รับคำสั่ง					
	4.3 ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
	4.4 ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาด้วยความขยันหมั่นเพียร					
	4.5 ท่านได้ให้ ความเคารพผู้บังคับบัญชาเชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชา					
5	**ให้เกียรติและคุ้มครองสตรี**					
	5.1 องค์กรของท่าน ให้เกียรติสตรีและเพศอื่นเท่าเทียมกัน					
	5.2 องค์กรของท่าน ให้ความเคารพไม่ว่าเพศใดจะเป็นผู้บริหาร					
	5.3 องค์กรของท่าน เปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาทหน้าที่ในองค์กร					
	5.4 องค์กรของท่าน ให้การยอมรับผู้บังคับบัญชาที่เป็นสตรี					
	5.5 องค์กรของท่าน ให้การคุ้มครองสิทธิสตรีโดยชอบตามกฎหมาย					

ข้อที่	การใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	**การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม**					
	6.1 องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น					
	6.2 องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมฟื้นฟูศิลปะวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น					
	6.3 องค์กรของท่านได้รักษา ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น					
	6.4 องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต					
	6.5 องค์กรของท่าน ได้มีการปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง					
7	**จัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม**					
	7.1 องค์กรของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยการปลูกจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา					
	7.2 องค์กรของท่านได้ ดำรงรักษาศาสนาโดยการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ทางด้านศาสนา					
	7.3 องค์กรของท่านได้ ปกป้องและคุ้มครองศาสนาโดยการทำนุบำรุงศาสนาด้วยปัจจัยสี่					
	7.4 องค์ของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยนำหลักของศาสนามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในรูปแบบพหุวัฒนธรรม					
	7.5 องค์กรของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยนำหลักของศาสนามาใช้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ประชาชนที่นับถือศาสนานั้น ๆ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1. ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย์

.....

.....

.....

2. ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม

.....

.....

.....

3. ด้านการไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ

.....

.....

.....

4. ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

5. ให้เกียรติและคุ้มครองสตรี

.....

.....

.....

6. การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

.....

.....

.....

7. ด้านจัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัย เรื่อง “การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา” แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

2. โปรดตอบคำถามตามสภาพที่เป็นจริง คำตอบของท่านมีคุณค่ายิ่งต่อการวิจัย เพราะจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด หากท่านรู้สึกไม่สบายใจสามารถไม่ตอบคำถามได้ ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในภาพรวมเท่านั้นและจะดำเนินการให้สอดคล้องภายใต้เงื่อนไขจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ทุกประการ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำหรับความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ของท่านไว้ ณ โอกาสนี้

พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร)
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1. ตามทรรศนะของท่าน แนวทางในการพัฒนาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. องค์กรของท่านมีแนวทางในการให้สมาชิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกันอย่างไรและมีกรอบแนวทางการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ภายในองค์กรของท่านมี กฎระเบียบ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ได้ยึดหลักอะไรและหากจำเป็นต้องแก้ไข กฎระเบียบองค์กรของท่านมีแนวทางอย่างไร

.....

.....

.....

4. ภายในองค์กรของท่านมีแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาและมีความเคราพต่อผู้บังคับบัญชาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. ภายในองค์กรของท่าน ได้มีโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์กรในสัดส่วนที่ทัดเทียมกันกับผู้ชายและได้คุ้มครองสตรีโดยชอบธรรมตามกฎหมายหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. องค์กรของท่านได้มีแนวทางในการส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นโดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนเกิดความรักในท้องถิ่นของตนเองหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. องค์กรของท่านมีแนวทางในการคุ้มครอง การปกป้องและการดำรงรักษาศาสนาให้คงอยู่ตลอดไปหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

*** ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้***

ภาคผนวก ซ ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสอบถาม
โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item-Objective Congruence)
เรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ข้อ	คำถาม	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม								
1	**เพศ** ( ) ชาย ( ) หญิง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	**อายุ** ( ) ต่ำกว่า 20 ปี ( ) 20 – 29 ปี ( ) 30 – 39 ปี ( ) 40 – 49 ปี ( ) 50 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	**ระดับการศึกษา** ( ) ประถมศึกษา ( ) มัธยมศึกษา/ปวช. ( ) อนุปริญญา/ปวส. ( ) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	**ตำแหน่ง** ( ) ข้าราชการ ( ) พนักงานจ้าง ( ) ลูกจ้างประจำ ( ) อื่นๆ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	**รายได้ต่อเดือน** ( ) ต่ำกว่า 10,000 บาท ( ) ตั้งแต่ 10,001-15,000 บาท ( ) ตั้งแต่ 15,001-20,000 บาท ( ) ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา								
1. การประชุมกันเนื่องนิตย์								
1	ท่านได้มีส่วนในการประชุมภายในองค์กรอยู่ประจำ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในองค์อยู่เป็นประจำ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	ท่านได้มีการพูดคุยสื่อสารกับบุคลากรภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	ท่านได้มีการประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรอยู่เป็นประจำ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	องค์กรของท่านได้มีการจัดประชุมจัดการประชุมปรึกษาหารือกับชุนชนอยู่เนื่องๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2. การพร้อมเพรียงกันประชุม								
6	ท่านได้เข้าร่วมประชุมตามเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
7	ท่านได้ให้ความสำคัญในกาประชุม ขององค์กรอันดับแรกเสมอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
8	ท่านไม่เคยละทิ้งการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
9	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงอยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
10	ท่านได้มีการลงมติเห็นชอบในการประชุมโดยพร้อมเพรียง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
3. การไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ								
11	องค์กรของท่าน ไม่ออกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
12	องค์กรของท่าน ไม่ออกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามอิทธิพลใดอิทธิพลหนึ่ง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
13	องค์กรของท่าน ไม่ออกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ขัดต่อระเบียบเดิมขององค์กร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
14	องค์กรของท่าน ถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นบรรทัดฐานในการบริหารงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
15	องค์กรของท่าน ไม่ออกกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยไม่คำนึงความถูกต้อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4. การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา								
16	ท่านได้ให้ ความเคารพคำสั่งของผู้บังคับบัญชา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
17	ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่ผู้บังคับบัญชาเสมอมาเมื่อได้รับคำสั่ง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
18	ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่ผู้บังคับบัญชาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
19	ท่านได้ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาด้วยความขยันหมั่นเพียร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
20	ท่านได้ให้ความเคารผู้บังคับบัญชาเชื่อฟังและให้เกียรติผู้บังคับบัญชา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
5. ให้เกียรติและคุ้มครองสตรี								
21	องค์กรของท่าน ให้เกียรติสตรีและเพศอื่นเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
22	องค์กรของท่าน ให้ความเคารพไม่ว่าเพศใดจะเป็นผู้บริหาร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
23	องค์กรของท่าน เปิดโอกาสให้สตรีได้มีบทบาทหน้าที่ในองค์กร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
24	องค์กรของท่าน ให้การยอมรับผู้บังคับบัญชาที่เป็นสตรี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
25	องค์กรของท่าน ให้การคุ้มครองสิทธิสตรีโดยชอบตามกฎหมาย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
6. การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม								
26	องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
27	องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมฟื้นฟูศิลปะวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
28	องค์กรของท่านได้รักษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
29	องค์กรของท่าน ได้ส่งเสริมกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
30	องค์กรของท่าน ได้มีการปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
7. จัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม								
31	องค์กรของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยการปลูกจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
32	องค์กรของท่านได้ ดำรงรักษาศาสนาโดยการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศาสนา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
33	องค์กรของท่านได้ ปกป้องและคุ้มครองศาสนาโดยการทำนุบำรุงศาสนาด้วยปัจจัยสี่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
34	องค์ของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยนำหลักของศาสนามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในรูปแบบพหุวัฒนธรรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
35	องค์กรของท่านได้ คุ้มครองศาสนาโดยนำหลักของศาสนามาใช้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ประชาชนที่นับถือศาสนานั้น ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสัมภาษณ์

โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item-Objective Congruence)

เรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ข้อ	คำถาม	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์								
1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา								
1	ตามทรรศนะของท่าน แนวทางในการพัฒนาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	องค์กรของท่านมีแนวทางในการให้สมาชิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกันอย่างไรและมีกรอบแนวทางการแก้ไขอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	ภายในองค์กรของท่านมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ได้ยึดหลักอะไรและหากจำเป็นต้องแก้ไข กฎระเบียบองค์กรของท่านมีแนวทางอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	ภายในองค์กรของท่านมีแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาและมีความเคราพต่อผู้บังคับบัญชาอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
5	ภายในองค์กรของท่าน ได้มีโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์กรในสัดส่วนที่ทัดเทียมกันกับผู้ชายและได้คุ้มครองสตรีโดยชอบธรรมตามกฎหมายหรือไม่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
6	องค์กรของท่านได้มีแนวทางในการส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นโดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนเกิดความรักในท้องถิ่นของตนเองหรือไม่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
7	องค์กรของท่านมีแนวทางในการคุ้มครอง การปกป้องและการดำรงรักษาศาสนาให้คงอยู่ตลอดไปหรือไม่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

สรุป การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสอบถาม
โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item-Objective Congruence)
เรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ข้อ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา							
1. การประชุมกันเนื่องนิตย์							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2. การพร้อมเพรียงกันประชุม							
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
7	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
8	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
10	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3. การไม่บัญญัติหรือล้มล้างข้อบัญญัติตามอำเภอใจ							
11	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
13	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ข้อ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
14	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
15	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4. การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา							
16	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
17	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
18	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
19	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
20	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5. ให้เกียรติและคุ้มครองสตรี							
21	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
22	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
23	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
24	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
25	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
6. การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม							
26	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
27	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
28	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
29	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
30	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
7. จัดให้อารักขา คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม							
31	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
32	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
33	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
34	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
35	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

สรุป การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสัมภาษณ์
โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item-Objective Congruence)
เรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ข้อ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(∑x)	IOC		
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
7	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

เรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

แต่ละข้อมีค่าเฉลี่ย 1.00

ความเห็น

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว)

ที่ปรึกษาหลัก

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ภาคผนวก ณ ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคลากรเทศบาลตำบลคลองแงะ (Try out) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.923 Reliability Statistics

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.923	.932	35

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
a1	3.53	.937	30
a2	3.60	.855	30
a3	3.87	.730	30
a4	3.90	.845	30
a5	3.90	.548	30
b1	4.10	.885	30
b2	4.37	.718	30
b3	4.27	1.015	30
b4	4.30	.750	30
b5	3.87	1.074	30
c1	4.17	.699	30
c2	4.30	.596	30
c3	4.20	.761	30
c4	4.13	.776	30
c5	4.10	.960	30

d1	4.37	.669	30
d2	4.23	.568	30
d3	4.63	.556	30
d4	4.67	.661	30
d5	4.67	.547	30
e1	4.57	.504	30
e2	4.23	.898	30
e3	4.40	.498	30
e4	4.53	.571	30
e5	4.67	.547	30
f1	4.53	.571	30
f2	4.43	.679	30
f3	4.43	.568	30
f4	4.37	.556	30
f5	4.27	.640	30
g1	4.23	.679	30
g2	4.37	.718	30
g3	4.33	.661	30
g4	4.27	.691	30
g5	4.30	.702	30

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
149.10	175.886	13.262	35

ภาคผนวก ญ รูปภาพประกอบผู้ให้การสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ **นายประสิทธิ์ เรืองเนียม**
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2566

สัมภาษณ์ **นายสุธี มณีสว่าง**
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2566

สัมภาษณ์ **นายชัชวาล ไพจิตร**
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

สัมภาษณ์ **นางสมใจ พรหมเมฆ**
นักพัฒนาชุมชน
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

สัมภาษณ์ **นางสาวิตรี มุณีแนม**

หัวหน้าสำนักปลัด

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : พระกฤษดา ฐิตธมฺโม (แก้วประยูร)

วัน/เดือน/ปีเกิด : วันที่ 13 เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2537

สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ 71/1 หมู่ 6 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดกอบกุลรัตนาราม ตำบลพังลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ประวัติการศึกษา

2561 : นักธรรมเอก

2564 : ร.บ. (การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย